POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XIV. Štev. 10 | TELEFON UREDNIŠTVA: 25—67 UPRAVE: 25—67 in 25—67 POSLOVALNICA CELJE Prešernova 8. tel. 280 POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409 | Maribor, 13. in 14. januarja 1940 | NAROČNINA NA MESEC Prejeman v upravi ali po pošti 14 din, dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din | Cena din 1·—

Hitler posreduje za mir s Finci?

Senzacionalna vest iz Kodanja, ki jo je pa treba gotovo sprejeti s skrajno rezervo — Tudi Stalin baje za mir, toda pod pogojem, da dobi Sovjetska zveza oporišča in korekturo meje

LONDON, 13. januarja. »Daily Express« poroča svojemu listu iz Kodanja, da je nemški državni kancelar Hitler ponudil Stalinu svoje posredovanje med Sovjetsko zvezo in Finsko, da bi se doseglo premirje in sklenil mir. Stalin baje tega posredovanja ni odklonil, stavil pa pogoje, pod katerimi bi bila Sovjetska unija pripravljena sprejeti ta predlog. Dobiti bi morala na Finskem oporišča za letala in mornarico, pristanišče Petsamo in korekturo meje na jugu. Vzroke, ki so Hitlerja napotili do tega koraka, navaja dopisnik takole: To je edina pot, po kateri si more Nemčija zagotoviti istočasno prijateljstvo s Sovjetsko zvezo in Italijo. 2. Nemčija se boji, da bodo zavezniki vojno na severovzhodu Evrope uporabili za pretvezo, da pošljejo svojo vojsko in bojni material v skandinavske države. 3. Nemčija zaradi sovjetske vojne s Finsko ne more dobiti iz Sovjetske unije surovin, kakor je bilo prej dogovorjeno.

OSLO, 13. Jaanuarja. Agex. Z uradnega mesta se zanikuje, da bi norveška vlada posredovala v Moskvi za sklenitev premirja med Sovjetsko zvezo in Finsko, kakor tudi, da bi sploh nameravala izvesti kako tako intervencijo.

Velika letalska aktivnost na zahodu

Dramatičen spopad med francoskimi in nemškimi letalci na fronti — Poleti angleških letal nad Nemčijo, Avstrijo in Češko ter nemških nad Anglijo

PARIZ, 13. jan. Havas. Nad delom francoske fronte je prišlo snoči do hudih zračnih bojev. Ko so se pojavili nemški bombniki, so se dvignili štirje francoski lovci. Zakril jih je oblak. V višini 5 do 7 tisoč metrov sta se nato nenadoma pojavila dva francoska lovca in se spustila v boj s šestimi nemškimi letali. V akrobatičnem manevriranju se je spretnima francoskima pilotoma posrečilo, da sta sestrelila vsak po eno nemško letalo. V enem izmed zadetih letal, iz katerega se je takoj spustil gost, črn dim, je bil tudi poveljnik nemške eskadrilje. Medtem sta druga dva francoska pilota lovca napadla ostalo skupino nemških letal v višini 7500 m. Hud zračni boj se je končal komaj 800 m nad zemljo. Eno nemško letalo tipa »Messerschmitt« je bilo sestrelje no. Nemška eskadra, ki je štela 12 letal, je izgubila četrtino teh, francoski štirje lovci so se pa nepoškodovani vrnili v svoja letališča.

LONDON, 13. jan. Havas. Angleška letala so v četrtek zvečer plula nad Hamburgom, Frankfurtom ob Meni in nad Porurjem. Letalci so b tej priliki nabrali važne informacije. V noči na četrtek so bile angleške izvidniške letalske patrulje zelo živahne nad Helgolandom in so se srečno umaknile nemškemu obstreljevanju. Vsa letala so se vrnila v svoje baze. V zalivu Rantum so opazili angleški letalci več luči. Menili so, da so to signali za nemške polagalce min, zato so vrgli šest bomb. Luči so takoj ugasnile. Ta zaliv je najvažnejše hidroavionsko oporišče Nemčije.

LONDON, 13. jan. Reuter. Angleška letala so izvršila izvidniške polete nad Hamburgom, Bremenom in Poruhrjem. Nad otokom Sylt so angleški bombniki napadli nemško oporišče za polaganje min ter vrgli 6 bomb. Če je kaj škode, se ne ve. Vsa angleška letala so se srečno vrnila.

LONDON, 13. jan. Reuter Zrakoplovno poveljstvo javlja, da je eskadra angleških izvidniških letal z velikim akcijskim radijem včeraj proti večeru letela nad zahodno Nemčijo, nad Avstrijo in Češko ter se v severnozahodni smeri vrnila preko Nemčije. Zadržala se je tudi nad Helgolandom, nakar je nepoškodovana dosegla svoje oporišče.

LONDON, 13. jan. Reuter. Nemška letala so v skupinah po dva izvršila drugi masovni polet nad angleško vzhodno obalo. Letala so nad Suffolkom, Norfolkom in Yorkshireom. Bomb niso metala, odbita so bila kmalu.

Ves svet za uspešno pomoč Finski

Na bojiščih zatišje — Sovjetski letalski napadi — Izjava za pomoč iz Anglije, Francije, Italije, Španije in Amerike — Za pomoč tudi socialistični sindikati

HELSINKI, 12. januarja. Havas. Na finskih frontah ni novenih pomembnejših dogodkov. Obkoljevanje zajete sovjetske divizije se nadaljuje, a manjkajo za enkrat še vsaka podrobnejša poročila. Na obeh straneh se vztrajno pripravljajo na nove spopade.

HELSINKI, 11. jan. Reuter. Trideset sovjetskih bombnikov je napadlo včeraj finsko pristanišče Turku. Napadeno je bilo tudi pristanišče Hanko. Radijsko postajo Lahti je zadela bomba in zato verjetno več dni ne bo delovala. Iz Anglije bo v kratkem prispelo 10 ambulanc in ena ženska ambulanca.

LONDON, 13. jan. Reuter. Sovjetsko uradno poročilo pravi, da so sovjetske čete včeraj izvršile več izvidniških pohodov s svojih baz v Uhti in Repoliju. Obe mesti ležita na ruskem ozemlju, severno od Ladoškega jezera.

VATIKAN, 13. jan. »Osservatore Romano« poroča, da bodo Zedinjene države Severne Amerike v kratkem odpoklicale iz Moskve svojega veleposlanika, in sicer zaradi sovjetskega napada na Finsko.

WASHINGTON, 13. jan. Prezident Roosevelt je pričel posvetovanja z voditelji parlamentarnih strank zastran pomoči, ki naj bi se dala Finski, zlasti z dobavo orožja in streliva.

LONDON, 13. jan. United Press. Tu so se razširile vesti, da bosta Anglija in Francija vzajemno sodelovali z Italijo pri poštiljanju italijanskega bojnega materiala Finski, katerega Italija sedaj ne more vse poslati čez Nemčijo.

RIM, 13. jan. United Press. Po semkaj dospelih vesteh je general Franco poslal Finski veliko količino orožja in streliva. General Franco pošilja Finski orožje in strelivo kot podporo proti komunizmu, proti kateremu se je tudi sam vojskoval v državljanski vojni.

PARIZ, 13. jan. Havas. »Petit Parisien« se krepko zavzema za hitro pomoč Finski in opozarja, da bo Finska mogla nadaljevati svojo obrambo le, če bo njena vojska dobro preskrbljena in opremljena, kakor je na to že opozoril finski radio. Finska vojska brani svojo svobodno zemljo, toda istočasno brani ona tudi svobodo vsega sveta in zato ji mora ves svet priteči na pomoč z vsem, kar potrebuje. Pomoč zaveznikov in nevtralnih držav se mora takoj povečati. Dovolj je bilo že besed, zdaj so potrebna dejanja. Finska je dosti dolgo čakala, pa bi bil zločin zahtevati od nje še več potrpljenja.

PARIZ, 13. jan. Havas. Na sestanku predstavnikov mednarodnih socialističnih delavskih organizacij je bilo sklenjeno, da se vsem organizacijam po svetu pošlje poziv za efektivno pomoč Finski proti sovjetskemu napadu.

CAPETOVN, 13. jan. Stefani. Prijavili so se zdravniki in bolničarke, da jih z letali prepeljejo na Finsko.

RIO DE JANEIRO, 13. jan. DNB. Sindikat farmerjev za proizvodnjo kave je odločil, da bo poslal Finski 50.000 vreč kave kot prvo pomoč.

LONDON, 13. jan. Stefani. Finsko poslaništvo v Londonu javlja, da so Finci od začetka vojne imeli pri letalskih napadih 234 žrtev, 269 jih je bilo teže, 210 pa laže ranjenih.

Romunske utrdbe od Arada do Črnega morja

LONDON, 13. jan. Exchange Telegraph poroča iz Bukarešte, da je Romunija dokončala gradnjo svoje utrdbene črte nasproti Madžarski. Utrdbena črta, podobna francoski Maginotovi, poteka čez vso Sedmograško, od jugoslovanske meje pr. Aradu do Karpatov na meji Sovjetske zveze. Položaji so zgrajeni iz železobetona. Utrdbe obsegajo več črt, ki se v ozadju naslanjajo na sedmograško gorovje. Prav tako je dovršena tudi že prva utrdbena črta nasproti Sovjetski zvezi, ki poteka od Karpatov v Bukovini do Črnega morja. Tu se drži desnega brega Dnjestra in je v tem oziru podobna Maginotovi črti vzdolž Rena ali nemški Siegfriedovi na nasprotni strani. Sedaj se grade za njo vzporedne pomožne črte. Prav tako se pripravljajo tudi komunikacije za naglo in uspešno premikanje čet ter dovažanje orožja in municije. V Romuniji so prepričani, da sta obe ti dve obrambni črti dovolj močni, da ohranita državo pred vsakim iznenadenjem in omogočita uspešno obrambo.

Priprave na Švedskem in Norveškem

LONDON, 13. januarja. Havas. Švedska in norveška izdajata vse potrebne ukrepe v zvezi z naraščajočo nevarnostjo vojne. Obe državi se tudi naglo oborožujeta. Organizacija pasivne obrambe je že popolnoma dovršena. Pripravljeni so tudi načrti za evakuacijo večjih mest. Zelo veliko je število mladeničev, ki se vežbajo za pilote. Na Švedskem bodo razpisali vojno posojilo v višini 30 milijonov funtov šterlingov. V preračunskem predlogu, ki je bil izročen parlamentu, je določenih za narodno obrambo 936 milijonov švedskih kron. Prav tako so določeni tudi veliki izdatki za vojno mornarico in letalstvo. Nabavljajo se plinske maske za civilno prebivalstvo. Davki se bodo zelo povečali. Proti vohunstvu in sabotaži so bili izdani najstrožji ukrepi.

Zakaj je odstopil Hore-Belisha

LONDON, 12. jan. Reuter. Konservativni poslanec sir Lambret Ward je izjavil, da se je odstopivši vojni minister Hore-Belisha pred odstopom sprl z Winstonom Churchillom zaradi objave, da je prvi kontingent kanadske ekspedicijske vojske že prišel v Anglijo. Hore-Belisha je želel, da se to še ne objavi.

Zatrta revolucija v Ekvadorju

QUITO, 13. jan. Havas. V Guayaquilu je včeraj izbruhnila revolucija. Častniki zrakoplovnega oporišča so napadli in zaprli na samem letališču polkovnika Rodrigena, šefa vojne cone v Guayaquili. Lojalne čete so premagale upornike in ujele njih voditelja Ibara.

PADEREVSKI STOPI V VLADO

PARIZ, 13. januarja. Exchange Telegr. Bivši prezident Poljske, Paderewski, je prispel včeraj v Angers in sprejel ponudbo, da stopi v poljsko vlado.

PROMETNE TEŽKOČE V NEMČIJI

BERLIN, 13. jan. DNB poroča. V zvezi z omejitvijo potniškega prometa na nemških železnicah se sporoča, da so bili zadevni ukrepi izdani zaradi tega, da se zmanjša osebni promet v korist tovornega prometa, kateremu morajo biti lokomotive v prvi vrsti namenjene. Tovorni promet se je na železnicah znatno povečal, ker so nekatera pristanišča zamrznila in je promet po rekah in celo po morju zaradi ostre zime znatno zastal. Zaradi tega je zastal tudi dovoz premoga, ki ga morajo prevzeti železnice.

KERES—DR. EUWE 6 : 4.

AMSTERDAM, 12. jan. V dramatični 9. partiji je Keres z genialno žrtvijo dame prisilil bivšega svetovnega prvaka k predaji. Prav tako je Keres dobil tudi 10. partijo ter s tem postavil razmerje 6 : 4. (Poročila o prejšnjih partijah glej v naši šahovski rubriki!)

Maribor, 13. januarja.

Kmalu po začetku španske državljanske vojne si nismo bili več na jasnem, katera stran zna bolje potvarjati resnico. Dočim so prvi trdili, da stojijo pred Madridom, ki mora vsak trenutek pasti, so drugi zatrjevali, da so nasprotnike že pometali v morje ter upor likvidirali. Počasi pa smo se le naučili čitati poročila in postalo nam je jasno, da tisti, ki je govoril le o aktivnosti patrulj, pač ni mogel ničesar poročati o svojih uspehih, ker jih ni bilo. Sicer pa se še danes sliši opazka na račun pokojne Avstro-Ogrske: »Lemberg noch in unseren Händen!«

Precej podobnega se dogaja danes. Večina vojskujočih se držav izdaja dve vrsti poročil. Prva so vesti vojnih poveljništev, druga pa poročila uradnih agencij. V štirih in pol meseca vojne smo se naučili razločevati med uradnimi vojnimi in uradnimi propagandnimi vestmi.

Takoj je treba poudariti, da so poročila vojaških povelistev zanesljivejša. Računati je z dejstvom, da hoče vrhovno poveljstvo vsake vojske kolikor le mogoče dolgo poročati samo o dogodkih, ki so se resnično izvršili. Če dogodkov ni, so vojna poročila kratka, tako kot jih vidimo z zahodne fronte. Razumeti moramo tudi, da se vrhovno vojno poveljstvo kake države ne bo tako daleč spozabilo, da bi poročalo o zavzetju mest in drugih zemljepisnih točk, če bi vse to ne bilo resnično. Kajti neprijetno za vojno poveljstvo bi bilo, če bi se naslednjega dne izkazalo, da so njegova poročila neresnična.

Padec nekega mesta ali zavzetje strategične točke se da kontrolirati. Ni pa mogoče ugotoviti števila vojnih ujetnikov, mrtvih, ranjenih in vojnega plena. Zato tudi vidimo, da se poročila vojnih poveljstev omejujejo večinoma na dogodke, ki jih je mogoče kontrolirati, dočim prepuščajo odgovornost za druge vrste vesti uradnim agencijam.

Agencije, ki zbirajo in pošiljajo vesti po svetu, delimo v uradne in privatne. Prve so večinoma podrejene propagandnim ali zunanjim ministrstvom ter tako pod uradno kontrolo. Privatne agencije, ki so danes samo še v državah z demokratskim družbenim redom, pa so lahko pod najrazličnejšimi vplivi. Dober ali slab sloves agencij je pač odvisen od njihovega poslovanja in od morale njihovega vodstva ter dopisnikov.

Takoj ob začetku vojne so države začele objavljati preko svojih radijskih postaj poročila v tujih jezikih. Zanimivo je za poslušalca opazovati razliko v poročilih, če posluša vesti v originalni izdaji ali pa v tujih jezikih. Prav kmalu opazi, da so poročila v tujih jezikih čisto propagandnega značaja. Vprav zaradi tega je n. pr. Nemčija sploh prepovedala svojim državljanom poslušanje tujih radijskih poročil. In čitali smo tudi, da so bili kršitelji te prepovedi strogo kaznovani.

Tudi naša vlada je takoj v začetku vojne opozorila ljudi, naj se ne dajo begati po najrazličnejših vesteh, ki jih ta ali ona stran razširja. To opozorilo je imelo dobre posledice: ljudje so se navadili pri poslušanju in čitanju tujih vesti razločevati seme od plevela ter se ne pustijo več kar na slepo zapeljevati.

Imamo pa še vendarle nekaj zaslepljencev, ki enim vse verjamejo, drugim pa nič. Le-ti bi radi videli zmage tam, kjer jih ni in poraze tam, kjer so zmage. Take ljudi je pač težko prepričati: slepo verjamejo »svojim« poročilom, ki so povrh vsega še navadno izdelana po istem kopitu kot nasprotnikova, le smisel imajo obrnjen. Ne spravi jih v zadrego niti dejstvo, da so več let hvalili eno stran in napadali drugo; danes pa prvo napadajo, a drugo tolerirajo. Vse to je znak pomanjkanja kritike. Kjer pa kritike ni, ni napredka.

Ljudje brez kritike pa so dvojni: prvi je res nimajo ter nasedajo samo enostranski propagandi. Ti so kakor ovčice. Zaman je za njih nauk različnih vojn in posebno še španske državljanske. Drugi pa so taki, ki kritike nočejo imeti. Imajo je dovolj za druge, za sebe je ne poznajo. Njim je vsako sredstvo posvečeno: kar je črno, vidijo belo in v politični nemorali mislijo, da je višek umetnosti, ki se ji pravi politika.

Take prepričevati, se pravi nositi vodo v morje. **Rr.**

Angleški glasovi o Podonavju in Balkanu

LONDON, 13. jan. Exchange Telegraph. Angleški listi razpravljajo obširno o italijanski akciji v Podonavju in na Balkanu, zlasti o italijansko-madžarski zvezi, o kateri dvomijo, da bi imela namen zanesljive obrambe. »Manchester Guardian« pravi n. pr., da **Italija gotovo nima namena zrahljati svojih vezi z Nemčijo in s tudi ne želi spopada s Sovjetsko zvezo, ker bi jo želela v bodočnosti uspešno izkoristiti proti angleškim in francoskim interesom v Sredozemlju. Zaradi tega naj se Madžarska ne zanaša preveč na Italijo, kajti nameni Rima so za enkrat samo ti, da si zagotovi oblast nad Balkanom. Na Balkanu pa zasleduje Italija le en cilj, nadaljevati sedanjo negotovost.** »Daily Herald« piše tudi o tem vprašanju in pravi, da zasledujeta zlasti Turčija in Bolgarija z nezaupanjem delovanje Italije, ker sumita, da zasleduje namen, oropati Turčijo njenega vpliva in položaja na Balkanu ter odtrgati jo od zaveznikov na zahodu. Balkanske države za kako konferenco v Rimu niso prav nič navdušene. Tudi »Daily Mail« pravi, da je nasprotovanje Italije, da bi se ustanovi samostojen nevtralni balkanski blok, najlepši dokaz za to, da zasleduje Italija na Balkanu svoje posebne interese in cilje.

Zopet predlog o delitvi Nemčije

BERLIN, 13. jan. DNB. »Berliner Börsenzeitung« reagira na članek v francoski »Revue de Deux Monde«s, kjer je bilo **med drugim objavljeno, da ni mogoč mir z Nemčijo, dokler ne bo zaseden Berlin. Nobenih pogajanj ne sme biti prej, dokler ne izgine narodni socializem in ne bodo njegovi šefi iztrebljeni, naj že bodo živi ali mrtvi. Miru ne bo prej, dokler ne bo Poljska povečana z Vzhodno Prusijo, ki jo morajo Nemci nevtralizirati pod skupno francosko in angleško upravo. Rajh je treba razdeliti na več državic, katerih vsaka zase bo sklenila mir.«** List naglaša, da so francoski politiki v teku zadnjih 18 mesecev popolnoma podlegli sugestijam mednarodnega židovstva in vrgli Francijo v sedanji brezupni položaj. Ves čas se trudijo, da bi ustvarili neko psihozo o veliki nevarnosti. **Nikjer še ni angleških na francoskih uspehov. Poljska je zrušena, zavezniška stvar vedno bolj izgublja na vrednosti.** Bojeviti vojaški krogi morajo stalno udušavati vprašanje milijonov, čemu se prav za prav bore. Nemški vojak straži ob Renu, nemška mornarica in letalstvo sta gospodar Severnega morja. **Naj le delalo v Parizu načrte za razkosanje Nemčije, njen vojska je gospodar položaja.**

Govor francoskega ministra Santina

PARIZ, 13. jan. Havas. Trgovinski minister Santin je ob otvoritvi nove pisarne pariške Trgovske zbornice dejal, da je treba v korist francoske finance čimbolj šteditи. Treba se je glede uvoza omejiti le na najpotrebnejše stvari. Uravnovesiti moramo naše finance in izkoristiti vse za narodno in kolonialno proizvodnjo. Bor ti se moramo tudi v gospodarstvu hrabro kakor naši možje na fronti. Zavedati se moramo, da prihajajo še težji časi od sedanjih. Treba je delati, proizvajati in hraniti narodno silo. Vsak nov izvoz pomeni novo zmago. Nočemo še enkrat doživeti leta, ki so prišla po krahu svetovne vojne. Ustvariti moramo nov svet, ako nočemo doživeti še enkrat oboroženega zatišja.

V Sudetih ni nezadovoljstva

BERLIN, 13. jan. DNB. **Agencija Havas je razširila vest, da je nastalo na Sudetskem veliko nezadovoljstvo in da so se razvili v industrijskem področju Reichenberga (Liberca) iz tega nezadovoljstva celo delavski nemiri in je bilo večje število sudetskih Nemcev aretiranih in odgnanih v koncentracijska taborišča. Z uradnega mesta se izjavlja, da je ta vest od začetka do konca izmišljena. V Sudetih ni bilo nobenih nemirov in tudi obsedno stanje ni bilo razglašeno, ker za to ni bilo nobene potrebe.**

Zasuti rudarji so izgubljeni

BARTLEY, 13. jan. Reuter. **Po eksploziji v premogovniku so spravili na dan 25 mrtvecev. V rudniku je ostalo še 67 rudarjev in ni nobenega upanja več, da jih rešijo.**

FANTASTIČNA BRZINA ANGLEŠKEGA LETALA

LONDON, 13. januarja. Exchange Telegraph. **Po še uradno nepotrjeni vesti je neko novo angleško letalo doseglo pri poizkusne mpoletu fantastično brzino 1000 km na uro.**

ANGLEŽI ZAJELI »DÜSSELDORF«

LONDON, 13. jan. Reuter. Pet tisoč tonski nemški parnik »Düsseldorf« je prispel v neko angleško luko. Parnik je zajela angleška križarka »Dispatch« v okolici Bermudskega otočja.

STRAHOTE ZIME V ŠPANIJI

MADRID, 13. jan. DNB. Vso Španijo je zajel silen mraz. V južnih krajih merijo —10° C. Griči okrog Avile so pokriti s tri do štiri metre debelim snegom. Nad Sredozemskim morjem besne siloviti viharji. V Valenciji in okolici so močni nalivi, pokrajine ob obali so poplavljene. Dva ribiča, ki sta hotela rešiti ladjo, sta blizu Voga utonila.

KANADSKA DOBAVA ALUMINIJA

MONTREAL, 13. jan. Ass. Press. Kanada bo dobavljala na leto 90.000 ton aluminija angleški vojni industriji.

TURŠKO-GRŠKO PRIJATELJSTVO

ANKARA, 13. jan. Havas. Svečani večerji, prirejeni na čast grški delegaciji za trgovinski sporazum, so prisostvovali vsi člani grške misije in poslaništva.

AMERIŠKE BOJNE LADJE V EVROPI

LISBONA, 13. jan. DNB. V Funcal je dospela ameriška križarka in dve torpedovki. Priplule so iz Barcelone in bodo ostale na Madeiri več dni. Poveljnik ameriške eskadre v evropskih vodah, admiral Courtney, je obiskal portugalske oblasti.

LETALSKA NESREČA V AMERIKI

SAN DIEGO, 13. jan. Havas. Dve letali sta trčili skupaj. Od šest članov posadke sta se dva rešila s padali. Videla sta ostaje, kako so skočili iz letal. Do zdaj jih še niso našli, ker se je nesreča pripetila nad pustim, divje zaraslim krajem.

SMRT BELGIJSKEGA POLITIKA

BRUSELJ, 13. jan. Havas. V starosti 75 let je preminul snoči minister brez portfelja Nežanne, ki je bil velik prijatelj Francije.

TAYLOR PRI ROOSEVELTU

WASHINGTON, 13. jan. DNB. Predsednik Roosevelt je sprejel svojega osebnega zastopnika pri Svetem stolci v Rimu, Taylorja, in imel z njim dolg razgovor je na norveški ladji že na poti v Ameriko.

RUSKO KRZNO ZA AMERIKO

OSLO, 13. jan. DNB. Norveška agencija javlja, da so USA nakupile v Rusiji za 120 milijonov dolarjev krzna. Prvi tovor krzna v vrednosti 15 milijonov dolarjev je na norveški ladji že napoti v Ameriko.

OBNAVLJANJE PROMETA NA POLJSKEM

KRAKOV, 13. jan. DNB. V ponedeljek bo izročen prometu most čez Visio pri Dublinu. Je to tretji most, ki so ga bili Poljaki porušili, a je bil v kratkem času, kljub slabemu vremenu spet postavljen.

ŠPANSKI MOTORNI VLAKI

MADRID, 13. jan. DNB. Na progi Madrid—Sevilla so napravili prve poizkuse z motornimi vozovi. Vsak vagon lahko sprejme 80 potnikov in doseže hitrost 120 kilometrov na uro.

Mariborska napoved. Pretežno jasno in mrzlo vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura —6.8, danes zjutraj najnižja —22.0, opoldne —13.3.

Borza. Curih, 13. jan. Devize: Beograd 10, Pariz 10, London 17.65, Newyork 445.90, Milan 22.50, Berlin 178.75, Praga 5.30, Budimpešta 3.35, Bukarešta 3.30, Buenos Aires 100.50.

Domači zapiski

Proglas mesta Zagreba

Pred obiskom kneza namestnika Pavla in kneginje Olge v Zagrebu je načelstvo hrvatske prestolnice izdalo na prebivalstvo proglas, v katerem pravi med drugim: Ta radostni dogodek bo odjeknil žanosno v srcih vsega zagrebškega prebivalstva in bo okrepil našo ljubezen do visokih gostov. Izvesite na svojih hišah narodne zastave, okna po ulicah, kjer bosta šli Nj. Visočanstvi, okrasite z venci. Nj. Visočanstvi dospeta v nedeljo 14. t. m. ob 15. na glavni kolodvor ter hosta krenili preko Trga kralja Tomislava, Trga bana Jelačića, Ilice in Mesničke ulice v banske dvore. Živel Nj. Vel. Kralj Peter II.! Živela Nj. kr. Visočanstvi! Živel vzvišeni kraljevski dom Karadjorjevićev!

Slovenija bo volila 24 poslancev

Razdelitev Slovenije v volivna okrožja je dokončno naslednja: 1. volivni okraj **Ljubljana:** Radovljica, Kranj, Kamnik, Ljubljana okolica, Škofja Loka; 2. volivni okraj **Ljubljana mesto**; 3. volivni okraj **Maribor:** Prevalje, Gornji grad, Slovenigradec, Konjice, Maribor desni breg; 4. volivni okraj **Murska Sobota:** Murska Sobota, Dolnja Lendava, Ljutomer, Ptuj, Maribor levi breg; 5. volivni okraj **Celje:** Krško, Brežice, Šmarje, Laško, Celje; 6. volivni okraj **Novo mesto:** Logatec, Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Litija. V Sloveniji bo izvoljenih 24 poslancev, število teh se bo pa najbrže še pomnožilo, ker bo gotovo nekaj slovenskih poslancev izvoljenih tudi na državni listi.

Delegacija slovenske SDS v Zagrebu

Glasilo SDS, zagrebška »Nova Riječ«, piše o obisku delegacije Akcijskega odbora SDS za Slovenijo, na čelu z dr. Snuderlom, v glavnem sekretarijatu SDS v Zagrebu, kjer so delegati imeli daljši razgovor s predsednikom izvršilnega odbora SDS senatorjem Nikderjem in glavnim sekretarjem SDS senatorjem Savo Kosanovićem. Obema so delegati objasnili politično situacijo v Sloveniji, s posebnim ozirom na delo novoustanovljenega Akcijskega odbora SDS za Slovenijo. Situacija za organizacije SDS v Sloveniji je zelo ugodna ter se politika SDS sprejema z največjimi simpatijami.

O politični in državljanski zrelosti

Adam Pribičević, ki živi kot kmet na Kosovem polju, pripoveduje v »Seljačkem Kolu«, da se je nedavno vozil s kmetom, ki ima milijon dinarjev vredno posestvo. Razgovarjala sta o vojni. Bogati kmet mu je dejal, da se nima za kaj boriti. »Z začudenjem sem gledal tega človeka, nadaljuje Pribičević. Milijon da ima v tej državi in pravi, da se nima za kaj boriti! Če bi bil človek svinja, ki nima drugega ideala kakor svoje lastno korito, bi se moral boriti, in še kako boriti, za tisti milijon dinarjev, za plodne njive itd. Nam starim je sramota dokazovati, kako je potrebno braniti svojo domovino!«

Slovansko Novo leto

Kljub nepovoljni bilanci za slovanstvo v l. 1939 imamo osnovo za vero, da bo novo leto 1940 pokazalo drugačno sliko. Spopad oboroženih sil v Evropi še ni končan. Boj se je začel zaradi Slovanov in za Slovane — kar dokazuje, da neorganizirano, nepovezano slovanstvo predstavlja resen nedostatek v organizaciji Evrope in človeštva. Takšno stanje slovanstva povzroča kaos v mednarodnih odnošajih, izziva osvajalne apetite in ustvarja večno krizo v Evropi. V sklopu svetovnih idej manjka slovanske komponente, ki naj vrne ravnotežje in izvrši boljšo organizacijo sveta nego je danes. Ideja slovanske solidarnosti je zgodovinska nujnost za Slovane, njena vloga mora biti konstruktivna in miroljubna. (»Slavenska misao«).

Izselitev naših Nemcev

Na zboru v Vojvodini je senator Georgijević dejal, da »zdaj še ni namena, izseliti vse naše Nemce, sigurno je pa, da bodo morali iti vsi tisti, ki se ne morejo sprijazniti z našo državo.« (»Jugoslavensa pošta«).

V pričakovanju banovine Slovenije

Vladimir Kreft

Že peti mesec poteka od dneva, ko je bil podpisan sporazum, ki predvideva osnovne spremembe v državi, med drugimi tudi ustanovitev samoupravne Slovenije. Ker bo osnovanje banovine Slovenije važen mejnik Slovencev v njihovem nadaljnjem narodnem in državnem življenju, bo to velik zgodovinski dogodek, o katerem je potrebno že danes spregovoriti nekaj besed.

Slovence je našlo osvobojenje premalo pripravljene. Poznalo se je, da jim je manjkalo ob ustanovitvi skupne države s Hrvati in Srbi zadostno razvitega državnega čuta in tudi državniških sposobnosti. Eden važnih vzrokov tega nedostatka je bil večstoletni sistematsko izvedeni gospodarski in duhovni pritisk avstrijske vladajoče kaste, ki nikdar ni dopustila, da bi se lahko slovenski narod v avstrijski državi svobodno in vsestransko udejstvoval. Četudi ta razlog sicer deloma opravičuje razne pogreške, storjene v škodo slovenskega naroda v prvih letih bivanja v narodni državi, vendar ne opravičuje vseh poznejših krivic, ki jih je moralo prenašati slovensko ljudstvo in katerih vzrok je bilo delo poedinih političnih predstavnikov, ki so narodne interese podredili strankarskim potrebam. Pri tem lahko poudarimo, da bi bilo Slovencem prihranjeno marsikatero razočaranje, če bi bilo slovensko politično delo že od vsega začetka pravilno usmerjeno. Posledice tega dela pa so se tudi vedno bolj opažale pri ljudstvu samem, ki je postajalo nezadovoljno.

Politično strankarske prilike v državi, ki so se dan za dnem slabšale, predvsem pa prihod gospodarske stiske, je tudi pokazal, da ima slovenski narod privzgojeni dve lastnosti, ki sta v delnem nasprotju s Hrvati in Srbi. V zvezi s temi lastnostmi so se pri ljudstvu že pojavljale najrazličnejše želje in pogosti spomini na »zlate stare čase«.

Pojačanje centralističnih teženj po šestem januarju, vedno hujše neprilike zaradi gospodarske krize ter končno ugotovitev, da smo Slovenci prikrajšani na denarnih podporah s strani centralne vlade, oziroma dognanje, da odstotno preveč plačujemo v osrednjo blagajno, je odnos ljudstva do države še poslabšalo.

Šele 26. avgust je pretrgal nit napetosti, ki se je naglo stopnjevala, zlasti pri Hrvatih, ki so se čutili še bolj prizadete, kakor Slovenci. S tem dnevom se je začelo s popravljanjem krivic, ki so bile storjene v prvih dvajsetih letih in sedaj smo na najboljšem potu konsolidacije, ki naj tudi slovenskemu narodu prinese bistveno drugačno življenje od dosedanjega ter tako tudi istočasno okrepi jugoslovansko državno zavest pri Slovencih. Pojačenje slovenske narodne in jugoslovanske državne zavesti pa pomeni tudi odpravo prej navedenih dveh negativnih lastnosti pri velikem številu slovenskega ljudstva, ki sta pri njem vedno in vedno povzročali za narodno državo le neprijetne želje.

Trenutek pred katerim smo Slovenci, daje precejšnjo možnost, dokazati narodu, da mu je Jugoslavija edina in pravična mati. Zato je dolžnost vseh onih, katerim bo prepuščeno, da Slovenijo prevedejo iz centralistične ureditve v samoupravno, da bodo to preuredite pravilno pojmovali in jo izvršili v smislu narodovih potreb in časa v katerem živimo.

Slovensko ljudstvo ne pričakuje samo, da bo odločalo v novi Sloveniji načelo poštenosti, reda in enakopravnosti, nego tudi, da bo pravica najvišje načelo vsake odločitve in da bo pomenila ustanovitev Slovenije postopno popravo krivic, ki so bile povzročene narodu v prvih dveh desetletjih narodne države.

Res je, da bo delo v razmerah v katerih živimo, izredno težko in da bo zahtevalo velikih sposobnosti od vseh onih, ki ga bodo vršili. Toda dobro opravljeno delo bo tudi zadovoljilo slovensko ljudstvo zbrisalo iz spomina vse misli na dobro daljno in bližnjo slabo preteklost, in obenem onemogočilo vsako tujo propagando, ki posredno ali neposredno prihaja med nas. S tem bo ustvarjen kader ljudi, ki bodo pripravljeni vse storiti v obrambo domovine.

Politična pot slovenskega ljudstva

Josip Udovič

Politično življenje slovenskega ljudstva se giblje po tujih načelih, ki so bila presajena na naša tla in se niso mogla udomačiti. Brezplodna borba med liberalizmom in klerikalizmom, potem, ko sta se v svetu že preživela, nam je samo škodovala. Marksizem, ki je nekatere udinjal za hlapce, ni prinesel ljudstvu rešitve. Vsi trije: liberalizem, klerikalizem in marksizem, so slovensko politično življenje razgibali, niso pa dali ljudstvu pričakovanih uspehov, ker so se izživljali v medsebojni borbi, ki ni bila koristna mesto da bi svoje sile uporabili za dvig ljudstva, ter izboljšanje socialnega, gospodarskega in kulturnega položaja slovenskega naroda, ki ni mogel napredovati, ker ni bilo pogojev za njegov uspešni razvoj. Socialno, gospodarsko in kulturno stanje se je slabšalo in slovensko ljudstvo je samo uvidelo, da mora prelomiti s preteklostjo in kreniti na nova pota.

Poskusi, ki naj bi ga privedli s sedanje zavožene poti, so že bili. Neuspehe moramo iskati v dejstvu, da so se vtihotapili v politična gibanja, ki naj bi ta preokret izvedla, ljudje zvesti svoji tradiciji, ki so nadaljevali s staro politiko. Gibanja so pod vplivom teh ljudi, ki so v njih prevladati, nasedla na limanice, kar je imelo za posledico njihov propad. Del idealnih in sposobnih javnih delavcev, se je zato pričel umikati od političnega življenja v škodo vsega ljudstva. Političnim špekulantom je škodljivo delovanje bilo olajšano, kar je vplivalo na mnoge porazno. Politika ni bila v očeh teh ljudi več to, kar je, marveč so videli v njej le umazanijo, s katero se ni treba pečati.

Zadnji dogodki in spremembe v svetu, so razgibale tudi slovensko politično življenje. Levičarji so menili, da je prišel njih čas in so skušali oživotvoriti svoje misli posebno na deležil. Nam pa ni treba takšnih tujih vzorov, svet se bo preuredil brez nas, nam ne bo rešil težkih političnih, gospodarskih, kulturnih in socialnih vprašanj, če si jih ne bomo znali sami rešiti. Zato moramo biti sami pripravljeni in sposobni, da si bomo uredili svoje življenje tako, kot narekujejo naše domače razmere.

Slovenci smo majhen narod. Naše sile morajo biti zbrane in pripravljene. **V nas samih mora biti dovolj močna zavest, da nas ne bo rešila nobena tuja ideologija. Kreniti moramo na politično pot, zgrajeno na lastnih narodnih načelih. Saj je med nami še dovolj zdravih sil, ki so sposobne izvesti politični preporod slovenskega ljudstva.**

Zgodovina, kmetski upori, dosedanje kulturno in gospodarsko življenje ter narodna samobitnost, nam dajejo pravico, da si zgradimo lastno narodno stavbo, ki ne bo tuja, da se bomo počutili v njej res domače.

Pripraviti slovensko ljudstvo na to novo politično pot ne bo težko, če bo videlo, da vodi h svobodi, pravici in resnici. Svobodne politične organizacije, ki niso pod tujimi vplivi, so nam potrebne. Slovenski kmet, delavec, obrtnik, meščan in inteligent, se bo v takih strankah rade volje organiziral. Bodočnost slovenskega ljudstva je v njem samem, zato naj gre po politični poti, ki bo res samo njegova!

„Stari grad" na Slivniškem Pohorju

Dr. Fran Mišič

Žigartov, Peršetov, Perkov in Ruški vrh so poleg Velikega vrha, ki slovi med domačimi gotovo zaradi svoje zunanjosti in obširnosti tudi kot »Župnik«, glavne vidne vzpetine v gosto pošumljenem podolgovatem hrbtu Vzhodnega Pohorja. S svetlih in sončnih posekališč in »frat«, ki vise na njihovih južnih pobočjih, z obnovljenega Žigartovega stolpa, ki so ga kot prvega na Pohorju že pred več ko 30 leti postavili vrli Rušani, zlasti pa izpred »Pohorskega doma«, izpred »Mariborske«, najbolje in v prvi vrsti pa s planice med »Ruško« in cerkvijo sv. Areha dobro in razločno vidiš, da se vleče, niža in spušča z onih vrhov v Ptujsko polje kakih

petnajst ali še več stranskih hrbtov,

obronkov, rogljev in panog v jugovzhodni smeri. Pokriti so deloma z gozdovi, deloma z obširnimi polji, njivami in travniki, sredi katerih ždè, obdane od gostih sadonosnikov, samotne in ljubke stare, pristno domače kmetije. V globoko razritih in razklanih, temnih in obsenčenih jarkih, prepadih in jarugah, ki zijajo med onimi obronki in hrbti, rije, šumi in bobni ravno toliko vrelcev, potokov in vod istosmerno z njimi proti Dravskemu polju, nekdanjemu morju, dokler se ne poizgube v njem.

Polskava, ki izvira blizu Sv. Areha pod Žigartovim vrhom, je v tem odseku poleg Devine in Bistrice

edini pohorski potok, ki ne potaplja svojih planinskih vod

v Dravskem polju kot jih je nekdaj v Panonskem morju, temveč se, ojačena z močnimi vodami Framščice, počasi preriva skozi zamočvirjena tla jugozapadnega Ptujskega polja tako dolgo, da se končno, sicer nekoliko oslabljena, a vendar še zdrava, nad Sv. Vidom pod Ptujem združi z Dravinjo, glavno reko južnega in jugovzhodnega Pohorja.

Ves ta gorati in bogati svet od Zgornje Reke za Hočami preko Slovenske Bistrice do Ložnice je nekoč spadal pod Slivniško pražupnijo in zaradi tega brez dvoma prvotno tudi pod Slivniško gosposko. Južnovzhodni pohorski obronki južno od hočke Reke, ob Poljanščici, ki, prihajajoč s Poljanc, teče skozi Slivnico mimo Slivniškega gradu, svet ob Radizeljščici, ob gornji Framščici in Bukovščici, njenem pritoku, se imenuje Slivniško Pohorje. V njegovem gornjem in zahodnem predelu, južno pod Reškim vrhom in južno pod »Mariborsko kočo« boš našel »Stari grad« na Slivniškem Pohorju.

Slivniški »Stari grad« ni ne velik ne majhen; ni sploh noben grad. To je samo krajevno, poljsko ali livadno ime, ki pa s svojo vsebino, s svojimi pravljicami in pripovedkami, s svojimi bogatimi zakladi, s svojima dvema jarkoma in komaj še vidnima nasipoma

sega globoko v staro preteklost Vzhodnega Pohorja,

ve mnogo povedati, še dandanes tu pa tam koga vzpodbudi, da začne ob tajinstvenem podzemskem zidovju kopati, pa bi nam brzkone še mnogo več stvarnega in zanimivega odkrilo, če bi na tem mestu kdo zasadil kramp in lopato s strokovnjaško roko v staro zemljo. Ta Stari grad leži na ne baš širokem oblem koncu kratkega tako zvanega Zahodnega Slivniškega Pohorja, ki se kot stranski odrastek glavnega pohorskega hrbta med Perkovim (1232 m) in Reškim vrhom (1156 m) hitro niža in pada med gornjo Framščico in Bukovščico njenim neznatnim zahodnim pritokom.

Kdor si je kdaj ogledal Tinjska gradišča in druga naša »gradišča« na vznožju vzhodnega Pohorja, v Slov. goricah blizu Kápele oni znani Veliki Kocijan ali Štrucljevo gradišče nad Mozirjem v Savinjski dolini, bi tudi pri slivniškem Starem gradu utegnil sklepati na enako gradišče; v loku potegnjeni jarek nad »gradom« je samo kakih 80 korakov dolg, oni pod njim, premočrtno izkopan, je še krajši. Oba pa dokazujeta, da je bilo mesto med njima z vidnimi ostanki podzemskega zidovja vrh obronka med dvema jarkoma in vodama v resnici »ograjeno«, torej grad. Spodaj pod »gradom« ob Framščici ima kot njegov sedanji posestnik kmet Škorbut svojo domačijo.

V apneniških votlinah, špiljah in luknjah v bližini so imele nekdaj svete

bele žene, žalik-žene in lepolase vile svoje skrito bivališče

in so od tam ponoči hodile h kmetom, ne da bi jim kmetice tega ne bile privoščile, pa so jim za to tudi rade pomagale, da je bilo vedno vsega dosti pri hiši, v hlevih, na polju in v kašti. Od kmetije, od njenega studenca je vodil rov pod zemljo gori do »grada«. Nekoč so na tem »gradišču« kopali trije možje; iskali so zaklade. Že so bili spravili na dan mnogo denarja in žrebljev skrivnostne podkve, zlomljene puščice in sulice; tedaj pa nastane nenadoma silen vihar. Pred očmi se jim zatemni in, ko poleže vihar in oni zopet spregledajo, o izkopanih zakladih ni bilo več sledu nikjer.

Staremu gradu nasproti, na levem bregu gornje Framščice, na tako zvanem Vzhodnem Slivniškem Pohorju, ki preko njega vodi avtocesta, se dviga izredno velika bela hiša, lep kmetski dvorec, ki pa ni obrnjen proti jugu, temveč gleda proti vzhodu in zahodu, torej tudi k Staremu gradu, p. d. Domádenik; sedaj sedež župana pohorske občine Ranče, pod katero spada tudi »Mariborska«; nekoč pa, tako pripovedujejo, »marof« ali pristava onega »Starega gradu« in obenem stalno bivališče grajskega sodnika. V zidani kleti ti pokažejo kar sedem ločenih prostorov, ki so vsi zelo nizki in obdani s silno debelimi zidovi; stare shrambe za desetino; v enem, najnižjem izmed njih, so še sedaj zabiti v zid železni klini in kljuke, na katere so bojda privezovali ujetnike, kaznjence in nepokornike. Kajti nekdaj

Dovršen

sprejem evropskih in izvenevropskih postaj tudi podnevi z luksuznim superom

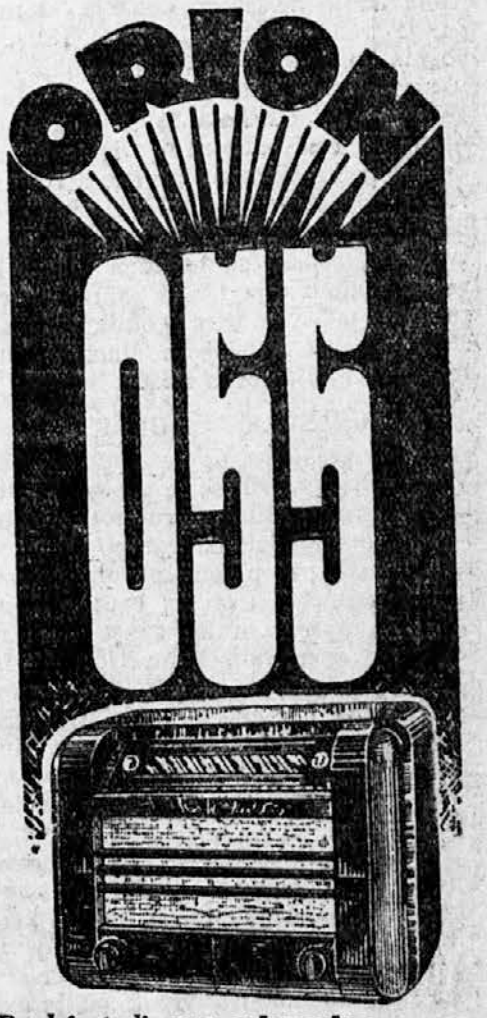

Prodaja tudi **na obroke**

Razen tega prinašamo
ORION 5-cevni
popularni super na mesečne obroke od **din 185·—**

Samoprodaja **L. LUŠICKY**
Maribor, Koroška cesta št. 11
Anton Bremec, Celje

Kmetski upori na Slovenskem

Na predvečer bojev „Za staro pravdo!“

Josip Mravlak / Kako so Tahijeva grozodejstva dvignila kmete k splošnemu uporu

Še drugih sredstev se je poslužil Tahi, da je prišel do denarja, ki mu ga je vedno primanjkovalo. Kmetje so morali zanj brezplačno voziti živež v mesto in ga tam prodajati po ceni, ki jo je določil Tahi in je bila višja od tržne cene. Kdor ni izkupil izračunanega zneska, je moral razliko poravnati iz svojega. Tudi je dal Tahi isto kmetijo istim posestnikom večkrat v zakup, čeprav so jo imeli na doživetje, samo da je lahko zahteval desetek in takse (Martin Kotnik iz Hrastovca, Janže Zlodej iz Maclja, Matija Žumer iz Jelovca itd.).

GRAŠČAK — ROPAR

Pa to graščaku še ni zadostovalo. V mnogih primerih se je poslužil kratkomalo ropa. Mihu Brumnu iz Sp. Makol so odpeljali trikrat po par volov za davke, in potem še konja. Martinu Urbanu iz Lač so brez vzroka odpeljali konja, in ko se je pritožil je bil še kaznovan. Mihu Kotniku iz Dol je sam Tahi odvzel 90 tolarjev in dal odpeljati enega konja, tri krave, 15 prascev, 15 koz in 15 ovac. Urbanu Kovaču iz Koprivnice so odvedli dva konja, štiri krave in enega vola, itd.

Nekoliko teh primerov smo obravnavali natančneje zato, da na konkretnih slučajih pokažemo, kakšne krivice, dognane po uradnih preiskavah, so se godile podložnikom in ker za druge upore, katerih vzrok pa je bil prav slično brezsrčno ravnanje gosposke, tako podrobnega arhivalnega gradiva nimamo na razpolago.

POHOTNOST NAD DEKLETI

Sličnih pritožb je bilo samo iz statenberške graščine še nešteto. Vse to in še huje je počenjal Tahi s susedgrajskimi podložniki. Pozval jih je na tlako, moške in ženske. Če mu je katero dekle bilo všeč, ga je dal po slugi odvesti v grad, kjer je postala žrtev njegove strasti. Takih zločinov je komisija ugotovila štirinajst. Mladi Gabrijel Tahi je Pavlu Jurkoviću iz Brdovca razrezal obraz in mu iztaknil oči. Siromak je romal, čim je okreval, k nadvojvodi v Gradec in se pritožil. Sodna razprava je bila 1574. v Gradcu in je obsodila Gabrijela Taha na 1353 fl odškodnine, toda Jurković je dobil po dolgih pritožbah komaj 800 fl. In takih primerov je bilo več.

PRITOŽBA NA CESARJA

Dolgo so kmetje prenašali Tahijeve hudobije, potem pa so sklenili, poiskati si pravice pri vladarju. Statenberški podložniki so že leta 1571. sestavili pritožbo na nadvojvodo Karla, ki pa ni imela nikakih uspehov. Voditelji kmetov susedgrajskega in stubiškega vlastelinstva so se zbirali pri župniku Ivanu Babiću v Brdovcu, ki je bil njihov prijatelj in somišljenik in je za nje sestavil pritožbo na kralja. To pritožbo je s prošnjo za odpomoč neslo posebno poslanstvo na Jurjevo 1572 na Dunaj cesarju. Komaj pa so odšli, je tudi že izbruhnil splošni upor susedgrajskih podložnikov. Navalili so na susedgrad, ga zavzeli in iztirali Tahove sinove in služabnike, s prislave pa odgnali konje, govedo in svinje in si plen razdelili medseboj. Odbili so potem še Gabrijelov poskus, zopet se polastili gradu. Poleti so izvršili tudi napad na Dolnjo Stubico in prisilili Štefana Tahija in njegove ljudi, da so se umaknili; tudi tu so ugrabili vso živino. Značilno je, da sta bila pri teh dogodkih kraljeva upravitelja Horbinović in Bakšaj na strani kmetov, pravtako tudi Gregorijanec in vdova Heningovica.

UPOR NA STATENBERGU

Kmalu nato je prišlo do upora tudi na Statenbergu. Ker je bila prošnja za odpomoč, poslana na nadvojvodo, brezuspešna, so se začeli kmetje na skrivnem shajati in se pripravljati za upor z orožjem. Vse se je vršilo zelo tajno in manjka tudi o napadu na grad točnejših poročil. Vse kaže, da so se s pomočjo grajskega vojaka Nikole Koprive, ki že 10 let ni dobil plače za svojo službo, zvijačno polastili gradu v pozni jeseni 1572. Statenberški grad je bil takrat poln raznih dragocenosti, finih turških preprog, dragocenega orožja in konjske opreme, zlatih oklepov in z zlatom obloženih uzd, 20 skrinj polnih raznih dragotin. Toda kmetje si niso prisvojili nič, — hoteli so se le rešiti svojih tlačiteljev in krvosesov. Ko so si grad osvojili, so se vsi za boj sposobni možje pridružili drugim puntarjem iz Spod. Štajerske.

»ZA STARO PRAVDO!«

Medtem so zahtevali hrvatsko-slavonski stanovi od kralja, da se gibanje kmetov v susedgrajskem in stubiškem vlastelinstvu zatre s silo. Pa tudi kmetje niso ostali brezdelni. Poslali so kralju poslance, ki naj opravičijo njihovo postopanje, obenem pa so se pripravljali na odločilni udar. Konec leta 1572. so se začeli po vojaško organizirati. Tedaj pa borba že ni veljala več Tahiju samemu, temveč vsej gospodi brez razlike. Namesto „proč s Tahijem“ so oznanjali geslo „za staro pravdo“ po vseh graščinah zapadno od Zagreba, hrvatskih in slovenskih.

Kmetje so hoteli postaviti v Zagrebu svojo vlado, ki naj bi bila v soglasju s cesarjem. Zahtevali so odpravo tlačanstva in stanovskih predpravic, odstranitev davčnih izterjalcev, odpravo carine in mitnine, svobodno trgovino itd. Obljubljali so, da bodo sami pobirali davke in skrbeli za obrambo meje proti Turkom. Že iz navedenega se jasno vidi, da so se v njihovih zahtevah skrivali osnutki idej, ki jih je zastopala pozneje francoska revolucija. Samo po sebi se razume, da so se plemiči tega ustrašili in naenkrat so se znašli vsi bivši nasprotniki v skupnem taboru in skupni borbi proti kmetom.

Prvo, kar so kmetje storili po razglasitvi svojih zahtev, je bilo, da so izvolili vlado treh mož. Na čelu je bil Matija Gubec, poleg njega pa Ivan Pasanec in Ivan Mogaić. Vojski so postavili na čelo Ilijo Gregorića kot vojvodo, njemu v pomoč pa 11 (ozir. 12) kapetanov. Ilija je bil izurjen vojak, ker je dolgo časa služil v hrvatski krajini in bil dvakrat ujet od Turkov.

---

ko so se še medvedi in volkovi, vepri, jeleni in risi izprehajali po pohorskih gozdovih

in tudi po Slivniškem Pohorju, so morali njegovi nesvobodni prebivalci delati tlako in dajati snopovino in drugo desetino svoji gosposki. Za malomarneže in grešnike pa so bile pripravljene one nizke in temne luknje, oni klini in one kljuke.

Prvotni pravi Slivniški grad, ki je stal sedanjemu nasproti vrh vinorodnega grička na levem bregu Poljanščice ob njenem izstopu v ravnino, je že davno razpadel; a »Stari grad« na Zahodnem Slivniškem Pohorju in njegov »marof« na Vzhodnem Slivniškem Pohorju, po katerem je speljana tako lepa avtomobilska cesta na Pohorje ter k njegovim kočam, gostilnam in hotelom, še vedno in vidno živi v pravljicah in pripovedkah in bo živel, dokler bo še kaj pesmi in poezije na sončno-ožarjenih južnih obronkih, v bistrih vodah in šelestečih šumah Perkovega in Reškega vrha v našem Vzhodnem Pohorju.

Kultura

Ob zaključku drugega letnika „Obzorja“

Pred nami leži zaključni zvezek drugega letnika mariborske revije »Obzorja«, obsegajoč skupaj 11. in 12. številko. Izšel je z malo zakasnitvijo šele po Novem letu. Z veseljem pozdravljamo, da je v tem zaključnem zvezku zopet zastopan Miško Kranjec in da se je znova oglasil tudi Ivan Potrč. Prvi je prispeval novelo »To je i«. Pisana je z vso Kranjčevo značilnostjo zadnjih del, ki se izraža v toplini, kakršne smo sprva pogrešali. Kranjec poseže često po najbolj preprostih motivih, a jih zna s svojo umetniško silo približati našemu zanimanju in vzbuditi v nas čustvo sodoživljenja. V tem se loči od nekaterih naših mlajših iz njegovega kroga in jih presega. Ivan Potrč se je s svojim »Pisarjem Čan Lingom« zatekel v eksotično simboliko, v kateri je pa ostal zvest svojemu idejnemu svetu in risanju socialnih stisk, zato je ta »kitajska« novela prav tako tudi slovenska ali španska. Ker bo te »kitajske« novele nadaljeval, nam bo ustvaril morda sčasoma zanimivo knjigo, sorodno Mrzelovemu »Bogu v Trbovljah«, čeprav na čisto drugi stilni podlagi. Tretji leposlovni prispevek v prozi je sklep Joke Žigona groteskne in ekstravagantne komedije »Mogoče so pa jabolka res zastonj«. Delo je napisano duhovito, je pa bolj umsko kakor umetniško-intuitivno in ne vem, kako bi se obneslo na odru. Sklep je dramatično neučinkovit. S pesmijo je zastopan samo Branko Rudolf, ki objavlja »Romantično balado«.

Vito Krajger je prevedel iz Louisa Adamiča knjige »Moja Amerika« zanimivo poglavje »Družinsko življenje v gospodarski krizi«. Tudi tu je Adamičev stil reportažnega značaja, toda kramljanje je prikupno in pogledi na problem so, dasi brez vsake znanstvene dognanosti, subjektivno ter večinoma tudi objektivno zanimivi. Odkrivajo nam, da se kažejo učinki brezposelnosti na družinsko življenje pač povsod vsaj v temeljih enako. Kdor bi pisal o problemu pri nas, bi moral priti gotovo do podobnih izsledkov. Človek je v svojem najglobljem bistvu človek, pa naj bo Američan ali Evropec. Branko Rudolf je prispeval sestavek »Anglija in vojna«, v katerem ugotavlja čvrstost velikobritanskega imperija in se ne strinja z mnenjem nekaterikov — tudi pri nas —, da je ta ogromna državna zgradba že trhla in bi se utegnila kar na lepem sesuti. Dr. A. Trstenjak se je spomnil smrti utemeljitelja psihoanalize dr. Sigmunda Freuda, orisal v krajšem poročilu glavne temelje njegovega nauka ter obenem korekture kritike, ki seveda še davno ni zaključena, a bo nedvomno — kakor pisec pravilno ugotavlja — odkrušila marsikaj od stavbe tega sicer nedvomno pomembnega Žida. Ivan Bratko se ukvarja tudi v najnovejši studiji »Agrarna politika fašizma« s statistikami, katere mu pa služijo nazadnje vendarle za kritiko sistema, ki mu je glavni namen. Podatki so zanimivi in poučni.

Zvezek zaključujejo ocene. Janko Kotnik je napisal poročilo o Prežihovega Voranca romanu »Požganica«. Kakor vsi dosedanji kritiki, ugotavlja tudi on nadpovprečni literarni uspeh dela in pravi, da bi drugod bilo prav gotovo primerno nagrajeno. Obširno poročilo je prispeval Fr. Šijanec o Mesesnelovem »Janezu in Juriju Šubicu« kot res pomembni obogatitvi naše literature o slovenski likovni umetnosti. R. Rehar poroča o knjigah Mladinske Matice za leto 1939, o Kunčičevem »Tinčku in Tonetu«, Karalijčevi zbirki pravljic »Pri ognjišču« in Novega romanu »Živeti hočemo«. Jad omenja še Strmšekove črtice »Ljudje iz naše vasi«. Zvezek je torej bogat po raznolikosti in vsebini.

»Obzorja« so si z izdajo tega zvezka pripravila pot v tretje leto izhajanja, v katerem bi želeli, da bi našla več razumevanja in zanimanja v naši javnosti, posebno v Mariboru samem in na slovenskem severovzhodu. Ona sama pa naj bi poskrbela za to, da bi postala še bolj naša, t. j., da bi posvetila več pažnje našemu kulturnemu dogajanju, zlasti stalni revialni kritiki gledaliških, glasbenih in drugih umetniških prireditev. Dalje bi bilo treba včasih več raznolikosti prispevkov, zlasti glede aktualnosti z vseh področij javnega življenja, kateremu so namenjena. -r.

Sokolstvo

Sokoli in narodnoobrambno delo

Sokolstvo je kot vzgojna organizacija pred vsemi poklicano, da goji med svojimi pripadniki ljubezen do domovine in naroda in da stremi za tem, kako dati državi jakih, dosledniih in zvestih sinov in hčera, ki jim je blagor domovine prvi ukaz.

Obstaja pa še druga važna naloga sokolstva v narodno obrambnem pogledu: skrb za našo kri in za naš rod izven domovinskih meja. Tretji sokolski smoter pa je ustvaritev resnične svobode našemu narodu, kjer koli prebiva. Narodno obrambno delo je prav raznoliko, zato je za njegovo izvajanje potreben vsestransko izdelan in dobro premišljen načrt. Njegova raznolikost pa zahteva veliko število pridnih, požrtvovalnih, zvestih, doslednih in neumornih delavcev, ki so kakor pravi vojaki vedno na braniku svoje domovine. Zato mora vladati pri vsem narodno obrambnem delu stroga in neizprosna disciplina.

Mladina je, ki prinaša vedno znova svojo mladost in svežost v delo. Zato naj sokolska omladina čimprej spozna važnost in pomen narodno obrambnega dela in naj pri tem sodeluje z vsem svojim poletom, z vso svežostjo in mladostjo.

DANCI SO ODLIČNI TELOVADCI

Danski telovadci se skušajo uvrstiti med najboljše. Smotrno in žilavo so se brez pretiranih skokov posvetili orodni telovadbi. S švicarskimi in finskimi učitelji so dosegli dviganje in zanimanje za telovadbo. Vsakoletne tekme med norveškimi in danskimi telovadci so pokazale, da so se Danci nevarno približali mednarodni ravni in so se celo odločili za tekmo z Nemčijo. Četudi nimajo upanja na zmago, se vendar nadejajo, da jim bodo nudili več kakor navaden odpor. Ta odločitev kaže veliko samozavest in zaupanje v lastne zmožnosti. Tekma bo med moštvom Kopenhagna in Hamburga 11. februarja. Obsegala bo le vaje na drogu, bradlji, krogih in konju vzdolž. Danci upajo, da bodo ocenjeni bolje, kakor na pri tekmah z Norvežani, ker bodo Nemci bolje sodili posebno njihove vaje na krogih.

I. »Hrvatski dom« je v neki slavonski vasi posodil tamkajšnjemu Sokolu denar za gradnjo Sokolskega doma. Domači Hrvati so uvideli veliko aktivnost svojih Sokolov in jim zato ni žal denarja za Sokolski dom.

— Kaj so jajca tudi res sveža?

— Naravno, gospa, tako sveža so, da bodo dejansko šele jutri izležena...

Novice

Produkcija papirja v Jugoslaviji

V dobi, ko se vse države trudijo, da usmerijo svoje gospodarsko življenje na pot, ki bo čimbolj neodvisna od tujine, ne bo odveč, če si ogledamo, kako je pri nas s produkcijo papirja, ki je zelo važna postavka v našem gospodarstvu.

Dasi še nimamo na razpolago statističnih podatkov za leto 1939., lahko opažamo tendenco padanja produkcije papirja v naši državi. Tako je v primeri z letom 1937. padla produkcija v letu 1938 za 16%, izraba kapacitete papirne industrije pa v isti dobi z 60% na 53%. Kljub temu je povprečna zaposlenost v tej ind. panogi v stalnem, čeprav počasnem naraščanju. (leta 1933 4069 delavcev, leta 1938 5273 delavcev). Razlago o tem nenormalnem naraščanju zaposlenosti pri stalnem padanju produkcije je treba iskati v dejstvu, da se v zadnjem času izdelujejo finejše vrste papirja, ki zahtevajo več delovnih moči.

Sorazmerno zmanjšanju produkcije papirja je padel tudi izvoz papirja in papirne mase. Dočim smo v letu 1937 izvozili 9931 ton papirja v vrednosti 39,9 milijonov din, je padla ta številka v leto 1938 na 6088 ton (34,8 milijonov din). Še slabše smo odrezali v izvozu papirne mase; leta 1937 8290 ton (15,2 milij din) leta 1938 pa samo 4431 ton (9,4 milij din). Edino izvoz cigaretnega papirja se je v istem času dvignil od 20,8 milij. din na 23,1 milij. din, zato pa je izvoz ostalih vrst papirja padel od 19,1 milij. din na 11,7 milij. din.

V Jugoslaviji obratujejo sledeče papirne industrije: Pantić i drug (Čačak), M. Vapa (Beograd) Papir AD (Zagreb) Združene papirnice Vevče, Medvode in Goričane (Vevče pri Ljubljani), Papirnica Sladka gora (Sladka gora, oz. Maribor) ter Bonač in drug (Ljubljana). Produkcija teh tovarn je v letu 1938 znašala 17.500 ton časopisnega in ovojnega papirja. Vsako leto pa se v našo državo uvažajo še precejšnje množine papirja in kartona; posebno velja to za rotacijski papir, ki ga v naši državi sploh ne izdelujejo. Uvoz rotacijskega papirja v zadnji letih je razviden iz sledeče tabele:

Leto	Ton	Milij. din
1934	10.071,8	25,2
1935	12.026,8	28,3
1936	13.791,2	30,0
1937	19.338,3	48,9
1938	13.380,0	31,8

Glavni dobavitelj rotacijskega papirja je bila bivša Avstrija, pa tudi bivša ČSR in Nemčija sta precej močno zastopani v uvozu, tako da bo tudi v bodoče Jugoslavija navezana v pogledu rot papirja v glavnem na Nemčijo. Bilo je nekaj poizkusov, da povečamo uvoz rot. papirja iz Finske (l. 1934 26 ton) in Norveške (1936 10 ton) vendar je ostalo samo pri poizkusu, ker smo leta 1938 uvozili iz biv. Avstrije 8626,4 ton (20,9 milij. din), iz Nemčije 4350,9 ton (9,9 milijard din) in ČSR 340 ton (0,8 milij. din), iz Italije 62,9 ton (0,2 milij. din). Razen Italije se za naš trg zanima tudi Madžarska, vendar s slabimi izgledi. V naši državi so vse surovine za izdelovanje rotacijskega papirja v obilni meri na razpolago.

Naravna posledica zmanjšane produkcije papirja v letu 1938. je maniši uvoz papirne mase, ki je še v letu 1937. znašal 21.997 ton v vrednosti 47,7 milij. din, v letu 1938. pa samo še 17.355 ton v vrednosti 32,5 milij din. Prav tako je močno padel uvoz časopisnega papirja od 21.963 ton leta 1937 na 13.380 ton leta 1938. V letu 1938 smo uvozili samo neobhodno potrebni rotacijski papir, dočim smo v letu 1937. razen tega uvozili še 2600 ton drugega papirja. Uvoz časopisnega papirja je dosegel višek leta 1937; zmanjšani uvoz tega papirja v letu 1938 je pri naših gospodarskih krogih našel ugoden odmev. Zato je tembolj nerazumljiva politika papirnega prodajnega urada, ki popolnoma neupravičeno dviga cene vsem vrstam papirja. Celokupni uvoz papirja vseh vrst in papirnih surovin je v letu 1938 znašal 36.217 ton (l. 1937 51.685 ton) v vrednosti 118,2 milij. din (l. 1937 168,1 milij. din) in je še nekoliko višji kot v letu krize 1932-33, vendar pa ne doseže povprečnega uvoza v zadnjih desetih letih.

Če pazljivo pregledamo te številke, nam bo postala jasna marsikatera zakulisna poteza našega papirnega kartela, čigar politika ni šla vedno vzporedno s koristmi in potrebami našega narodnega gospodarstva in je zato upravičena zahteva po poostreni državni kontroli nad karteli in podobnimi organizacijami. **F. B.**

Zvišajte tudi pokojnine

Brali smo, da so skoraj vsa industrijska podjetja prostovoljno povišala plače svojim nameščencem in delavcem. To je zgovoren dokaz, da so postale dosedanje plače in drugi prejemki za sedanje čase premale. Vlada proučuje tudi vprašanje zvišanja pokojnin. Tako imajo upravičeno upanje tudi državni upokojenci, da niso pozabljeni. V Sloveniji pa imamo tudi precej upokojencev Pokojninskega zavoda v Ljubljani. To so oni zasebni in javni nameščenci, ki so stopili v pokoj zaradi starosti in onemoglosti, a v upanju, da bodo večer svojega življenja preživeli preskrbljeni vsaj z najpotrebnejšim. Njihove pokojnine v veliki večini ne dosegajo 1000 din mesečno. Kakor aktivni nameščenci s takimi mesečnimi prejemki ne morejo živeti, tako ne morejo tudi ti upokojenci, kajti glavni izdatki za stanovanje, obleko in hrano so za vse enaki. Pokojnine so zato tako nizke, ker so le-ti upokojenci plačevali svoje prispevke v zlatih kronah pred svetovno vojno in v razvrednotenem denarju med vojno in nekaj časa po prevratu. Vendar je prehudo in krivično, da bi morali za to trpeti samo oni, ki niso krivi za omenjeno razvrednotenje. Uprava Pokojninskega zavoda naj bi zato čimprej poskrbela, da bo postalo življenje znosnejše tudi tem njenim oskrbovancem. Ako ni mogoče zvišati rednih pokojnin, naj se uvedejo draginjske doklade.

STALIŠČE INŽENJERJEV DO NASLOVA »INŽENJER - EKONOM«

Glavna uprava Zveze inženjerskih društev kraljevine Jugoslavije je na svoji plenarni seji v Beogradu med drugim razpravljala tudi o vprašanju, ki ga je sprožila uredba o ustanovitvi visokih ekonomskih komercialnih šol. Po učnem programu teh šol imajo absolventi pravico do naslova »inženjer - ekonom«. — Glavna uprava je smatrala za potrebno, da se zavzame za ukinjenje omenjene odredbe iz razloga, ker po učnem načrtu za slušatelje visokih ekonomskih komercialnih šol niso predpisani nobeni predmeti, ki so značilni za inženjerske vede.

Glavna uprava smatra, da bo naslov »inženjer« kot pridevek v naslovu absolventov teh visokih šol, ki nimajo nikake zveze z inženjerstvom, samo škodil ugledu in družabnemu položaju celega inženjerskega stanu, razen tega bi utegnila nastati zanj škoda tudi v tem, ker bi bile možne zlorabe, če bi absolventi teh šol iz katerihkoli razlogov izpuščali kratico »ekon.«.

Zato je glavna uprava Zveze inženjerskih društev kraljevine Jugoslavije zaprosila na pristojnih mestih, da se izpremeni določilo o uvedbi novega naslova »inženjer - ekonom« ter najde drug, prikladnejši naslov za absolvente teh visokih šol. S tem bi bila odvrnjena škoda pravim inženjerjem, hkrati pa bi bilo diplomiranim absolventom visokih ekonomskih komercijalnih šol v korist.

TUDI CENE PARAFINA SO POSKOČILE RADI ŠPEKULACIJE

Vest, ki jo je prinesel zagrebški dnevnik pod sličnim naslovom iz Beograda, je bila pisana od nestrokovnjaka, kar sledi iz celega članka.

Nestrokovnjak navaja čiste cene parafina iz Poljske in Amerike ter trdi, da je bil amerikanski parafin že pred vojno, to je pred septembrom lanskega leta dražji za 2 din pri kilogramu, kar ne odgovarja resnici, saj so bili Amerikanci, Angleži in Poljaki v kartelu že najmanj 13 let in so prodajali parafin po enakih cenah. Tudi države so imeli točno razdeljene in Poljska je natančno vedela, v katere države sme prodajati parafin in v katere ne.

Poljski parafin ni nikoli stal 1 din pri kg postavljen v Jugoslavijo, temveč se je gibala cena med 4.50 do 6 din za kg. K temu je treba prišteti še carino okoli 2 din za kilogram in skupni prometni davek v iznosu od 12½%.

Do meseca junija l. l. se je parafin res prodajal po ceni 8.50 din do 10 din za kg, meseca junija pa so rafinerije dvignile cene in se je parafin prodajal avgusta že po ceni 10 do 11 din za kilogram.

Iz Amerike ni mogla naša država kupovati parafina zaradi pomanjkanja plačilnih sredstev že od septembra 1938 dalje, Poljska pa nam ni hotela več dobaviti parafina od julija l. l. dalje, ker je bil naš klirinški saldo s Poljsko pasiven za 26,000.000 din v škodo Poljske.

Septembra so bile zaloge parafina v naši državi precej razprodane in tudi svečarne niso imele več velikih količin parafina na razpolago za izdelovanje sveč in so oktobra skoraj vse ustavile obrat.

Začetkom septembra je neka zagrebška tvrdka dobila od Narodne banke dovoljenje, da sme plačati 75 ton amerikanskega parafina, ki je bil že leto dni v Sušaku, in je stal ta parafin že dvojno ceno, s carino in s skupnim prometnim davkom že okoli 14 din za kilogram.

Začetkom oktobra pa so amerikanske rafinerije dvignile cene že za 150% in je naravno, da so morali naši uvozniki to ceno tudi plačati in prodajati parafin že začetkom novembra po ceni 18 do 20 din za kg. Novembra pa so Amerikanci dvignili cene parafinu skupaj za okoli 200%. Nestrokovnjak trdi pravilno, da so koncem novembra posredniki-uvozniki zahtevali 25 din na Sušaku, prihaja pa do popolnoma napačnih zaključkov, da je takrat stal parafin ocarinjen na Sušaku 9 do 10.50 din za kilogram.

Če kdo odstopi danes drugemu parafin, je naravno, da zahteva ceno, po kateri bo mogel sam kasneje kupiti parafin v Ameriki. Romunija pa ni nikoli dobavljala parafina v našo državo, ker ga sama producira premalo za lastne potrebe. Sicer je tudi pri Romuniji potrebno dovoljenje Narodne banke v Beogradu, ker se tudi v Romunijo plačuje vse v prostih devizah.

Celje

c **Svinjska sejma v Celju** bosta 17. in 20. januarja.

c **Umrl** je na Ostrožnem pri Celju 68 letni posestnik Jakob Tomšič.

c **Ljudsko vseučilišče.** V ponedeljek ob 20. bo predaval univ. prof. dr. Boris Zarnik iz Zagreba o notranjem izločevanju (hormonih). Zanimivo predavanje bodo spremljale skiopticne slike.

c **Predavanje o pasivni obrambi v Vojniku.** Jutri ob pol 9. bo predaval kapetan I. razr. g. Franjo Toš iz Celja v ljudski šoli o organizaciji pasivne obrambe pred sovražnimi napadi iz zraka.

c **Zdravniško dežurstvo OUZD** bo imel jutri dr. Franc Premšak na Cankarjevi cesti št. 6.

c **Zemljiške knjižne vloge na področju** sodnega okraja Celje so zadnja leta precej narasle. Leta 1935 je bilo 3045 zemljiško knjižnih vlog, leta 1936 3437, leta 1937 3024, leta 1938 3664 in leta 1939 4567.

c **Nočno lekarniško službo** ima od 13. do 19. t. m. lekarna „Pri križu" na Kralja Petra cesti.

c **Prijavite vozila.** Lastniki dvokoles, fijakarskih vozov in motornih vozil se opozarjajo, da čimprej, a najkasneje do 31. t. m. prijavijo svoja vozila pri predstojništvu mestne policije soba 42. Prijavne pole se dobijo istotam in jih je treba kolkovati za bicikle 5 din, fijakarje 25 din, motorna kolesa 50 din in avtomobile 100 din. Nadalje se opozarjajo lastniki vozniških izkaznic, da morajo obenem s prijavo vozila tudi svoje vozniške izkaznice overoviti.

c **Dar ubožnemu skladu mestne občine.** Uslužbenci tvrdke Ivan Rebek v Celju so darovali gornjemu skladu mesto venca na grob pokojne gospe Josipine Jirakove 250 din. V isti namen je daroval industrijalec Herman Wögerer v Mariboru 300 din mesto venca na grob pokojnemu gospodu Lovrencu Veraniču.

c **Mestno poglavarstvo** opozarja hišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. januarja zapadli v plačilo: 5 odst. najemninski vinar in 2 odst. kanalska naklada za prvo četrtletje, vodarina in števnina za zadnje četrtletje ter 4. obrok davščine na vozila. Zapadli obroki morajo biti plačani do 10. februarja, od tega roka dalje se bodo računale 6 odst. obresti.

c **Nesreča.** 12 letna hči tov. del. Ana Blaznikova iz Sevnice se je polila z vročo juho in dobila hude opekline po rokah.

Ptuj

p **Smučarske tekme.** Jutri bodo smučarske tekme pod okriljem Počitniške zveze ptujske gimnazije. Tekmovanje se prične ob 14. uri iz Ljudskega vrta na 5 km.

p **Umrla je** Brumen Josipina, vdova po advokatu, v Prešernovi ulici.

p **Tragičen konec 15 letne deklice.** V ptujsko bolnišnico so pripeljali 15 letno Anico Furek, hčerko banovinskega cestarja na Zg. Hajdini. Deklica se je nevede zastrupila in kmalu izdihnila.

p **Poslovalnica „Večernika"** je na Zrinjsko-Frankopanski cesti v Čučkovi hiši. Tu se dajejo pojasnila, sprejemajo naročniki in oglasi.

p **Naročniki,** ki v zadnjih dneh ne prejemajo pravočasno lista, naj nam oprostę, ker ima brzovlak, s katerim prihaja „Večernik" po dve uri zamude.

p **Nalezla se ga in zmrznila v snegu.** Kodrič Ivana, 46 letna posestnica iz Mestnega vrha pri Ptuju, znana pod imenom Nemčeva Hana, je pri svoji sosedi naskrivaj izpila večjo količino žganja. Ko se je vračala čez grabo domov, je obležala v snegu in zmrznila. Našli so jo šele včeraj in prepeljali v mrtvašnico na rogozniško pokopališče.

p **Pravi, da je bil obstreljen.** Banko Alojz, viničarski sin iz Sv. Andraža v Slov. gor., pravi da ga je ponoči napadel neznanec s puško. Ko je zgrabil za cev, je napadalec že sprožil. Krogla mu je predrla roko. Leži v ptujski bolnišnici.

Slabe prometne zveze s Prekmurjem

Ljutomer je zvezan s Prekmurjem po edini železnici Ljutomer—Murska Sobota, nadalje s cesto preko veržejskega mosta in z dvema cestama preko Mote in Razkrižja ter z brodom preko Mure.

Ker železnica za lokalni promet ne pride toliko v poštev, ostanejo na razpolago le omenjene tri ceste, ki vežejo Prekmurje z Ljutomerom.

Veržejski most in oba broda pri Moti in pri Razkrižju vzdržujeta ogromen promet med kraji spodnjega Prekmurja in Ljutomerom. Omeniti moramo še, da kraji dolnjega Prekmurja, kakor Gornja, Srednja in Spodnja Bistrica, Melinci in drugi, gospodarsko težijo na Ljutomer in ne v Mursko Soboto, še manj pa v Dolnjo Lendavo, kamor spadajo v politično upravnem oziru. Prav to pa povzroča tesne gospodarske stike z Ljutomerom in je bila tudi v predvojni dobi tesna med sebojna vez zelo močna. To se vidi, da v teh krajih madžarski vpliv ni imel tako močnega ali celo nikakega vidnejšega učinka, dočim je madžarski vpliv v krajih, ki so gospodarsko odvisni od Murske Sobote ali Dolnje Lendave, zelo močan.

Promet je na teh komunikacijah zelo živahen. Ljutomer je dober trg za prekmurske domače izdelke, kakor domače platno, za perutnino in živino.

Mura pa je zelo muhasta. Enkrat poplavi bregove, drugič pa zmrzne tako, da oba broda ne moreta obratovati. Takrat mora ves ta živahen promet iz dolnjega Prekmurja proti Ljutomeru vzdrževati leseni most pri Veržeju. Ker pa mora ta most poleg omenjenega prometa sedaj vzdrževati tudi ves ostali promet iz Prekmurja, je velika nevarnost, da te velike obtežbe ne bo vzdržal. Most, ki ni zgrajen iz trpežne hrastovine, ampak le iz cedrovega lesa, je že star. Spomladi najbrž ne bo vzdržal silnega pritiska vodovja in ga bo voda odnesla. To bi bila ena največjih katastrof, ki bi prekinila ves promet s Prekmurjem, obenem pa zahtevala še večje investicije. Zato je nujno potrebno, da se v območju obeh brodov na Moti in Razkrižju zgradi nov most, ki bo oskrboval promet med Ljutomerom in prekmurskimi kraji.

Omeniti je tudi treba, da obmurski mlini zmeljejo letno ogromno količino raznega zrnja, ki ga dovažajo tja ne samo iz Prekmurja, ampak tudi z Murskega polja in celo iz oddaljenih Slovenskih goric. Zato so dobre in trdne zveze s Prekmurjem silno potrebne življenjske važnosti.

Maribor

Tekstilna industrija nima več rezerv

Pred dnevi je bila v Ljubljani seja organizacije delodajalcev tekstilne stroke in predilnic v Sloveniji. Ob tej priliki so ugotovili, da je v Sloveniji zaposlenih **skupno 16.895 delavcev,** samo v tkalnici pa okoli 9.000. Po uradnih podatkih je bilo zaradi pomanjkanja **surovin odpuščenih** v slovenskih tkalnicah v zadnjih 4 **mesecih** vojne 130 moških in 200 žensk, skupno **torej 330 delavcev,** ali 4 odstotke od vseh delavcev, zaposlenih v slovenskih tkalnicah. To je znak, **da je bila redukcija minimalna,** kar so predvsem povzročile rezerve surovin naših tkalnic. Ugotovljeno je tudi, da imajo naše predilnice ogromno zalogo bombaža v tržaški luki, ki so ga ustavile angleške kontrabantske oblasti. Po zadnjih poročilih zgleda, **da je vsa zaloga bombaža bila že odposlana iz Trsta v Jugoslavijo.**

Na podlagi pogodbe med Jugoslavijo in Anglijo, ki je stopila v veljavo 1. jan. letos, **nam bo Anglija dobavljala bombaž, volno, loj in mast,** mi pa njej rude, konopljo, meso in deske.

Na konferenci so tudi ugotovili, da znašajo **letne delavske mezde v tekstilni industriji v Sloveniji 120 miljonov din,** prav toliko pa znašajo tudi drugi obratni stroški teh tovarn, tako da imajo letno okoli četrt milijarde izdatkov. Da bi ne bil ogrožen obstoj slovenskih tekstilnih industrij, je delegacija izročila spomenico ter ga zaprosila, da posreduje na odločujočih mestih, ki naj poskrbe, da bo dobila tekstilna industrija v Sloveniji v najbližji bodočnosti dovolj surovin. Ugotovljeno je, **da naše tkalnice in predilnice sploh nimajo več rezerv,** in je resna nevarnost za njih obstoj. Ban je obljubil vso pomoč za rešitev tega življenjsko važnega slovenskega vprašanja.

Falska elektrarna omejuje tok

Mariborske in druge industrije, ki prejemajo električni tok od elektrarne Fala, so bile včeraj pozvane, naj v času največje obremenitve centrale od 17. do 20. ure kar najbolj omeje potrošnjo toka.

Ker je ta ukrep elektrarne neugodno prizadele marsikatero podjetje, smo se informirali o vzrokih pomanjkanja električnega toka.

Zaradi izredno hude zime in ogromnih količin leda, ki se nabira v strugi Drave nad falskim jezom, je vodna moč Drave precej padla. Led na Dravi sega od Fale pa prav do Dravograda. Za elektrarno samo ta led sicer ne predstavlja nikake nevarnosti, dasi povzroča izvestne obratne težkoče. Elektrarna Fala je na take primere pripravljena in si je zasigurala v novi električni centrali v Trbovljah vso potrebno rezervo, ki naj bi v sličnih primerih zadostno dopolnjevala vodno moč Drave. Na nesrečo pa je pred nekaj dnevi nastal na strojih Trboveljske električne centrale kvar, zaradi česar omenjena centrala ni bila v stanju dobavljati Fali potrebno manjkajočo energijo. Iz tega razloga je bila Fala primorana za enkrat med časom največje obtežbe primerno omejiti potrošnjo toka.

Poškodbo v električni centrali v Trbovljah popravljajo z vso naglico in je upati, da bo kvar v najkrajšem času popravljen. S tem pa bo dobila elektrarna Fala potrebno rezervo in je upati, da bodo tedaj vse težkoče odstranjene, ki so nastale zaradi hude zime in leda.

Odpis davčnih zaostankov

Na podlagi uredbe z 22. decembra 1939 se morejo na prošnjo zainteresiranih oseb odpisati zaostanki iz leta 1937 na davkih taksah in kaznih za davčne in taksne prestopke v kolikor bi plačilo teh zaostankov pomenilo **gospodarski polom dolžnika.** Od ugotovljenega zaostanka na davkih in taksah koncem l. 1937 se morajo odšteti vplačila 3%nih obveznic za likvidacijo kmetskih dolgov, izvršena v letu 1938 in 1939, od davčnih zaostankov pa še odpisi in vplačila po uredbi z dne 8. novembra 1935 o izrednem odpisu sorazmernega dela za plačilo še nedospelega dela davčnega dolga za l. 1932, v kolikor ni to že izvedeno v davčnih glavnih knjigah. Prošnje za odpis se morajo vložiti v treh mesecih od dneva objave te uredbe. Vse prošnje in priloge onih oseb, ki se smatrajo kot kmetovalci, ter obrtnikov, ki plačujejo pridobnino v pavšalnih zneskih, kakor tudi onih oseb, katerih davčna zadolžitev leta 1938 ni znašala več kot 200 din se oproščajo plačila takse.

Prošnje se vlagajo pri pristojnih občinskih upravah v mestih, kjer se nahaja davčna uprava, pa pri davčni upravi. Oseba, ki ima dolg na teritoriju več davčnih uprav, mora pri vsaki davčni upravi vložiti posebno prošnjo. Prošnja mora vsebovati podatke o celokupni imovini davčnega odnosno taksnega dolžnika in izjavo, da nima druge premične in nepremične imovine. Med dokazi, katere prosilec po svojem prevdarku zbere in prošnji priloži, mora biti tudi izvleček iz zemljiške knjige in potrdilo občine o imovinskem stanju prosilca. Ako prosilec ne stanuje v občini, v kateri ima davčni predpis, mora prošnji priložiti potrdilo občine, v kateri stanuje in občine, v kateri ima davčni predpis.

VELIK SIMFONIČNI KONCERT GLASBENE MATICE.

Našemu koncertnemu občinstvu pripravlja Glasbena Matica velik umetniški užitek. 17. januarja bo v dvorani Sokolskega doma elitni simfonični koncert, ki ga bo vodil kapelnik vojaške godbe gosp. kapetan Jiranek. Dirigent si je pridobil v Mariboru s koncerti, ki jih je vodil, že prav lep sloves. Mariborska Glasbena Matica bo po daljšem presledku spet odprla vrata koncertne dvorane. Po vestni pripravi bo predvajala slavni Smetanov glasbeni ciklus »Ma vlast«, ki še vedno zbuja pozornost v svetovnih koncertnih dvoranah. Iz pripovedovanja dirigenta gosp. kapetana Jiranka sodimo, da bo simfonični koncert Glasbene Matice krona letošnje koncertne sezone v Mariboru. Imenovana kulturna ustanova bo spet dokazala, kako veliko nalogo opravlja na mejniku naše domovine in to kljub vsem težkočam, ki jih mora zadnja leta preživljati. Glasbena Matica vztraja na svojem umetniškem delovanju, kar bo vsekakor dokazal veliki koncert, ki naj 17. januarja napolni dvorano do zadnjega mesta. Vsako uspešno delo zasluži nagrado, zato nagradimo tudi Glasbeno Matico z obiskom njenih prireditev.

* **Pravoslavci Maribora** imajo lepo priliko, da dočakajo novo leto 1940 na „Sokolskem plesu" v Sokolski dvorani.

m **Knjigovodski tečaj.** V četrtek 11. t. m. je bil otvorjen tečaj za obrtno knjigovodstvo in kalkulacijo, ki ga prireja mariborska poslovalnica obrtno-pospeševalnega zavoda Zbornice za TOI. Predavanja pričnejo v ponedeljek, 15. t. m., ob pol 20. v Trgovski akademiji, Zrinjski trg 1. Prijave za tečaj se še sprejemajo.

m **Nove in nove žrtve belega sporta.** Tudi včeraj je prišlo v bolnišnico pet poškodovancev, ki so se več ali manj poškodovali pri sankanju. Tako si je poškodovala pri sankanju roko 9 letna hčerka sprevodnika drž. železnic Štefanija Arnikova iz Pobrežja in si je zlomil nogo 17 letni sin zvaničnika drž. železnic Drago Vernik iz Strossmajerjeve ulice.

m **Ljudska univerza.** V ponedeljek predava znani komponist prof. Antun Dobronić iz Zagreba o vlogi slovanstva v glasbenem razvoju.

* **Pravoslavno bratstvo** sv. Cirila in Metoda javlja svojemu članstvu, da proslavi DOČEK NOVE GODINE, danes v Sokolskem domu na IV. Sokolskem plesu.

m **Kakor smo izvedeli** namerava Prostovoljna gasilska četa v Studencih prirediti dne 27. januarja v gasilskem domu zelo zabavno in mikavno, tako v dekoraciji kakor na sporedu bogato **„Pomlad v zimi".** Na to prireditev opozarjamo že danes vse ljubitelje prisrčne zabave.

Ne pozabite, da je foto „PELIKAN" odprt ob vseh plesni prireditvi **do 10. ure zvečer**

m **Zdravniško dežurstvo** OUZD vrši v nedeljo g. dr. Turin Ivan, Linhartova 12.

m **Okrajno načelstvo Maribor,** d. breg, poziva vse lastnike motornih vozil, ki svojih vozil niso odjavili, da prijavijo v teku meseca januarja 1940 svoja motorna vozila v registracijo in plačajo obenem vse predpisane takse za leto 1940.

m **Telefonske naročnike** opozarja poštna uprava, da do 15. januarja plačajo telefonsko pristojbino za tekoče leto. Po 15. januarju se bo zaračunalo še 100 din zaostalnine.

m **Upokojen** je Anton Požega, poštni inspektor na pošti Maribor II.

m **Na okrajno načelstvo** Maribor, levi breg, je premeščena zvaničnica Berta Domiter iz Šmarja pri Jelšah.

m **Požar je uničil** gospodarsko poslopje s poljedelskimi stroji in pridelki posestniku in upravitelju Ruške koče Mirku Sernecu pri Sv. Martinu na Pohorju. Škoda znaša okoli 25.000 din.

m **Zaradi razširjanja vznemirljivih vesti** je bil obsojen na dva meseca zapora 42 letni kmet Josip Margoč iz Dobje vasi pri Prevaljah. Obsojen je bil po čl. 3. zakona o zaščiti države.

* **Svetosavska proslava** bo v soboto, 27. v Sokolskem domu z bogatim in izbranim sporedom.

* **Razstava „Sarajevske tkalnice preprog"** se bo vršila v Mariboru od 18. do 22. januarja v dvorani hotela **„Zamorec".** Prodaja na dolgoročna odplačila.

* **SRBSKA PRAVOSLAVNA CERKVENA OBČINA v Mariboru obvešča vernike, da je danes doček nove godine v KAVARNI JADRAN. Za pester spored je preskrbljeno. Gostje dobrodošli. VSTOPNINE NI!**

* **Pravoslavci Maribora** imajo lepo priliko, da dočakajo novo leto 1940 na „Sokolskem plesu" v Sokolski dvorani.

* **Sedanji razburkani časi** ustvarjajo zapletene življenjske položaje, v katerih se morejo znajti samo tisti, ki dobro poznajo vse svoje lastnosti in sposobnosti, pa tudi šibke strani in slabosti. Vse to pa je mogoče najzanesljiveje spoznati na podlagi analize značaja in temperamenta po rokopisu. S tem se ukvarja moderna eksperimentalna psihografologija. Eden njenih glavnih predstavnikov je široko znani eksperimentalni psihografolog g. F. T. Karmah, ki se mudi prav te dni v Mariboru pri „Zamorcu". V Mariboru ostane le krajši čas, nakar odide v tujino.

* **Hotel, kavarna in restavracija „Orel".** V nedeljo v jutranjih urah kisla juha, Laško pivo!

* **Svetosavska proslava** v soboto, 27. t. m. Sodelujejo pevski zbor „Jadran-Namos", operni pevec g. Manoševski, violončelist g. Bajde, ravnatelj Glasbene Matice, pianist g. dr. Klasinc in vojaški orkester.

* **„Toli list"** izide zaradi tehničnih zaprek šele v torek, 16. t. m.

* **Pravoslavno bratstvo** sv. Cirila in Metoda javlja svojemu članstvu, da proslavi DOČEK NOVE GODINE, danes v Sokolskem domu na IV. Sokolskem plesu.

* **Čajanka ob 5. uri pri Oiu!** Kavarna Promenada. Kvartet Müller. Vljudno vabi in se priporoča lastnica Ana Korilnik.

* **Sokol Maribor II - Pobrežje** (naraščajski odsek) priredi v nedeljo, 14. januarja 1940 ob 19. (7.) uri v Sokolskem domu na Pobrežju igro **„Zdravnikov strežnik".** Vstopnina običajna. Vljudno vabljeni. — Zdravo!

* **Za „Sokolski ples"** v soboto, 13. januarja **Foto-atelje Japelj** odprt do 10. ure zvečer. **Gosposka 18,** I. nadstropje.

m **Nočna lekarniška služba** (od 13. do vključno 19. t. m.) Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* **Grajski kino.** Danes veliki letalski film o zračnih junakih **„Jeklena armada".** Film, kateri navduši mladino.

* **Kino Union.** Do vključno torka kriminalni velefilm **„Umor na ladji",** napeta vsebina. V glavni vlogi znameniti Charli Chan. Nedeljo ob pol 11. uri matineja!

* **Esplanadekino.** „Bel Ami", najsijajnejše delo Willy Forsta, polno veselja, romantike, šarma, po romanu Guy de Maupassant-a.

* **Zvočni kino Pobrežje.** 13. in 14. januarja krasni film **„Potepuhi"** z Eriko Druzovič. Fox journal.

Mariborsko gledališče

Sobota, 13. januarja, ob 20.: **„Navihanka". Predzadnjič, Znižane cene.**

Nedelja, 14. januarja, ob 15.: „Zaroka na Jadranu"; ob 20.: „Konto X".

Konec tedna v mariborskem gledališču. V soboto, 13. t. m., bo **predzadnja** predstava priljubljene češke operete **„Navihanka".** Veljajo **znižane cene.** — V nedeljo popoldne se, s posebnim ozirom na okoličane ponovi Rasbergerjeva zelo uspela operetna novost **„Zaroka na Jadranu",** zvečer pa nad vse zabavna veseloigra **„Konto X".**

Pravoslavno bratstvo sv. Cirila in Metoda

obvešča svoje članstvo in prijatelje bratstva, da proslavimo letos

doček nove godine

v Sokolskem domu, v soboto dne 13. t. m.
Za proslavljence je rezervirana posebna in okrašena dvorana.
IV. Sokolski ples — Saljivi nastopi!
Vstopnice po din 5·— (znižana cena) se bodo prodajale pri večerni blagajni od 20. ure dalje. — Pričakujemo obilnega obiska!

Pobreške davčne zadeve

OBČINSKI DOHODKI SE BODO ZARADI IZREDNIH RAZMER ZMANJŠALI ZA 200.000 DIN — ZA RAVNOVESJE BO TREBA POVIŠATI DOKLADE ZA 100% ALI PA OPUSTITI NEKATERA JAVNA DELA

Sedaj ko je čas sestavljanja proračunov, stoje zlasti podeželske občine pred velikim problemom. Izredne razmere, ki so nastopile zadnje mesece, so občinam naložile nove izdatke, na drugi strani pa v veliki meri zmanjšale dohodke. Ministrska uredba predpisuje gradnjo zaklonišč pred zračnimi napadi. Del stroškov odpade povsod tudi na občine, ker morajo urediti zaklonišča zlasti v šolah. Občinski izdatki za pasivno obrambo so torej precejšnji. Istočasno pa so nove ministrske uredbe zmanjšale dohodke kmetskih občin. Ker so mali kmetje oproščeni davka, gre to v breme občin. Pavšalizacija obrtniškega davka bo tudi znatno zmanjšala občinske dohodke. Najnovejša uredba o državni trošarini na žganje in vino je prav tako prizadela občinske blagajne.

Vsa navedena dejstva se poznajo tudi v pobreški občini, ki ima na eni strani mnogo malih kmetov, na drugi strani pa na Pobrežju in Teznem veliko število obrtnikov. Prav ta dejstva bodo letos zmanjšala občinske dohodke pobreške občine za nad 200.000 din. Poleg tega dolgujejo davkoplačevalci občinski blagajni na davkih še okoli 80.000 din, tako da je treba upoštevati letošnji primanjkljaj okoli 300.000 din. Lanski proračun je znašal nekaj nad 600.000 din, tako da znaša letošnji primanjkljaj na dohodkih že polovico lanskega proračuna. Zato so pobreški občinski očetje pred velikim problemom: kako uravnovesiti občinske izdatke za socialno skrbstvo in javna dela z občinskimi dohodki? Rešitev je mogoča samo na dva načina. Treba je opustiti številna javna dela, kar bo v občutno škodo javnosti, ali pa zvišati občinske doklade za 100%. Lani so znašale doklade 42%, letos pa bi morale znašati okoli 90%, če bi hoteli, da bo občinski proračun uravnovešen.

Zadeva je zelo delikatna. Zato se ne more rešiti brez sodelovanja davkoplačevalcev. Zavedajoč se tega, bo pobreški župan v prihodnjih dneh sklical v vseh krajih pobreške občine shode davkoplačevalcev, ki naj se odločijo, ali za povišanje občinskih doklad, ali pa za opustitev mnogih javnih del. V obeh primerih bo za posledice odgovorno ljudstvo samo.

Prirodopisna kramljanja

Živalce, ki jim mraz ne more do živega

Dr. Stanko Bevk / Podzemni samotarji, ki pridejo le redkokdaj na svetlo

Hud mraz, kakor je nastopil v sedanji zimi, močno vpliva na živalsko življenje in to ne samo na površju zemlje, marveč tudi v njej. Zemlja zmrzne. Živali, ki žive v njeni gornji plasti, otrpnejo ali odmro ali pa se pomaknejo globlje, kamor ne seže zmrzal. Med temi preselniki sta najbolj znana

krt in deževnik.

Ne prva ne druga teh živalic ni priljubljena kmetovalcu in vrtnarju. Krt napravlja nevšečne krtine in dolže ga celo, da izpodjeda rastlinam korenine, ki potem usahnejo. To pa je krivično obrekovanje, kajti rastlinske hrane se krt ne dotakne. Prej pogine lakote. Hrani se edinole z živalicami, z žužki in njihovimi ličinkami, najbolj všeč pa so mu baš deževniki.

Kdor torej noče deževnikov v svojem vrtu, naj ne preganja krtov.

Krt je velik požeruh: na dan pojé toliko, kolikor sam tehta, torej nekako petdesetkrat več kakor človek. Seveda, ima pa tudi naporno delo, ko rije in koplje pod zemljo skoraj ves dan. Množina hrane in njena tečnost pa morata biti sorazmerni delu: čim več in težjega dela opravlja telo, tem več in izdatnejše hrane potrebuje. Žal, da je v človeškem življenju to razmerje često obratno!

Nemara baš zaradi svoje neizmerne požrešnosti je krt samotar. V svoji bližini ne trpi tovariša, tudi če je hrane v izobilju ter deževnikov in ogrcev mrgoli. Kadar zaloti krt v svojem lovišču pritepenca, ga napodi in brani svojo posest, če treba, tudi z zobmi.

Borba gre često do smrti enega bojevnika.

Po končanem boju in naporu se takoj oglasi glad in zmagovalec pohrusta premaganca. Tudi kadar je krt sit, ne neha loviti. Ujetim deževnikom pregrize sprednje telesne obročke in jim s tem onemogoči pobeg, živi pa še ostanejo. Nosi jih na kup v zalogo in pojé, kadar je lov slab. Če krt 12 ur ne dobi hrane, pogine.

Kadar nastopi čas za parjenje, zapusti krta puščoba in tudi hrane mu ni toliko mar; začne zapuščati svoje lovišče in išče samico. Ko jo najde in si jo pribori, živi z njo nekaj časa družno. Samica znese mehko gnezdo iz rastlinske drobnjave in skoti vanj štiri ali pet mladičev, ki niso večji od bobovega zrna, povsem goli in slepi. Rastejo jako hitro in v desetih tednih dorastejo. Kmalu se nauče »rudarskega« posla, se razidejo in ustanove vsak zase svojo domačijo.

Ponoči prihaja krt rad iz svojega podzemeljskega bivališča na plano, kjer lovi hrošče, stonoge, pajke, pa tudi manjše vretenčarje. Takrat razgrne dlako okoli svojih drobnih, črnih očesc, vendar mu pri iskanju hrane bolje služi vonj nego vid. Kakor je majhen, teče vendar tako brzo, da ga človek kar komaj dohaja. Južnoevropski krt ima zrasle trepalnice in torej prav nič ne vidi. Tudi avstralski rumenkasti krt, ki so ga prvič našli leta 1888., je popolnoma slep. Nekoliko je večji od našega krta, živi pa na enak način. Dasi ima zobovje tako kakor žužkojedci, ga moramo vendar prištevati v povsem drug razred sesalcev, namreč k vrečarjem, kajti samice imajo na zadnjem delu trebuha vrečico, kjer godé mladiče, ki jih rode še jako nerazvite.

Kakor je Avstralija nekako sam svoj svet za sesalce, tako ima tudi v drugih živalskih skupinah svoje posebne zastopnike. Izgleda, da se je že v pradavnini — v terciarni tvorbi — odločila od ostalih celin in so se na njej razvijale tedanje živali po tamošnjih prilikah zase nekoliko drugače kakor po drugih zemljinah. Poleg vrečarjev, ki sicer žive še tudi v Ameriki, so zlasti stokovci, kakor kljunaš in kljunati ježek, in ptiči kazvarji ter zdaj že zatrte do 3½ m visoke moe take primere. Tak velikan v svoji živalski skupini je tudi avstralski deževnik megaskolides, ki zraste

čez en meter dolg in je debelejši kakor palec na roki.

Naš domači deževnik je v primeri z njim pravi pritlikavec, vendar ni podcenjevati njegovega dela. Ugotovili so, da predelajo deževniki na 1 kvadratni meter do 5 kg prsti v letu in jo spravijo na površje. Tako se nabere te predelane črnice že v 10 letih za 2—3 cm na debelo. Ker se prenašanje prsti iz spodnjih plasti na površje vrši že tisočletja, je skoraj vsa črna prst, kar je je, delo deževnikov, od njih predelana in pognojena.

Že Darwin je izračunal za Anglijo, da tam na 40 a predelajo deževniki nad 10 tisoč kilogramov prsti vsako leto. Obenem rahljajo deževniki s svojimi rovi zemeljsko plast, da imata vanjo dostop deževnica in zrak, ki pospešujeta za rodovitnost potrebni kemični razkroj. Deževniki so torej za poljedelstvo največje važnosti in glavni tvoritelji rodovitne zemlje. Zemlja, ki tako rekoč venomer polzi skozi njihovo črevo, daje deževnikom s predrobnimi živalcami in rastlinskimi ostanki hrane. Če teh snovi primanjkuje, zvlečejo deževniki suho listje in drugo rastlinsko drobnjavo s površja zemlje v svoje rove, kjer jih omehčajo s svojimi slinastimi izločki, da prej preperijo in jih morejo použiti, kajt deževniki nimajo nikakih grizal.

Zanimivo je, da je tudi deževnik svoje vrste gurman: listi zélene, hrena, korenja in zlasti vrtnega floksa so mu ljubši kakor druge rastline; posebno pa je volk na koščke čebule in živalske masti. Močno dišečih rastlin, kakor pelina, kadulje, mete in podobnih ne mara. Okusa ali vonja mu torej ne moremo odrekati.

Nima pa oči in tudi ne dihal.

Diha s kožo, svetlobo pa razločuje od teme s pomočjo posebnih stanic, ki so posejane v koži. Kri ima samo bele krvne stanice, v plazmi pa je krvno rdečilo, ki proseva v rožni barvi skozi kožo. Koža se zrašča s podolžnimi in kolobarčastimi mišicami, ki daljšajo in krajšajo, ožijo in širijo obročkasto telo. Nekaj obročkov ob prvi tretjini trupla je posebno vidnih, ker so nekoliko bledejši in večji; tvorijo tako imenovani pasec. V teh obročkih so spolovila, in sicer oboja, kajti deževniki so dvospolniki. Vendar se parijo. Takrat izločajo žleze v pascu lepljivo sluz, ki zlepi dva deževnika za oplajanje drugega k drugemu. Jajčka odlagajo po več skupaj v ovojkih, toda navadno se razvije samo eno v črviča, drugi pa razpadejo in služijo temu za hrano. Sluzava tekočina, ki se izloča v obročkih pasca, je strupena.

Če se kure ali gosi najedo deževnikov, kadar so v paritvi, dobe krče in često poginejo.

Kakšen strup ima ta sluz v sebi, še ni dognano. Poskusi z vodnim izvlečkom pa so pokazali, da je vrabec poginil, če so mu dali le nekaj kapljic, pa tudi kunec, če je dobil večjo količino tega izvlečka. Morebiti je ta strup obrambno sredstvo, ki je zlasti važno takrat, kadar gre za razmnoževanje.

— Ah, sedem zlatih zob je letos več kakor v lanski zimski sezoni, Marija...

Otoki rož sredi Zalivskega toka

Štirideset kilometrov od angleške obale leži skupina otočkov, nazvanih Scily. Blizu 200 jih moli iz morja, najvažnejši med njimi so St. Mary, Tresco, St. Martin, St. Agnes in Bruher. Obliva jih topla struja Zalivskega tako, zato toplota tam nikoli ne pade pod 10 stopinj Celzija nad ničlo. Tamošnji ribiči so prišli na idejo, da bi bilo zelo dobro gojiti na neobljudenih otokih rože in ko so poizkusili s tem, so želi velike uspehe.

Nasadi rož so postajali leto za letom večji, tako da se je na otokih naselilo že 1700 ljudi. Pozimi, ko je Evropa prekrita s snegom in ledom, uspevajo tod rože, ki jih v velikih množinah izvažajo v London in druga mesta. osebne ladje so prirejene za vtovorjenje žlahtnih cvetlic, ekspresni tovorni vlaki jih prevažajo dalje. Doslej so vzgojili že 200 raznih vrst rož, na otoku Tresco pa uspevajo tudi palme in agave.

Injekcije medvedov proti kugi

Že dolgo se trudijo, da bi obvarovali medvede v Yelowstone Parku, največjem ameriškem prirodnem bivališču za zaščito živali. Med ko[illegible] je izbruhnila kuga. Cela vojska gonja[illegible] je šla na lov za medvedi, posrečilo se jim [illegible] so živali ulovili v velike žične mreže, na[illegible] so jih zdravniki [illegible] kugi. Vsak [illegible] med [illegible] iskan in po cepljenj[illegible] okužene živali so odpravili v posebno živalsko bolnišnico. Bolezen je naglo pojemala.

Podobno si prizadeva švedska vlada, da bi ohranila medvede v svojem delu Laponske. Tu vodijo natačno kartoteko o vsakem medvedu. V začetku pomladi je šla lani posebna

Sodba med vranami

O izredno zanimivem primeru sodbe v živalskem svetu poroča ameriški farmer W. R. Goff iz Verdena v Manitobi. Bela vrana je zašla med deset črnih tovarišic. Na mah so jo te obkolile in je niso pustile proč. Videti je bilo, da so se vrane posvetovale, kaj naj napravijo s tujko. Posebno velika črna vrana je vodila ostale v krogu okrog bele trdokljunke, ki je nič hudega sluteč mirno obsedela. Črnke so bile obsodile belo vrano na smrt, zdaj so ji pripravljale svečano ceremonijo. Drug za drugim so se zaganjali sodniki v nesrečno belko in jo napadali z ostrimi kljuni, dokler se ni žrtev zgrudila in bila kmalu nato mrtva.

Paberki

Bolgarija proizvede eno tono rožnega olja na leto, pa vendar največ na svetu.

Zlata ribica postane bela, če je dolgo časa v sobi.

Kobilice preganjajo s komarji. Odkrili so neko vrsto komarjev, katerih ličinke se razvijajo v kobilicah in jih na ta način umore.

V Indiji umre vsako minuto osem ljudi zaradi mrzlice.

Zrak v višini nad 6 tisoč metrov je praktično brez bakterij.

Izračunali so, da uniči en sam ptičji par do tisoč žuželk. K temu je treba prišteti še hrano za oba, ki znaša najmanj dvakratno njuno težo.

Površina Sahare znaša 6 milijonov kvadratnih kilometrov in je 12krat večja od Francije.

Anglija porabi največ papirja in sicer 26 kilogramov na vsakega prebivalca v letu.

Najdaljše omrežje cest v Evropi ima Francija: 750 tisoč kilometrov, sledi Nemčija s 400.000, Anglija 330.000, bivša Poljska 260.000, Italija 200.000, Švedska 130 tisoč kilometrov itd.

Sneg na Groenlandu je včasih tako suh, da daje pri sesedanju od sebe zvok, podoben pisku siren.

Bacil azijske kolere se neverjetno naglo množi. V drugi sekundi se razmnoži bacil že tako, da bi morali prvi številki dodati 33 ničel.

Najgosteiše železniško omrežje je v Belgiji. Tam pride 370 metrov proge na kvadratni kilometer.

— Tvoja kratkovidnost postaja pa vedno večja, dragi kikiriki!

Topovi proti letalom

Poglavitno orožje v sedanji vojni, ko so letala zavzela prvenstveno vlogo v napadalni taktiki so protiletalski topovi. Vse države s mobilizirale celo vr sto tehničnih stro kovnjakov, da bi i našli čim popolne še tovrstne topov V složnem sodel vanju na francos fronti so Angle opremili svojo vo sko z najmoderni šimi protiletalski topovi, ki so sp sobni z najhitrejši izstrelki in veli okretnostjo zaslei vati sovražna le la v zraku. Taks top z moštvom akciji vidimo tu na sliki, posneti francoskem bojišč

Slovaško-madžarski spor o koledarjih

Slovak Press poroča, da je bila 600.000 duš močna slovaška narodna manjšina na Madžarskem znova prizadeta v svojih pravicah. Ko je bila revezija meje, je budimpeštanska vlada obljubila Slovaški, da bo smela slovaška verska ustanova s sedežem sv. Vojteha v Trnavi kakor doslej tudi poslej pošiljati svojim članom, ki jih šteje 110.000, dve knjigi in društveni koledar. Pod Maržarsko je prišlo 12.000 članov te organizacije. Ko jim je pa društvo pred tedni poslalo koledarje, madžarske oblasti niso dovolile uvoz. Tako je romalo 12.000 koledarjev in 32.000 knjig nazaj v Trnavo. Društvo je zahtevalo pojasnila, madžarske oblasti so odgovorile, da ne morejo dovoliti uvoza knjig, v katerih je med drugimi tudi slika generalnega tajnika Hlinkove slovaške ljudske stranke dr. Kirschbauma in šefa slovaške propagande Šanjo Macha.

Ženski kotiček

Neprecenljiva vrednost prijetnega doma

Dokler ima človek svoj pravi dom, o njem navadno ne razmišlja, ko ga pa izgubi, se zave, da je izgubil neko življenjsko oporo. Kdor te opore ni poznal,

FLITNA KONFEKCIJA
Mastek
MARIBOR
PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

ker je zrastel izven pravega doma, je ne pogreša. Je morda radi tega še samostojnejši, toda vendarle je v življenju ogoljufan za nekaj velikega in lepega, toda se tega ne zaveda, kakor se od rojstva slep človek ne zaveda, kakšna dragocenost je vid.

Vsak dom pa še ne zasluži naslov pravega in prijetnega doma. V domovih, kjer ni pravega sožitja in domačnosti, ni prijetnosti. Le tam, kjer je žena oziroma mati duša domačega ognjišča, lahko iščemo pravi dom. Žena, ki pride do spoznanja, da njeno delo ni žrtev, temveč, da je živeti za druge in skozi njihovo srečo, zadovoljstvo in napredek občutiti lasten uspeh, najvišje, kar je v življenju mogoče doseči — je prava žena, prava mati, duša svojega doma. Materinstvo je povzdignilo ženo na najvišje in najčastnejše mesto v življenju, a ji obenem naložilo tudi največjo odgovornost in dolžnost. Ta naloga zahteva mnogo samozatajevanja in odpovedovanja.

Tisti trenutek, ko zagleda svoje dete, prestane zanjo življenje, ki je bilo namenjeno le njej. Živeti mora otroku in le preko njega tudi sebi. Njena sveta dolžnost je, da ustvari otroku pravi dom in v njem pravo in lepo mladost, ker to mu bo mogoče opora za vso njegovo nadaljnje življenje.

Vedno pazi, kaj govoriš

Če ženska ne ve kaj bi, skoči na obisk k sosedi. Na takem obisku se marsikaj govori. Toda pomni, da je treba vsako stvar desetkrat premisliti, preden jo enkrat zineš. Radi nepremišljenosti lahko pride do prav mučnih trenutkov, pogosto do dolgotrajne zamere. Nikoli ne smeš proti svoji prijateljici tako-le govoriti:

Ali si razumela knjigo, ki sem ti jo posodila?

V tem stanovanju ne bi hotela biti jaz niti naslikana, kaj šele, da bi v njem stanovala.

O, take skodelice za črno kavo sem videla v tej in tej trgovini. Stane ena samo štiri dinarje.

Jaz imam prav takšne žličke, samo moje so srebrne.

Ali ni to oni klobuk, ki si ga dala že dvakrat predelati?

Tvoji otroci so pa res zelo slabo vzgojeni.

Moj Bog, kako si se zadnji čas zdebelila, ali pa: gospa, zelo slabo izgledate in lasje so vam tudi osiveli, odkar ves nisem videla.

Če hočeš videti prave pirotske preproge, potem pridi k meni.

Glej, glej, imaš nove rokavice. Moja postrežnica ima ravno takšne in je dala zanje 24 dinarjev.

V hiši, kjer boš govorila takšne in podobne neumnosti, ne boš nikdar več zaželjen gost. Nihče nima rad, če se mu poudarjajo njegove slabe strani, kakor nima nihče rad, če mu stopiš na kurje oko.

Zakaj narašča število samskih ljudi

V nekdanjih časih je bil cilj vsakega mladega človeka, da se čimprej poroči. Stara »frajla« je bila skoraj smešna prikazen, star samec pa bedak, ki si ni znal olepšati življenja.

Danes je povsem drugače. Število neporočenih ljudi narašča, samo da se to pač vedno bolj opaža pri ženskah nego pri moških.

Vzrok temu je torej iskati drugje, ne pa v nadštevilnosti žensk. Krivo je današnje gospodarsko stanje. Dekle, ki je do danes bilo vajeno samo služiti svoj kruh in porabiti plačo zase, se vendar ne more z lahkoto odločiti za to, da bo z denarjem, ki ji za gospodinjstvo, otroke. Možje pa majhnimi dohodki ročiti deklet, ki so se porabiti skoraj torej v tem grmu igod.

Pozor!
edstvo ze odvajanje
polvarja Radi tega
nakupu, da nosi vsa-
besedo Darmol in
obliki črke T. Zahte-
o originalni Darmol.
DARMOL

Kuhinja

Parjen krompir s presnim maslom. Zreži olupljen krompir na kocke, debele kot leskovnik, ter ga oplakni v vodi. Razgrej v kozici presnega masla, deni vanj drobno zrezane čebule in zelenega peteršilja, da zarumeni, potem prideni krompir, zalij ga do polovice z juho, malo osoli ter pari pokritega, da se zmehča, pa ga daj okrog pražene jedi ali okoli mesa.

Sladko zelje. Osnaži zeljnate glave, zreži jih na široke rezance (štorčke odstrani), operi v vodi, zapari ter kuhaj v vrelem kropu, pri kuhi pa deni malo kumne; ko je kuhano, odcedi. Potem razgrej presnega masla ali masti, deni noter drobno zrezane čebule in zelenega peteršilja, malo moke, pa naredi bledorumeno prežganje; deni zatem noter zelje in, če hočeš, tudi en kuhan in zmehčan krompir; premešaj, osoli in popraj, zalij malo z juho ali kropom, ko prevre je gotovo.

Zapečeni sirovi rezanci. Skuhaj v slani vodi rezance ter jih odcedi. Nato jih posuj z drobtinami, scvrtimi v presnem maslu, ter jih postavi na gorko. Posebej zmešaj ¼ l smetane, 1 jajce in majhen krožnik drobno zdrobljenega sira in nekaj zrn soli. Potem deni v namazano in z drobtinami potreseno kozico 3 žlice rezancev, potem par žlic nadeva itd. naprej menjavaj, dokler ni vse v kozici. Zgornja vrsta naj bo nadev. Nato deni v pečico, da se zapeče.

Navihanci. Deni na desko 25 dkg presnega masla, [illegible] dkg sladkorja, 1½—2 dkg mandeljnov, [illegible] dkg olupljenih in drobno zrezanih, 30 dkg moke in malo vanilije. Urno naredi testo na hladnem prostoru, ga razvaljaj za nožev rob debelo, ga razreži z majhnim krapovim obodcem, položi koleščke na pločevino, ostanke zgneti zopet skupaj in še naredi ter speci v precej vroči pečici. Še tople pomaži z marmelado ter po dva stisni skupaj ter povaljaj v vanilijevem sladkorju.

V vojni službi

Tudi Angležinje so mobilizirali. Gdč. Moira Butler kot šoferka ambulance.

Dajte nam večji kos kruha!

Vsi se oglašajo, zakaj se ne bi tudi me. Nihče se ne oglaša po nepotrebnem, kajti spričo naraščajoče draginje je naš kos kruha res premajhen. Mislim tu namreč ubogo srednje in nižje uradništvo, ki ne more več naprej. Slabo je plačan uradnik, kateremu so v dobrih časih preračunali plačo na eksistenčni minimum. Kaj pa naj reče šele uradnica, ki je kot delovna moč itak nekoliko zapostavljena, kot državna uradnica in povrhu še poročena, pa pri prejemkih občutno prikrajšana. Kaj ji pomaga to, če ima moža, ki prvega tudi prinese domov skromno plačico, ko pa vemo vsi, da je njegova, kakor njena plača določena le za eno osebo, pogosto pa niti ne zadostuje. Možje torej ni v stanju od svoje plače vzdrževati še ženo, žena pa še manj moža. Kaj pa otroci? Privatni uradnik ne dobi zanje nič, državni pa neznatno doklado, katera mesečno ne zadostuje niti za dojenčka, kaj šele za 16—20 letnega studenta.

Kaj bo? Od večnega razmišljanja, kaj bi kuhale, kako živele, klonejo naše moči. Če hočemo jesti, se ne smemo oblačiti, če se hočemo položaju primerno obleči, moramo zapreti želodec. Možje zaslužijo malo, me še manje ali nič, otroci pa rabijo vedno več in več. Kar nas je samskih, otepamo bedno mladost. Nimamo nič, ne moremo si kupiti nič. Leta pa minevajo in še vedno moramo odrivati svojo borno plačo za opremljene sobe in drago gostilniško hrano, ker si s praznimi rokami in praznim žepom ne moremo osnovati svojega gospodinjstva.

ORA

57

ti sem jih našel
lim, da se vrača

dejal Takur In-
ložaja naj se iz-
izgledale kakor
aram, da bi do-
prebivalci nasel-
nje. Zato pred-
pred senat, ob-
Jore z mojim
odstopi. Odstop
emu samemu zdi
najbolje.«

»Odpuščam ti!« je odgovoril Yagiri Seoni, toda iz njegovega glasu ni zvenelo čustvo iskrenosti. »Prosim te, da me rešite teh spon!«

»To je eden najlepših trenutkov mojega življenja!« je vzkliknil Hampur Kamthi in objel Takurja Indorja, medtem ko je Ramas snel Yagiriju Seoniju okove z rok in nog ter mu pomagal vstati.

»Tudi moja vrnitev v življenje ni bila zaman,« je dejal Rayani. »Bil sem razo-

»Tako je prav,« je pritrdil Rayani, in Hampur Kamthi je zadovoljno prikimal. »Sedaj pojdimo gori!«

»Oprostite!« je vzkliknil Ramas, ki se je prav tedaj spomnil Mahabalija Patne. »Jaz imam tu doli še neko važno opravilo. Za vami pridem pozneje.«

XV.

Ramas Indor se je napotil po odhodu Rayanija, Hampurja Kamthija, Takurja Indorja in Yagirija Seonija k tajnim vratom, ki so vodila v tisti del podzemlja, v katerem je bil zaprt Mahabali Patna. Odprl jih je z lahkoto, stopal po hodniku k premakljivi jekleni celici in premišljeval o vsem, kar se je bilo pravkar dogodilo. Zdelo se mu je kakor najčudovitejša pravljica. Le malo trenutkov prej je visel na robu življenja in smrti. Nanj je bilo naperjeno morilno orožje očeta tiste, katero je tako neskončno ljubil in zaradi katere je moral toliko trpeti. Potem je stopil nenadoma predenj njegov oče, katerega prej nikoli ni videl. Njegov prihod mu je rešil življenje. Tik nato sta prišla še veliki in filozof, in kar se je nato odigralo, ni bilo nič manj neverjetno, kakor vse prejšnje. Yagiri Seoni je dovolil njegovo poroko z Joro in njegov oče bo odslej voditelj Rayanipura. Ali je vse to sploh mogoče? Ali se mu ni vse le sanjalo? Kako debelo bo pogledal Mahabali, ko mu bo povedal. Ali mu bo sploh verjel? Ali pa je vse to tudi res?

»Kaj, če se je Yagiri Seoni vdal le v sili, da se reši, bo pa gori, ko bo med svojimi, zopet obrnil ost, in ne samo proti mojemu očetu, meni in Hampurju, ampak tudi proti velikemu, proti Rayaniju? Ne, Yagiriju Seoniju ne bi bili smeli tako naglo in brezpogojno zaupati! To je bila neumnost.«

Premišljeval je že, da bi bilo najbolje skočiti za odhajajočimi in jih posvariti, toda nazadnje si je vendarle premislil in skušal verjeti, da je vse to, kar ga mori, samo potrebna črnoglednost.

V tem premišljevanju med vero in nevero, med zaupanjem in nezaupanjem je prišel do roba celice, kjer je odstranil skrbno pričvrščeno ploščo in zaklical v globino:

»Mahabali!«

»Rešite me! Umiram!« je odgovoril od spodaj slaboten glas.

»S tem namenom tudi prihajam,« je dejal Ramas, »Dogodki v Rayanipuru so se tako temeljito zasukali, da mi ne moreš biti nič več nevaren. Moj oče se je vrnil v življenje, se pomiril z Yagirijem Seonijem, in Jora je postala moja nevesta. Pote prihajam zato, da te odpeljem k slovesni proslavitvi najine zaroke.«

»Kaj?« se je začutil slabotni glas v temini. »Ne razumem te dobro. Povej še enkrat. Saj to je bolj neverjetno kakor v pravljici.«

(Dalje.)

Šah

Iz dvoboja dr. Euwe – Keres

O Božiču — vprav na 71. rojstni dan doktor Laskerja — je pričel v Amsterdamu že dolgo napovedani match med bivšim svetovnim prvakom dr. Maxom Euwejem in estonskim velemojstrom Pavlom Keresom. Dasi match ne velja kakemu posebnemu naslovu, kar običajno pritegne zanimanje svetovne javnosti, je kljub temu vzbudil veliko pozornosti zlasti med svetovno šahovsko javnostjo,

ki šteje oba velemojstra med prve šahiste na svetu. Sedanji »šahovski krizi« je prišel ta izredni dogodek zelo prav in svetovno časopisje je na široko odprlo predale napetemu šahovskemu dvoboju. Match, ki bo 14. t. m. že zaključen, nudi docela drugačno podobo kot običajne bitke za svetovno prvenstvo.. Svež je, podjeten, borben. V njem ni »dolgočasnosti«. Niti dr. Euwe, niti Keres nimata kaj izgubiti, oba igrata izredno podjetno, tvegano in sveže. Dvoboj je zato napet, zanimiv ter nudi tudi povprečnežu mnogo pričakovanega užitka. Prevladuje pa izredno nevarna španska igra, v katero je prinesel Keres nekaj teoretičnih novosti, ki so tu prestale svoj ognjeni krst. Igre damskega gambita in njegovih variant so redke. Mar se velemojstra vračata na »stara pota«? Morda; s tem načinom igre sta spet odprla na široko vrata neizčrpni šahovski fantaziji in kombinatoriki. Partije so sveže, ostre, duhovite. Pogreške so v njih. Toda hipermoderni dr. Tartakower je nekoč dejal: »Ves šah je moral zgrajen na eni sami napaki! Čestokrat izgubi samo zaradi močnih potez, in zmagaš zaradi napak.«

PRVA PARTIJA

Za čuda: dr. Euwe je otvoril z e4, ko je svet vendar pričakoval običajni d4. In Keres je odvrnil z odprto gesto e5. Torej oster boj. Igre z damskim kmetom so že »izčrpane« in »dolgočasne«. V španski obrambi je izbral Keres Morphyjevo varianto a6 in Le7. Glavna bitka se je razvijala na damskem krilu. Keres je bil v nevarni poziciji, pa je zato zamenjal nekaj figur, zmanjšal pritisk in igra je končala neodločeno.

2. Španska obramba

Beli: dr. Euwe Črni: Keres

1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lb5, a6 4. La4, Sf6 5. 0-0, Le7 6. Te1, b5 7. Lb3, d6 8. c3, 0-0 9. d4, Lg4 10. d5 (v Londonu sta igrala v tej poziciji Capablanca—dr. Lasker 10. Le3, Sxe4 11. Ld5, Dd7 12. Lxe4, d5, kar je prineslo črnemu popolno izenačenje), **Sa5 11. Lc2, Sc3** (Keresovo novost, ki pa menda ni boljša od preizkušenega c5) **12. Sbd2, g6 13. a4!** (beli pride na damskem krilu do prednosti), **c5 14. dxc6, b4!** (Keres se na izredno fin način reši grozeče slabe točke na b5, ki bi prišla na 14... Sxc6 15. axb5, axb5; sedaj pa bi na 15. cxb4 sledilo Sxc6 in beli mora nato kmeta vrniti) **15. Sf1, Sxc6 16. Lh6, Sg7 17. Se3, Le6 18. cxb4, Tb8 19. b5, axb5 20. axb5, Txb5 21. La4, Tc5 22. Dd2** (grozi b4), **Db8 23. Tec1, Tc8 24. Txc5, dxc5 25. Lxc6, Txc6 26. Sd5, Ld8 27. Lg5?** (najmočnejše je bilo h3, kar so pokazale analize, s čemer bi beli ohranil svojo prednost), **Td6! 28. Lxd8** (vzeti kmeta na e5 bi bilo prenevarno, n, pr. 28. Sxe5, Lxg5 29. Dxg5, Lxd5 30. exd5, Txd5 itd.), **Dxd8 29. Sxe5** (dr. E. je bil verjetno v časovni stiski, da bi mogel zračunati kombinacijo 29. Sf6+, ki jo je toliko priporočala kritika, ki pa nima ničesar v sebi, ker sledi 29... Kh8 30. Dh6, Td1+ 31. Se1, Txe1+ 32. Txe1, Dxf6), **Lxd5 30. exd5, Txd5 31. De1,** na kar je Keres sprejel ponujeni remis.

DRUGA PARTIJA

Spet španska partija! Dr. E. je vrnil milo za drago ter izbral nevarno nadaljevanje Sxe4 namesto Le7, na kar je Keres odvrnil z d4. Z lovskim parom je K. nevarno ogrozil črno kraljevo krilo. Dr. E. se je rešil le s težavo pred najhujšim ter ponudil nato celo žrtev skakača za večni šah. K. je žrtev odbil, sam žrtvoval kmeta za napad, toda E. je z zamenjavo likvidiral napad. Končnica kmetov in dam pa je prinesla po 41. potezi remis. Torej še vedno brez zmage ali poraza.

TRETJA PARTIJA

Tokrat je španska partija prinesla prvo odločitev. Keres je poskusil z Boxoljubovim obrambnim sistemom. Dr. E. je v središčni igri pridobil kmeta po napetih komplikacijah ter trdno zavzel središče. K. je zgradil obrambo na lovski par, toda E. je presenetljivo udaril na kraljevo krilo ter zmagal. Po 21. potezi čnega je nastala sled. pozicija (glej diagram!) Beli: Kg1, Dd1 Ta1 in e3, Lc1, Sb3, kmetje

Črni: P. Keres

Beli: Dr. M. Euwe

b2, d4, e5, f2 g2 in h2. Črni: Kg8, Dd8, Ta8 in f8, Lb4 in d5, kmetje a6, b7, f7, g7 in h7. Svojo prednost je E. uveljavil na zelo poučen način. Sledilo je 22. Tg3!, f6. 23. Lf4! (da v ugodnem trenutku zamenja exf6 in igra Le5). Kh8 24. Sc1, Le7 25. Dg4, g6 26. exf6!, Lxf6 27. Le5, Tc8 28. Sd3, Tc4 29. h4, Db6 30. Td1. Beli je konsolidiral igro ter nato v končnici forsirano uveljavil svojo materialno premoč.

ČETRTA PARTIJA

Keres drugič poražen. Zagrizel se je v končnico, misleč, da stoji mnogo bolše ko dr. E. Kakor da bi lovil fantome, je upropastil svojo končnico. Tudi ta partija je bila španska, ie da je K. na Morphijevo varianto zavil v špansko igro štirih skakačev. Po zelo napetem razpletu je bila igra v naslednji poziciji po 45. potezi prekinjena (glej diagram). Beli:

Črni: Dr. M. Euwe

Beli: P. Keres

Kh2, Tc7, Sd6, kmetje b4, c3, e4, g2 in h3. Črni: Kf8, Tb2, Ld3, kmetje b5, e5, f6, g7 in h6. V svesti si boljše pozicije, je hotel K. forsirano spleti mrežo ter črnega matirati. Zaključek se je zato razvijal zelo dramatično. 46. Kg3, Tc2 (ne 46 . . . Tf4 zaradi 47. c4!) 47. Kg4 (tvegano. Dr. Euwe ima priporočljivo zadostno parado). Txg2+ 48. Kf5. Kg8! (edina možnost, da črni krali najde zatočišče) 49. Tc5 (usodna napaka. Z 49. c4, bxc4, 50. b3, Tb2 51. Kg6, Tg2+ 52. Kf5 bi beli mogel izsiliti remis). b5! 50. c4, bxc4 51. b3, Tb2 52. Kg6, Tg2, 53. Kf5 (ne 53. Kxh5 zaradi 53. . . Le2+ in 54. . . g5+mat). Lf1! 54. h6?, T... (dve grožnji, za katerimi beli nima leka 55. Lxh3+, 56. Kg6, Tg2+ 57. Kh5, L...4+ 53. K... g5+mat in 55. Txb6) 55. Kg6, Lxh3! (par... grožnjo 56. Tc8+mat ter grozi mat v 3 potezah). 56. Kxh5 Le6! (sama grožnja 57. . . Th2+ in Th6mat) 57. S'5, Txb6 58. Tc7, L... 59. exf5, Tb2 60. Txc4, Tg2 in beli izgubi ... kmeta. Tu je K. predal. Dr. E. vodi že ... »Španska borba« se je obnesla

PETA PARTIJA

Serija španskih partij je zaključena. Dr. E. je otvoril z d4. K. je odgovoril z Nimcovičevo obrambo. Po zamenjavi dam je prevzel vajeti K. ter z mojstrsko igro blokiral nasprotnikove figure, v končnici s premočjo dveh kmetov pa na o gladko zmagal, kljub lovcem nasprotne barve. Po 20. potezi črnega je nastala sledeča pozicija (glej diagram!) Beli: Kd1, Tc1, Lg3.

Črni: P. Keres

Beli: Dr. M. Euwe

Sf3, kmeti a2, b2, c4, e3, f2, g2 in h2. Črni: Kg8, Te8, Le6, Se4 kmetje a7, b7, c7, c5, f7, g4 in h6. Beli stoji stisnjeno in slabo: črni ima na izbiro več možnosti k zmagi, beli pa lahko poskusi karkoli, toda nič ne pomaga. Sledilo je 21. Sg1, Td8+, 22. Ke1, Td2! 23. f3, Txg2! (pointa) 24.fxe4, Txg1+ 25, Kd2, Txe1, 26. Kxe1, Lxe4 27. b3, Ld3, 28. Lxe7, h5 29. Kd2, Lb1 30. Kc3, h4! in črni je dobil v končnici.

6., 7. IN 8. PARTIJA

Jedva si je K. nekoliko opomogel, že je popustil tudi dr. E. V 6. partiji je tudi K. igral d4. Dr. E. se je branil z Nimcovičeva obrambo. Po zamenjavi lahkih figur je nastala blokirana srednja igra, malenkostno izgledna za K. Po 43. potezi beleza (43. Tg3—d3) je bila partija prekinjena v sledeči poziciji: Beli: Kc2, Dd5, Td3, Th3, kmetje a4, b3, c4, e4, f5 in g5. Črni (dr. E.) Ka7, Dc7, Tc8, Th8, kmetje a5, b6, d6, e5, f6 in f7. V nadaljevanju je K. partijo dobil ter izenačil stanje na 3:3. — V 7. partiji je K. spet izbral špansko obrambo, vendar ga je neka novost veljala kmeta. Kasneje je E. kmeta vrnil, da se je rešil iz težavnega položaja. K. je stal odlično, na zmago. Toda v 30. potezi je z napak potezo prezrl

POMENKI Z MLADINO

P—i. V kratkih črticah, kakor je bil »Oče« in je v tej številki »Trmoglavost«, opisuješ prizore s psihološke poglobljenosti, kar daje vsej zgodbici zadostno težo. Svetoval bi ti, da bi nadaljeval ta način pisanja. V življenju srečas ter sam doživiš vsak dan kak tak dogodek, ki se vtisne vate. »V težki uri...« pa preveč filizofiraš. Premalo dejanja je v zgodbi in preveč razmišljanja. Zgodba ne sme biti nikoli samo razmišljanje, potlej ni zgodba. Verjetno pa je, da bo objavljena. Napiši še kaj! — **Janko Tanič.** Poslal si dva prispevka za list ter napisal, da je »Večernik za mladino« »najboljša mladinska priloga izmed prilog slovenskih dnevnikov«. Tvoje priznanje me samo veseli. Upam, da v bodoče mladim sotrudnikom ne bo treba več toliko časa čakati na prispevke, ker se bo tiskala v novem letniku priloga z drobnejšim tiskom, kar si gotovo že opazil. »V novo leto« si sicer malo kasno poslal, a ne prepozno. Sličica iz turških časov bo pa objavljena kedaj prihodjič. Napiši še katero! — **Franja Kumerc.** Ti si pa bila strahovito žalostno razpoložena, ko si opazovala na tezenskem postajališču ljudi, ki so čakali na vlak. Vidiš samo črne barve, nobenega svetlega žarka ni v vsej tvoji zgodbi. Nazadnje se je še teta odpeljala, ki si jo imela rada. Ali ta moja ocena te naj ne oplaši! Prav je, da si socialno čuteča. Primi za pero in napiši, kar vidiš v življenju, četudi boš znova gledala skozi črna očala. Pozdravljena! —Vsem ponavlja urednik to, kar si mladi sotrudniki po navadi nikoli ne zapomnijo: pišite samo na eno stran, oni, ki pišete s strojem, pa z razprtimi vrsticami!

Urednik.

Rešitev vprašanja.

Janezek je dejal: »Prvi, tretji, četrti, peti, šesti, sedmi, osmi dobite vsak po eno jabolko a jaz — drugi dobim dve. Nihče ne sme dobiti več kakor drugi.«

Tako je Janezek lahko snedel obe jabolki.

Kdaj bo zmanjkal premog? Strokovnjaki trdijo, da bodo angleški rudniki premoga izčrpani čez 600 let, vestfalski pa šele čez 1150 let.

Križanka

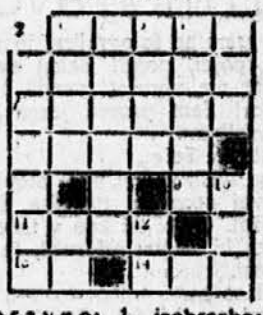

Vodoravno: 1. izobrazba; 5. naslov Trdinovega fantastičnega romana; 7. zveza za življenje; 8. žensko ime (4. sklon); 9. osebni zaimek; 11. pripadnik izumrlega naroda; 13. osebni zaimek; 14. številka.

Navpično: 1. del rešeta; 2. dežnik; 3. nekaj vzvišenega; 4. petelin, 5. žensko ime; 6. naprava; 10. deli koles; 12. skrajni del kopnega.

Izpolnjevalka

P	E	K
	+	
+		
		+
	+	
+		
		+
	+	
P	E	K

strel
tekočina
morska žival
ned. zaimek
kaz. zaimek
pridevnik
tekanje

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. petek; 5. pot; 6. pi; 7. dim; 8. koruza; 9. uk; 10. hov; 11. vade; 12. zdenac.

Navpično: 1. potok; 2. et; 3. epizoda; 4. kimavec; 7. duhan; 8. kurz; 11. ve.

REŠITEV KVADRATA

Navpično in vodoravno: 1. pero; 2. Ezop; 3. roka; 4. opal.

REŠITEV IZPOPOLNJEVALKE

BOR — BAR — PAR — PAS — PES — KES — KER — KOR — BOR

»Večernik«

za mladino

Leto 2 Maribor, 14. januarja 1940 Stev. 2

PRAZNA SMREČICA

MIRAN MITIČ

V zimski noči sem se dvignil izza mize. Napoti sem se v noč, iz mesta in njegovega hrupa v tiho okolico, v delavsko čert in še dalje, popolnoma izven mesta, tja, kjer domujejo najbednejši med najbednejšimi.

Koračil sem po mestnih ulicah. Sneg mi je škripal pod nogami, nebo je bilo jasno, rahla megla je plesala na pokrajini. Delavci so kopali jarek sredi ulice, ne vem zakaj; težko so vzdigovali lopate, krampe še teže. V tanke suknjice so bili oblečeni, roke in ušesa so imeli rdeče od mraza. Brez volje so delali, zeblo jih je. Od časa do časa so odložili lopate in krampe, vtaknili roke v žep, nekaj časa stali, nato pa zopet zgrabili za orodje. Včasih je kdo med njimi zaklel.

Gledal sem jih. V tej jami mro, brez upanja so, morda so ga kdaj imeli, danes ga nimajo več. Namesto oči imajo globoke jame, življenja ni na njihovih licih, smrt zeva iz njih, mračni so njih pogledi, mrtvi.

Na ulicah preko velikega mosta sem srečal pijane ljudi. Pogledali so malo globlje v kozarček, pijani so pozabili na mračne skrbi. Merili so cesto od leve na desno in padali po gladkih tleh.

Šel sem mimo kasarne. Vojak je stal na straži, oblečen v debel plašč s kožuhovino podšit: mrmrale je pel božično pesem, v mislih je bil doma . . .

. . . četrt najbednejših. Hiše trgovcev, mesarjev in krčmarjev so visoke, na žulijih so zgrajene, visoko se dvigajo, zviška gledajo na nizke koče. Iz blata so, tudi zidane, še lesene so med njimi. Majhne so, kakor za pritlikavce so narejene. Med cipresami na že davno opuščenem pokopališču je vel veter, da je drevje ječalo. Kakor vzdihi ljudi, ki so šli z bremenom neporavnane krivice v večnost . . .

Stopal sem dalje, zavijal na desno in levo po ozkih ulicah, ali nekakšnih poljskih poteh, ki so jih težki vozovi razorali. V kotanjah je bila zeledenela voda, da je led hreščal pod nogami.

Pri neki hiši sem obstal. V oknu ni bilo šipe. Skozi zaveso, podobno pajčevini, sem razločil na mizi petrolejko. Moški in ženska sta sedela vsak na svojem koncu mize, sinko je spal, sladko se je smehljal njegov obraz. Starša sta zrla nemo čez božično drevo. Smrečica je bila prazna, ničesar ni bilo na njej, prav takšna je bila kakor v gozdu.

Bratec, nič več . .

Vladko Kos

Bratec veš, ptički več ne pojo,
na strune srebrne ne ubirajo,
kot nekdaj so srcem trpečim gladko,
veš, bratec, sklonili so drobno glavo,
iz majhnih oči jim pa solze teko,
ko v snegu zamrzlem umirajo.

Žalostno, bratec, veš, vate strme,
da se razjoče še mrzlo srce,
kotor da peli bi umirajoč:
nič več, nič več, pesem je proč!

Bratec nič več rože ne cveto,
kot nekdaj omamljale z vojem teso,
mraz jih v dolini je vse pomoril,
mraz ptičkom je strune razbil . . .

Veš bratec, hotel bi biti otrok,
ki se zime pojoč veseli,
in nič ne razume in hudo mu ni!

celo figuro ter koj nato predal. — V 8. partiji se je E. branil na d4 s slovansko obrambo. Po zamenjavi dam si je E. ustvaril prostega kmeta, z napačno kombinacijo pa je zapravil vse izglede. Karta se je zasukala. K. je zmagal v 35. potezi.

Po 8. partiji je bilo stanje neodločeno 4:4. Ker dobivamo poročila zelo neredno, bomo o preostalih partijah ter zaključku poročali v našem prihodnjem pregledu.

Film

Kaj so ustvarili Slovani v sodobnem filmu

Pri iznajdbi filma ni sodeloval noben Slovan, kvečjemu če bi lahko vzeli dela českega fiziologa Jana Ev. Purkinjea okoli proučevanja nepremičnosti svetlobnega vtisa na očesno mrežnico kot zelo daljne zametke filma. Med iznajditelji aparature za snemanje »živih slik« filmskega traku in njene perforacije ter ostalih elementov ki sestavljajo filmsko tehniko, so na prvem mestu Francozi, zatem Amerikanci, Angleži in Nemci, kar pomeni, da Slovanov sploh ni med njimi. Oni so začeli pri filmu šele kasneje, ko je bila tehnična stran filma kolikor toliko izpopolnjena, kot prenovitelji njegove umetniške strani, medtem ko so zadnja leta pokazali velik napredek tudi glede tehnične strani filma.

Ko so iznašli filmski aparat (1855.), so se romanski, germanski in keltski narodi, ki živijo okoli znanstvenih središč, kmalu seznanili z novo iznajdbo. Slovanski narodi so živeli takrat precej daleč od zahodnih središč, a časopisje ni moglo tako hitro osvojiti terena v državah, ki so bile skoraj docela zaposlene s svojimi notranjimi problemi, kakor je bila Rusija, v kolikor niso bili slovanski narodi pod tujim jarmom. Prvi so se začeli zanimati za film Čehi, ki so že 1898. izdelali prvi češki film s češkimi igralci in češkim režiserjem.

Največja slovanska država Rusija se je pobliže seznanila s filmom takrat ko Srbija ob priliki potovanja iznajditelja in prvega fabrikanta filmskih aparatov v Franciji Louisa Lumièra po evropskih dvorih in prestolnicah (1896. do 1897.). Vkljub temu pa Rusi vse do svetovne vojne niso pokazali kdo ve kakšnega zanimanja za film.

Zanimive podatke o prvih filmskih predstavah v Rusiji najdemo v knjigi »Snemanja«, ki jo je napisal Feliks Mesguich, prvi filmski reporter na svetu, kjer opisuje svoja dva obiska v Rusiji ter prve predstave na dvoru, v petrograjskem lokalu »Akvarium« ter ob priliki sejma v Nižnjem Novgorodu julija 1898.

Ta naš filmski Ciril je prišel v nepoznano Rusijo, da bi pokazal Slovanom »žive slike«. 1897. si je car Nikolaj II. prvič in z velikim zanimanjem ogledal »kinematograf« ter izjavil Mesguichu, da veruje v bodočnost tega aparata. Ruska aristokracija je sprejela novost s precejšnjim snobizmom, medtem ko je ljudstvo postajalo zaprepaščeno pred čudežem, ki bi ga mogli po njihovi pameti do takrat napraviti samo popi in menihi.

Na sejmu v Nižnjem Novgorodu je vrtel Mesguich carjevo kronanje pred maso Rusov, Kozakov in Kirgizov ter zavrtel ob tej priliki pred množico neka manjša ruska filmov. Versko zaostala masa ni mogla razumeti »nadnaravne sile«, ki je prikazovala na sejmarskem platnu podobo njenega »presvetlega« carja, slike njihovih popov z zlatimi ogrinjali in svečami in plemiče v svetlih oblačilih, ki so prisostvovali velikih svečanosti. Prepričani so bili, da je to »hudičevo delo« ter neko noč podijo šotor z bencinom ter ga zažgali, da je zgorel z aparaturo in filmi vred.

Ali časi se spreminjajo in z njimi ljudje... Ni minilo 30 let, ko so januarja 1926. vrteli v pariškem avantgardističnem kinu »Artistik« slovanski film. Bil je to film »Križarka Potemkin«, ki ga je zrežiral ruski režiser Sergij Eisenstein. O predstavi in filmu je takrat zapisal ugledni francoski filmski zgodovinar in kritik George Charensol v knjigi »Filmska panorama« med drugimi tudi to:

»Kratek, močan in dojet »Potemkin« je zajel gledalce, ki so prisostvovali predstavi v »Artistiku«. Vtis je bil tako močan, da je bilo skoraj nemogoče prvi trenutek opravičiti naše navdušenje. Nismo mogli razumeti, kako je mogel film, ki ni prinašal nikake takšne originalnosti, izgledati kakor nov.«

Torej, Slovani, ki so tako nekulturno uničili enega izmed prvih filmskih aparatov, so po 28 letih izdelali boljše aparate od francoskih, ter z njimi mnogo lepše filme ki so navdušili Zahod s svojo močjo, lepoto in svežostjo.

Slovanske mase niso bile več ravnodušne proti filmu, začele so se ga okrepati še bolj kakor ostali. Iz statističnih podatkov trgovinskega in industrijskega ministrstva ameriških Zedinjenih držav iz 1937 je razvidno, da je bilo v slovanskih državah 29.037 kinodvoran, med ko je v ZAD, Angliji, Franciji, Italiji skupno 31.950 kinodvoran.

Razen filmske metropole v Hollywoodu ter znanih filmskih ateljejev v okolici Pariza, Londona, Neubabelsberga pri Berlinu, filmskega mesta pri Rimu, so nastale filmske prestolnice tudi v slovanskih državah, v Rusiji tovarni Sovkina, Mežrabpoma in mesto Vuiko, v Čehoslovaški pa Barandov. Vej ti na novo nastali kraji so bili dostojni konkurenti velikih zapadnih filmskih središč.

Ali — kaj so Slovani dali svetovnemu filmu, in kaj je bistvo njihovega filma?

Francozi, ki so prvi začeli snemati zabavne filme, so zaradi vojne prepustili to Amerikancem, ki so v kratkem času z najprimitivnejšimi iznajdbami ustvarili prve umetniške filme. Ti filmi niso bili več sejmarske limonade in čarovniške točke, ampak umetniška dela, ki jih je treba upoštevati. Amerikanci so tako napravili prve korake pri novi, samostojni umetnosti, sedmi po vrsti med lepimi umetnostmi, ki bo šele našla nekega dne svoj pravi in čisti obraz.

Med prvimi ameriškimi režiserji, ki so postavili film na umetniška tla, so bili David Griffith, Charles Chaplin, Cecil B. de M'lle. Ustvarili so film, ki je prikazoval vsakdanje življenje ali preteklost v obliki zabavnega pripovedovanja. Ti pionirji filma so izpopolnili tudi mnoge tehnične strani filma, čeprav je ostalo še mnogo vkljub temu nedokončano.

Oni so vnesli v film ritem, prirodnost, lahkoto pripovedovanja in predvsem mnogo okusa. Napravili so prve filmske sadove: dramo Griffith, komedijo in satiro Chaplin, burko Senet, poetične filme zahoda Ins . . . Našli so prve filmske igralce, režiserje, izpopolnili filmsko tehniko, ustvarili tip filmske industrije, tiska, literature, ustvarili hollywoodsko bogastvo, ki je danes ključ ameriškega filma.

Amerikanci so vnesli v film to, kar jih najbolj odlikuje, hitri, poslovni ljudje in razni avanturisti so ustvarili v dinamičnih in močnih filmih mnoge zanimive komade in galerijo neobičajnih tipov, vendar pa psihološko vse premalo in prepovršno izgrajenih... Za njimi so šli tudi ostali režiserji ter tako ustvarili površen film brez kdo ve kaj psihologije, film, ki ne vpliva s svojo globino ampak le z zunanjostjo.

Z druge strani oceana, v Rusiji, je nekaj filmskih začetnikov, po večini igralcev, revolucionarjev, ki so šele odložili puške, in nekaj navadnih delavcev, opazovalo te ameriške filme z velikim zanimanjem. Gledali so nadalje švedske filme, dočim so nemški in francoski filmi prihajali v manjšem številu. Od nekoliko redkih Griffitovih filmov so se ruski režiserji naučili, kako se snemajo masovni prizori, kako se dela montaža, kako prizorišče, dolžino so vzeli od Švedov način fotografiranja narave, pri Nemcih pa se seznanili z osvetlevanjem... Medtem ko so zapadnjaški režiserji prepuščali delo avantgardistom so Rusi prekosili v mnogih stvareh svoje učitelje.

Zmanjšali so sicer tempo filma, zato pa so vnesli vanj prefinjeno psihologijo dediščino svojih velikih predhodnikov. Tipe za svoje filme so jemali neposredno iz življenja, slikali pa so jih pod novimi koti in v vseh niansah dnevne in nočne osvetlitve. Življenje in ljudi niso prikazovali iz ptičje perspektive, kakor jih vidimo v gledališču, pač pa so se s kameranu sukali okoli poedinosti ter lovili na trak najmanjše detajle, ki bi mogli osvetliti na videu nato in duševnost neke osebnosti ali vlogo kakšnega predmeta. Pri vsem tem so Rusi odkrili lepoto prirode ter jo prikazali lepo kakor se da le največ s fotografijo. Zemlja je v njihovih filmih oživela ter zadihala kakor velikan.

Moč ruskega filma ni ležala samo v vsebini, ampak predvsem v prikazovanju te vsebine. Gotova tendenca, ki se je pojavljala od časa do časa v filmih, je sicer zmanjševala vrednost del, in to tembolj, ker se gotove teh tendenc danes sploh ne moreio več sprejeti; a najlepše in največje je to, kar je vedno resnično. Vkljub temu pa pomeni ruski film novo dobo v zgodovini sedme umetnosti. Če odvzamemo predzgodovino filma (do 1916.), bi lahko njegovo zgodovino razdelili na štiri dobe: na pionirsko dobo ameriškega filma (Griffit in ostali), na ruski nemi film (Eisenstein in tovariši od 1925. do 1929.), na risan film Walta Disneya, in končno na čas v katerem živimo in ki ga še vedno ne moremo točno karakterizirati.

Po prihodu zvočnega filma je začel vpliv ruske filmske umetnosti nazadovati. Na filmskem prizorišču so zavladali Nemci in Amerikanci, ki zavzemajo danes vsekakor prvo mesto.

Niso pa bili v dobi nemega filma aktivni samo sovjetski režiserji, tudi ruski emigranti so z uspehom snemali filme po Franciji, Nemčiji in Angliji. Bili so to Turžanski, Volkov, Ocep, Granovski, posebno pa Ladislav Starevič, ki je ustvaril najboljše filme z lutkami.

Od ostalih slovanskih narodov so se odlikovali posebno Čehi, ki so dali svetu nekaj dobrih imen. So to Jožef Rovenski, Maks Frič in Otokar Vavra. Če bi upoštevali, da je svoje najlepše filme napravil Gustav Mahati prav v Češkoslovaški, potem bi češki film pomenil še več.

Poljaki so pokazali precejšen smisel za film, vendar pa niso dosegli kdo ve kakšnih uspehov, medtem ko Južni Slovani (mi in Bolgari) še vedno iščemo pota do ustanovitve domače filmske industrije, ki bi lahko mnogo doprinesla k bodočemu razvoju in razmahu slovanskega filma.

D. R. Aćimović — iz Almanaha »Nove »Riječi«.

NOVO LETO!

Zatonilo je leto in ni ga več. Zatonilo je, kakor zatone sonce zvečer za gorami, a sonce drugo jutro zopet vstane, leto pa sene povrne nikdar več. In tako tonejo leta, leto za letom.

Človek misli in zopet misli. Kako hitro beži čas! Vse prehitro. Ni bilo še dolgo, odkar smo brezskrbno tekali okrog, se igrali, bili veseli, a sedaj se je že odprlo pred nami življenje in ta pogled v življenje nam kliče: Čas beži! Sedaj si mlad, ne boš več dolgo, delaj, uči se, dokler je čas! Prišel bo čas, ko ... jal od nas, da pokažemo sad... a bo terdela, da pokažemo, kaj si ...ove svojega nitega vsadili v srce, kaj vse ...no si plemeznamo. ...e moremo in

Zato pa vsi veselo na delo ... delo imelo velike uspehe, d..., da bo naše ko rekli enkrat, to sem ... a bomo lahznam in s tem znanjem bo ... se naučil, to skozi življenje! ...m lahko šel

JANI... ...KO TANIČ

Vlak odhaja

Obiskala nas je teta. Vedno sem se je veselila, posebno pa sedaj, ko jo tudi jaz že lahko spremim na postajališče. Živahno vrvenje na postaji me je vedno zanimalo. Ko sva čakali na vlak, sem se razgledovala po peronu.

Prijatelj je naletel na prijatelja in oba sta se veselila svidenja po dolgih letih. Spominjala sta se mladih let in žalostne smrti staršev, ki ju je ločila. Prvemu izmed njiju so prodali dom, da je moral v tujino, daleč od domačega kraja in daleč od prijatelja. — Tam se je poslavljal oče od sina, ki je moral k vojakom. Ob ograji sloni osamljen možakar, ki nima več nikogar, da bi mu pomagal v težkem življenju. Sedaj, ko je izgubil vse premoženje, mora sam tavati po svetu in iskati zaslužka, sreče in miru ... na klopi bolehen deček, obda... . Tam sedi nih staršev, ki ga spremljajo ...n od skrbžne kraje, kjer upa zopet na ... v tople ju- Drugje zopet se oče poslavlj...jti zdravja. ljubljene žene in otrok. Zap...a od svoje družino, da si poišče drugod ...ustiti mora katerim bo lahko preživljal d... zaslužka, s

Znenada zmoti moje opazo...ružino. in drvenje prihajajočega vlaka ...vanje pisk sem videla, je napravilo na... Vse, kar vtis. Ganila me je usoda vsel...ne globok ličnih ljudi. ...teh raz-

Ko se je ustavil vlak, je ... svoj kovčeg in odhitela v vag...vzela teta je vlak zganil ter odpeljal, sem ...on. Ko se hala z robcem. ...ji poma-

Franja K...

Svileprejka rabi za svojo ... metrov svilenega vlakna. ...ubo 275 ...Kumerc.

Moj mali

VLADKO KOS

Toda, potem je znova planilo vanjo: zakaj se je napil, ko pa nima denarja niti za kruh?! Groza pred nemočnostjo in propadom ji je vlila novega poguma v že itak obupano srce. V razgrete možgane je planilo in vstalo eno samo vpra-...anje: zakaj? Stopila je naprej k mizi in zavpila: »Zakaj si se...« Dalje ni mogla več. Vroče solze so ji zalile oči... jo-...kala in jokala bi, da bi ji postalo laže... Andreju je zalila oči kri. Hipoma se je ...vignil z vso močjo, ki jo je še premogel, od jeze se mu je spačil zaripel obraz, segel za kozarcem in ga zagnal v ženo. Mihca pa je zgrabilo, zajokal je od groze, pred očmi mu je zaplesala soba, kri na materinem čelu in ... oče, ki je udaril dobro mamico. ...oče, grdi nil se je in zbežal v hlad noči. ... Dvigdobri ljudje. O, Mihec ve, da ..., kjer so dali kruha za mamico in da bo ...mu bodo potolažili! ...do očeta

Mihec je bežal proč od dom... Hlad mu je rezal skozi tanko o...a, v noč. kosti, veter mu je bril v razgr...bleko do On pa ni nič čutil, saj je hitel ...ti obraz. ...ner k dobrim ljudem! Mesec se je že skril skoraj v oblake, megla se je spustila k tlom, Mihec je čofotal po mlakužah blatne ceste, ki je vodila od tovarne do barak. Prav za prav to ni bila niti cesta, le blatna gaz, ki jo je razsvetljevala na koncu medla cestna svetilka.

Lučke v megli so se primaknile bliže, od nekod je udaril ropot voza in takoj utihnil. Mihcu je postalo tesno pri srcu. Vedel je, da mora k dobrim ljudem, toda pot mu je bila neznana. V tej megli morajo biti svetle hiše in v njih so gotovo dobri ljudje.

Počasi je nadaljeval pot; začelo ga je mraziti, toda grela ga je njegova volja, volja malega, pogumnega dečka.

Nenadoma je stal pred temno vdolbino. Hotel se je ogniti, a mu je na mokrih spolzkih tleh spodrsnilo, da je padel v vdolbino. Objela ga je tema. Mihec je zajokal, pri padcu si je razpraskal roke.

Zakaj sem pobegnil? se je vprašal. Potem mu je bilo silno hudo in debele solze so mu začele teči po licih. Nič več ne bo mamica božala svojega sinka in zvečer pela tisto lepo pesemco: »Moj mali . . .« Pri njej je tako toplo, tu pa je tak mraz!

(Se bo nadaljevalo)

Trmoglavost

»Ne grem se fotografirat in ne grem!«

»No, pojdi, pojdi! Zakaj ne?« mi je rekel ter me vprašal tovariš Mihec.

»Tako! Sem preveč jezen«, odgovorim zlovoljno.

»Pusti me že!«

Ko so odšli zadnji, sem stopil na ulico in skrivaj opazoval tovariše. Bilo mi je skoraj žal. Če bi mi kdo v tistem trenutku rekel, bi se jim pridružil, če bi me ne bilo sram.

Vrnili so se.

»Zakaj se nisi dal slikati?« so mi očitali.

»I, ne privoščim vam, da bi me imeli na sliki«, sem dejal, čeprav mi je bilo žal za vse.

P-i.

Vajenec in žeblji

Neki ključavničar je moral pribiti na vrata železno ploščo v obliki kvadrata. Pri delu mu je pomagal vajenec.

Ključavničar je izvrtal na plošči toliko lukenj, da jih je bilo na vsaki strani 5. Vajenec ga je pri delu opazoval. Po vrtanju je poslal ključavničar vajenca v trgovino po žeblje.

Vajenec mu je prinesel 20 žebljev.

Mojster se je zjezil. Ali je vajenec kupil pravilno število žebljev?

Odgovorite najkasneje v pol minuti!

Vrabec zamahne v letu 13 krat v sekundi.

Volkovi

Vladko Kos

Že mesec na nebu ponočnem bledi,
ko godec z nevesto od svatov hiti.
Veselo drčijo sani v mrzli sneg,
v daljavi pozdravlja domač jih že breg.

Veselo se godec nevesti smehlja,
na lica rdeča poljub svoj ji da.
Kaj ne bi smehlial se, ne bil bi poet,
ko pa najlepšo ima vseh dekliet.

Tedaj pa preplašeno vranci se vzpno,
nevesta pa v grozi pokaže z roko
na sive postave, ki jima slede —
in v strahu se krči ji plaho srce.

Ah, vranci počasi v daljavo beže,
da sivi volkovi že bliže drve,
da vidiš žareče ognjene oči
in glad neizmeren, ki iz njih se blesti.

A godec pa le ni poguma zgubil,
ker vnete pajdaše je v noči dobil,
lok, gosli veselo si vzame v roke
in gosti in peti prelepo prične . . .

Glej, dvigajo sivi volkovi glave,
mar pesem jim godčeva moti srce?
Saj bodo že kmalu dosegli sani,
a pesem v zasmeh jim v želodce doni.

Nevesta je bleda in tiho molči,
ji vriskajo strune, drvijo sani.
Da, zdaj so že blizu, da čutiš njih dih,
a godec pa gode, minuto ni tih.

»Sem ljubil vas strune življenja vse dni.
naj slavi njih pesem mi zadnjič doni.
Povsod sem vas gosli s sabo imel,
še tebi sem, draga, pod okencem pel.

In kraljem in revnim na njih sem goslal,
trljenje sem lajšal, sem pesem jim dal.
Zdaj vržem jih volkom, potešim jim glad,
ker živel bi dneve brezskrbne še rad.«

Utihnil je godec in gosli pognal
volkovom je v žrelo, potem odpelial
se z nevesto je rešen v domači zdaj breg
Iz neba smejalo se sonce je v breg.

Prve nogavice so začeli nositi šele v 11. stoletju. Do takrat so ovijali noge z enim trakom.

Zanimivosti

Kako so se razšli ostanki poljske vojske

Kaj pripoveduje poveljujoči poljski častnik o obupnem odporu pred nasprotnikom

Poljske novine v emigraciji so prinesle iz dnevnika nekega poveljujočega poljskega častnika zapiske, iz katerih prinašamo izvleček:

»Ko smo dospeli do Baranova, se mi je prvič na umiku posrečilo, da sem lahko slekel hlače in po dobri večerji legel na suho slamo. V ranem jutru me je zbudilo streljanje. Spet nam je svirala nemška artilerija!

Pohitel sem na ulico. Moje stotnije ni bilo nikjer. Sam sem zapustil Baranov, šele zunaj mesta so capljali posamezni vojaki spet skupaj. Možje, ki so še včeraj gradili most pod ognjem nemških letal, so bili danes videti vsi osiveli starci . . .

Na vsakem koraku smo srečavali strašne sledove sovražnikovega obstreljevanja. Stopali smo skozi porušeni Hmjelov in Tarnobžeg. Ostala je le še cerkev, vse drugo je v razvalinah. Pravijo, da je bilo v tem mestu, ki je štelo 1500 ljudi, 300 ubitih. Kakor smo prišli, povsod so padale nemške granate. Zdelo se nam je, da ne bomo prišli iz pekla .

Bilo je 13. septembra. Uničevati moramo mostove, slamo ovijamo okrog stebrov in že gori kakor smola. Moji momci z dolgimi bradami so kakor berači v razcefranih uniformah. Namesto prepotrebnega počitka, je bilo treba spet dalje v Bilgoraj. Dan in noč smo na maršu.

Po poti se vleče 13. šlezijska divizija. Poslali so nam na hektografu odtisnjene zemljevide, s katerimi si ne moremo pomagati. Zdaj, zdaj so nad nami letala in kose med umikajočimi se vojaki. Naenkrat se otvori na nas artilerijski ogenj. Kaj so Nemci spet za petami?

Na nekem križpotju smo opazili trupla treh ulancev, štabne patrulje, ki je malo prej jezdila mimo nas. Na večer smo prišli v vas Gjosne, top pri topu stoji na cesti, več kilometrov na dolgo. Nemški izvidniški bombnik prileti, že zasuje vas z bombami, vojaki se razbeže na vse strani, topovske granate trgajo konjsko meso, municija eksplodira, pravi sodni dan nastane med nami.

Brez veze smo s štabom, o katerem sploh ne vemo, kje je. Dežuje. Težko ranjeni častniki leže na vozeh, pokrivamo jih z odejami. Vso noč je streljal sovražnik v vas. Prenašamo ranjence, zmerom več jih je, naša artilerija je pa v nemoči izpostavljena brez vodstva sovražnim granatam . . .

Stotnija, ki je imela braniti Edvardovko, je bila pobita. Vso pot do Zamešča nas je naslednje jutro obstreljeval sovražnik. Letala so se spuščala nizko nad nas in streljala iz mitraljezov. Bombe, bombe... Tri dni nismo ničesar použili, za konje ni vode, vsi studenci so izsušeni . . .

Branimo se na vse štiri strani sveta in lezemo utrujeni dalje. Nered na cesti je vedno večji, ne more se dalje. Čakamo zapovedi poveljnika, a tega ni od nikoder.

Težko je gledati trpljenje konj. Razidemo se, da bi našli kaj vode. Artilerijski ogenj poneha, z vseh strani lezejo vojaki brez vodstva . . .

Zbral sem svojo stotnijo, govoril možem, naj ne izgube hrabrosti. Izplačal sem jim zadnji denar, vsak je prejel 20 zlotov. Udarjajo s petami, kakor pred raportom, solze so mi zalile oči, nisem mogel gledati . . . Umaknil sem se, da bi ne videli solz . . . Ukažem razhod, vzamem lopato in začnem kopati. Da bi zakopal strojnico, našo in nemško, zajeto. Pristopi nekdo in mi vzame lopato, decetnik Čulek je. Vsi pristopijo, tiho pomagajo pri pokopu orožja . . .

Potem vzame vsak svojo krušno torbo, jo vrže čez rame in izgine. Na domove, k svojim . . ., kamor koli. Na polju smo ostali samo še častniki in aktivni podčastniki, 19 ljudi . . .

Jezdili smo proti severu. Tam nekje, daleč pred nami se odpira gozd. Zelena plan se koplje v soncu, nekako poldrug kilometer pred nami ugledamo na visokem kolu hitlerjansko zastavo . . . To je bil kraj, kjer so vojaki generala Šilinga položili orožje pred sovražnikom.

V obrambo angleške obale

Odkar so Angleži prejeli v prvem nemškem napadu na Scapa Flow hude udarce se tako zavarovana pristanišča niso varna pred napadi z morja in iz zraka, so posvetili obrambi svojega morja velike brige. Vzdolž vse obale v Severnem morju so položili pole min, za obrambo pred zračnimi napadi so pa uvedli posebno vrsto eskadrilj, katerih naloga je stalno patrulirati nad obalo, zasledovati nemške podmornice in letala ter se neizogibno spustiti z njimi v boj. Na ta način se jim je posrečilo spraviti že mnogo podmornic na dno, še več tujih letal je moralo prisilno pristati. Takšno eskadrilijo hidroavionov, ki se vprav pripravljajo na izvidniški polet, vidimo tudi na gornji sliki.

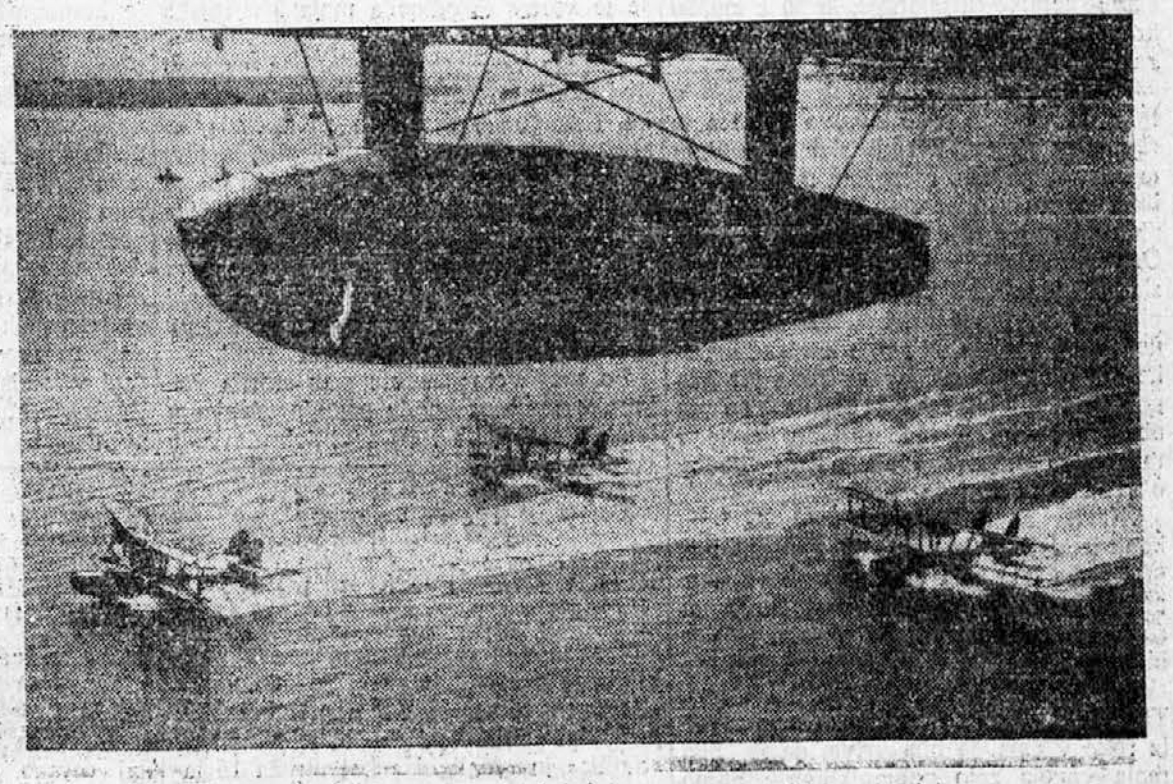

Pobeg angleškega poročnika v božični noči

Med Maginotovo in Siegfriedovo utrdbeno črto, toda že v obmejnem kraju na luksemburških tleh, je bilo dne 7. novembra prebivalstvo zelo vznemirjeno. Angleško izvidniško letalo, ki ga je pilotiral poročnik, je pomotoma pristalo na majhnem letališču luksemburškega mesteca Escha. Pilot je zamenjal v mraku ta aerodrom, misleč da je francoski, ki leži ne daleč proč.

Po mednarodnem pravu so angleškega poročnika internirali. Častnik je dal luksemburškim orožnikom častno besedo, da ne bo pobegnil. Udomili so ga v vojašnici, kjer je dobil lepo sobico. Izprehajal se je po mestecu in posebno Luksemburžanke so imele z mladim častnikom v angleški vojni uniformi pravo senzacijo. V dolgočasju je poročnik zašel tudi v mestno knjižnico in si izposojal angleške knjige.

Kmalu je pa mož zahrepenel po svojem polku in letalskih podvigih. Orožnikom je izjavil, da umakne častno besedo glede pobega. Od tedaj ga je stalno spremljal na vseh izprehodih mlad luksemburški brigadir.

Toda, tudi to ni pomagalo. V božični noči se je angleški poročnik izprehajal po trdnjavskem zidovju, ki obdaja vojašnico. Spremljevalec mu je bil stalno za petami. Kljub njegovi pazljivosti se je poročniku posrečilo izginiti v temo. Povsod so ga iskali, končno se je orožništvo potolažilo s tem, da je njih varovanec odnesel pete na še varnejše francosko ozemlje . . .

V Moskvi je kino-dvorana z 22 tisoč sedeži.

Angleško vojno ministrstvo ima največjo zbirko zemljevidov, preko 200.000 raznih kart, od katerih so nekatere edini izvod na svetu. In vendar so Angleži slabi zemljepisci.

Papagaj kot slavnostni govornik

V Pasadeniji v Kaliforniji je otvoril veliko živalsko razstavo s svojim govorom papagaj, nazvan »Corneliusc«. K otvoritvi se je zbralo mnogo ljudi, ki jih je prignala radovednost, kako se bo izkazal slavnostni kljunati govornik. »Corneliusc« je namreč znan kot najspretnejši govoreči papagaj Zedinjenih držav. V danem trenutku je zasedel razstavljalni odbor svoja mesta, predsednik je stopil pred mikrofon s srebrno kletko, v kateri je sedel »Corneliusc«.

Papagaj se je izvrsno naučil svojo vlogo. Izklepetal je 75 različnih besed, izrazil višjim gostom dobrodošlico in nado, da bo razstava ki jo ima čast otvoriti, pokazala lepe uspehe. Ko je ptič končal, so izbruhnili ljudje v buren aplavz in zahtevali, da papagaj še kaj doda. Toda »Corneliusc« je čutil, da je svojo nalogo opravil in je trmoglavo molčal.

Sto km na uro v rimskem podzemlju

V dveh letih, do velike svetovne razstave 1942, bo imel Rim svojo podzemno železnico v dolžini 13 km, ki bo v nekaj minutah zvezala vse mestne dele z razstaviščem. Da se je Rim tako pozno odločil za podzemno vezo med posameznimi okraji, je krivda v posebni gradnji tal, na katerih stoji to večno mesto. — Ostanki starih zgradb, ki segajo do 3000 let nazaj, niso nikjer v toliki meri nakopičeni, kakor baš v Rimu.

Pri gradnji podzemnih rovov so izkopali 1,100.000 m³ zemlje, porabili so za proge 6,920.000 kg železa, 86.000 kg bakra in aluminija ter 4000 m³ lesa. — V 2,500.000 delovnih urah je delalo 3500 delavcev, ki so bili noč in dan na poslu v več posadkah. Po končanem delu bode tekel skozi tunel vsake tri minute po en vlak s hitrostjo 100 km na uro. Električna železnica bo lahko vsako uro prepeljala sem in tja 32.000 gostov. Tako se pripravlja večno mesto za svetovno razstavo, na kateri hoče kljub sedanji vihri v Evropi prikazati veličino in moč svojega imperija.

vzame novine v roke in prebira, kaj se je na svetu v mrzlem času leta zgodilo. Mož vleče od svoje teorije zimskega spanja tudi dobiček, kajti predava okrog in piše članke o tem, kako koristno je, če se človek odtegne pozimi vrvežu življenja . . .

Na svetu so starci s tremi leti in otroci s sto leti, pravi japonski pregovor.

Perzijci so prvi uporabljali golobe-pismonoše.

Človeško telo je sorodno kamnom

Človek, težak 70 kg, sestoji iz 40 dkg kisika in 7 kg vodika, 20 kg ogljika, 3 kg dušika, 2 kg kalcija. Zadnja snov sestavlja kosti, v teh je še 1 kg fosforja. Prišteti je treba še 200 g klora 175 g žvepla, 130 g natrija, 100 g kalija. Ostanek se deli na 75 g fluora, 50 g magnezija, 5 g železa, 3 g silicija in mangana, 1 g joda in 1/2000 g arzena. Z natančnejšo analizo dobimo še sledove bakra, svinca, cinka, kroma, molibdena itd. Človek sestoji iz 29 prvin.

Vse te snovi nahajamo v kameninah, rudnikih, premogovnikih ter v vsakem kupu zemlje. Sorodni smo tedaj kamnom. Kemija pozna 3000.000 organskih snovi, iz katerih gradi narava svoj organski svet, milijone živalskih vrst, cvetic, trav in dreves. Iz štirih glavnih prvin ogljika, kisika, vodika in dušika z majhnim dodatkom ostalih snovi zmore narava sestaviti 300.000 različnih spojin. Vsa zemlja sestoji v glavnem iz kisika in silicija. Ogljik, ki je temelina snov organskega življenja, ne predstavlja niti 1% celotne zemeljske teže. In vprav brez tega odstotka bi vsega življenja na zemlji ne bilo.

Američan, ki je prespal že 29 zim...

Kakor druga leta se je tudi letos vlegel Američan Artur Guerke k počitku, da prespi zimo. Ta Bostončan je prespal že 29 zim. Sicer ne spi kakor medvedi, leži namreč po 10 ur v postelji, potem si vzame hrano in ne dela nič. Ne čita nič, misli in giblje se čim manj.

Mister Artur je prečričan, da je zimski počitek zelo koristen za zdravje. Mnenja je, da bi si na ta način vsak lahko podaljšal življenje. Posebno povoljno vpliva zimsko spanje na živce in mož je prepričan, da bo prekoračil sto let življenja.

Med zimskim spanjem noče Guerke nič vedeti o tem, kaj se godi po svetu. Pomladi občuti človek neobičajno zadovoljstvo, kadar

— Draga gospa, takšnega čevlja, ki bi bil na zunaj majhen, znotraj pa prostoren, pa mi nimamo...

Vojska 90.000 amazonk na visokem severu

Junaška Lota, zglednica finskih žen — Sadovi Mine Sillampaa, prve ministrice na svetu

Ko je vihrala na severu 1808 švedsko-ruska vojna so posegle v boj tudi finske žene. Na gozdnatem področju zahodno od Ladoškega jezera so stali Švedi nasproti kozakom. Četa finskih lovcev je tedaj presenetila Ruse s krila. V boju na nož je padel finski častnik Swaerdt.

Že so menili Rusi, da so zmagali, ko je naenkrat planila iz gozda drobna postava, mlada blondinka, pokleknila k vitkemu finskemu častniku, mu vzela puško in patrone, nabasala puško in streljala na presenečene kozake. Bila je Swaerdtova žena, ki je ob mrtvem možu zagnala divji krik in podžgala utrujene rojake k naskoku na kozake. Presenečeni so se ti umaknili na svojih konjičih, junaška finska žena Lota Swaerdtova pa postala narodna junakinja, Jeanne d'Arc visokega severa.

Sto let kasneje, 1918 je stala Finska znova v boju na vzhodnih mejah. Tedaj je po agitaciji socialistične voditeljice Mine Sillampaa mnogo finskih žen sledilo zgledu Lote. Donašale so na fronto strelivo in hrano, postavljale šotore, pomagale v kovačnicah, vodile sani, poljske kuhinje in obvezovališča ter opravljale na smučeh vso ordonančno službo med fronto in zaledjem. Celi polki finskih prostovoljk so bili na delu za obrambo dežele, svobodo naroda.

Svobodna Finska ni pozabila na ženske žrtve. Mina Sillampaa je postala prva ministrica na svetu in uvaževana sodelavka v finski vladi. Izdelala je zakon o ženski narodno obrambni pomoči, tako je nastalo »Udruženje Lote Swaerdtovec«, ki druži danes 90.000 Fink v službi domovine.

Pet let mora ostati vsaka članica tega udruženja na vežbanju v raznih smereh ljudske pomoči. Prva pomoč, sanitetna opravila splch, plavanje, veslanje, smučanje, streljanje so glavni predmeti finske polvojaške organizacije, katere članice morajo na posebnih manevrih dokazati svoje sposobnosti za čas, ko jih bo klicala domovina.

V sedanji vojni opravlja 90.000 Lot svojo dolžnost. Na smučeh hite ženske s fronte v zaledje, kakor pred 20. leti pomagajo moškim na fronti, kuhajo, dele hrano, kurijo šotore. Vsi finski častniki imajo ženske sluge in ordonance, v generalnem štabu in na drugih povelistvih sede ženske telefonistke. Zgledi junakinje Swaerdtove in ministrice Sillampaa žanjejo uspehe.

Od kmetske dekle do drzne letalke

Kako se Pavlini Osipenkovi, ukrajinski kmetski dekli, še sanjalo ni, da bo kdaj letalski kapitan

Zgodbe o sodobnih ženskih drznostih na polju tehnike in splošnega napredka so vselej zanimive. Malone pri vseh slučajih takih »emancipirank« pa je mogoče ugotoviti, da izhajajo iz tako zvane »bolj še družbe«, ko jih ne tiščijo k tlom neprijetne socialne razmere. Ugoden družaben položaj jim nudi vsega dovolj, da se morajo iz nekakšnih ekstravagantnih nagnenj pognati v razne drznosti, s katerimi so se proslavile po vsem svetu. V prav posebno vrsto spadajo nekatere slavne letalke in pilotinje, ki so z moško hrabrostjo in hladnokrvnostjo dosegle zavidljive rekorde.

Redkejši so slučaji, da se spuščajo v take drznosti in pustolovstva dekleta iz revnejših slojev. Zaradi slabih gmotnih razmer so nekako utesnjene ter brez velikih načrtov in poleta. Zato je tem zanimivejša izpoved Ukrajinke Pavline Osipenkove, ki je danes ena izmed najslavnejših in tudi najdrznejših letalk in pilotk v sovjetski armadi. Ko je pred nedavnim prejela za svoje letalske uspehe odlikovanje Leninovega reda ter bila povišana v letalskega kapetana, so jo obiskali novinarji. Med drugim jim je v razgovoru pripovedovala mično zgodbo o svoji težki poti do letalke.

»Nikdar se mi še sanjalo ni, da bom kdaj letalka,« je pravila Osipenkova. »Detinska leta sem preživela ob velikem pomanjkanj v ukrajinski vasi Novospasovki v dnejprostrojskem okraju. Oče je bil silno reven kmet ter so ga stalno trle skrbi, kako bo svoji družini dal kruha. Ta trda življenjska borba, ko smo živeli iz roke v usta, je bila kriva, da je bila moja vzgoja zelo pomanjkljiva. Samo dve leti sem obiskovala vaško ljudsko šolo, kjer sem se naučila vsaj pisati in brati.

Jedva sem nekoliko odrasla, sem morala z doma, kjer nas je bilo preveč, da bi se mogli preživeti. Še dekletce sem morala služiti pri nekem ukrajinskem kmetu za navadno deklo. Leta 1927 pa sem skupno s starši vstopila v kolektivno kmetsko gospodarstvo. Ker sem bila zelo živahna in ukaželjna, so me poslali v Kijev v šestmesečni tečaj za rejo drobnice.

V tečaju sem šele spoznala v družbi številnih tečajnic, kako malenkostna in zaostala je moja vzgoja in izobrazba. Vse tovarišice so me visoko nadkriljevale. Bolelo me je to. Toda znala sem si pomagati. Vsako priliko sem izkoristila, da sem v pismu zaupala svojemu vaškemu lo vsako drugo noč sem se učila in ni trajalo dolgo, ko sem došla v izobrazbi vse svoje tovarišice v tečaju.

Po odlično opravljenem tečaju so me poslali v Berdiansk, da bi tam organizirala farmo malih živali. Kmalu za tem pa se je vprav tu odločila moja življenjska usoda.

Nekega dne sta v našo vas prileteli dve letali ter pristali na bližnjem travniku. Nenavadno sem bila začudena, ko sem videla, da je iz letala izstopila tudi ženska, oblečena v pilotko. V hipu me je objela neznanska slast, da bi tudi jaz postala letalka. To svojo skrivno željo sem v pismu zaupala svojemu veškemu drugu, ki je bil prav ta čas v letalski šoli v Sebastopolu ter ga prosila, naj mi sporoči, kako bi mogla doseči ta cilj.

Po njegovem nasvetu sem storila vse korake ter sem kmalu postala učenka v letalski šoli. Leta 1932 sem šolo dovršila ter postala vojaška pilotka. Tu sem se učila tudi streljati z mitraljezi. Nato pa sem bila sprejeta v vojno letalsko akademijo. V dobi šestih let se mi pri poletih ni primerila nobena nesreča in tudi nikoli mi ni bilo treba nikjer zasilno pristati.

Leta 1936 sem dobila nalog, naj pripravim vse potrebno za višinski polet Polet je sijajno uspel. Dosegla sem višino 9100 metrov, kjer sem ostala celih 19 minut. Ko sem spet pristala na zemlji, mi je kommandant čestital reko.: »Poletela ste više kot katera koli žena na svetu!« Sama pa moram še dostaviti, da sem poletela više kot kateri koli letalec iz naše vojne letalske akademije.

Maja in junija 1938 sem se udeležila s tovarišicama Vero Lomakovo in Marino Raskovo mednarodnega daljinskega poleta. Letele smo od Sebastopola do Arhangelska, 1.707 milj v 10 urah in 33 minutah. Vse tri smo dobile za ta nenavadni uspeh odlikovanje Leninovega reda. Lomakova in jaz sva bili celo povišani v letalskega kapitana, dočim je bila Raskova imenovana za letalskega nadporočnika.«

Papir

Današnji papir ima s svojim »praočetom«, tako zvanim papirusom, samo še skupno ime. Stari narodi so izdelovali papirus iz rastline Cyperus papyrus, ki je številna rastla poglavitno v delti velikega Nila. Skorja papirusa se je rezala na dolge pasove, ki so se po dolgem in počez sestavljali. Tako sestavljene vrste papirusa so se polivale z vodo, lepile in nato sušile. Najdaljši ohranjeni papirus meri 44 metrov. Dolgi pasovi papirusa so bili zviti v zavoje, vendar pa ti niso bili kaj primerni pri čitanju. V prvi dobi krščanstva se je pričel papirus že uporabljati v obliki današnjih listov.

Papirus je bil takrat zelo drag. Na Grškem je n. pr. zavitek papirusa veljal naših današnjih 30 dinarjev. Še dražji pa je bil pergament, ki so ga izdelovali iz ovčje, oslovske in kozje kože. Z rastočo omiko je raslo tudi povpraševanje po knjigah, papirju in pergamentu ali sploh reči, na katero bi bilo mogoče pisati. Papirus je zamenjal papir iz cunj. Iznašel ga je kitajski minister Tsai Lun približno sto let po Kr. Od Kitajcev so se navadili izdelovanja papirja iz cunj najprej Arabci. Odtod je kasneje prišel v Evropo. Ta papir je bil vzdržen in zelo dober.

Pojavljali pa so se nato najrazličnejši poskusi, kako še na drug način priti do papirja, dokler končno ni prišlo leto 1843. ki je prineslo papir iz lesa, kakršnega uporabljamo še danes. Ta papir je dokaj cenen. Z njegovo izdajdbo se je silovito razvila tiskarska industrija in časnikarstvo, ki je bilo preje bolj skromno zaradi visokih stroškov za papir. Danes požirajo rotacijski stroji na tisoče kilometrov papirja vsak dan, in vendar je časopisje, ta tipični otrok papirja, zelo ceneno ter dostopno vsakomur.

Dve leti v mrazu in ledu

RUSKO ZNANSTVENO DELO NA LEDOLOMILCU »SEDOVU« V SEVERNEM LEDENEM MORJU

V zgodovini raziskovanja polarnih pokrajin je ekspedicija ruskega ledolomilca »Sedova« edinstvena. 2. septembra 1937 je odplul »Sedov« v družbi ledolomilcev »Sadka« in »Maligina« kot straža 16 ladij, ki so plule v zapadni smeri po Sev. ledenem morju. Kmalu po vstopu na odprto morje je celo karavano ladij zajelo ledovje ter jo popolnoma zakovalo. Šele lani v avgustu se je po velikem trudu posrečilo ledolomilcu »Jermakovu« prodreti do zaledenele karavane ter osvoboditi iz ledu »Sadka« in »Maligina«. »Sedov« pa je takrat ležal v neprijetnem položaju ter ga ledolomilec ni mogel doseči. Ruska vlada je zategadelj odločila, naj ostane »Sedov« kot ekspedicijska ladja v ledu ter naj ga tok nese v ledenem morju proti jugu. Okoli in okoli vkovan v led je nato pričel »Sedov« svojo nevarno znanstveno ekspedicijsko potovanje. Z letali so prinesli na ledolomilca neštete aparate, z njimi pa tudi polarne raziskovalce, ki so se lotili trdega znanstvenega in raziskovalnega dela. »Sedov« je bil ves čas v stalni radijski zvezi z instituti na kopnem, ki jim je sporočal vsa važna odkritja.

Lani v februarju je na svoji ledeni vožnji dosegel 85 stopinj 57 minut severne širine, s čimer je bil potolčen širinski Nansenov rekord z ledolomilcem »Framom«. Pet mesecev kasneje je »Sedov« dosegel celo 86 stopinj in 46 minut. Marsikje je »Sedov« plul na mestih, na katerih je pred 45 leti plul Nansen. Primerjajoč sedanja odkritja o vremenskih prilikah in drugem z ugotovitvami Nansena bo mogoče spoznati razlike, ki so nastale v 45 letih. Zelo važno pa je, ko je sedanja ekspedicija ugotovila, da je v teh pasovih ledenega morja sedaj mnogo višja temperatura kot pred 45 leti. Ekspedicija je tudi merila globino morja; pri 5180 metrih se svinčenka še ni dotaknila morskega dna. Tu je že prej Američan Wilkins z akustičnim merjenjem določil globino na 5440 m.

Poleg tega zatrjuje ekspedicija »Sedova«, da ji je uspelo dokazati, da Sanikova zemlja, ki je bila domnevno odkrita pred 125 leti, sploh ne obstaja. Raziskovalci so vsepovsod merili tudi temperaturo raznih morskih tokov, ter dognali, da se ledovje ne premika le od vzhoda proti zapadu, ampak tudi rotacijsko okoli tečaja. Bogati izsledki »Sedova« bodo koristno služili velikemu načrtu: najti možnosti, da bi bilo Severno ledeno morje plovno vse leto.

Kanadske petorčke vrnili staršem

Kanadski petorčki ne bodo več svetovna senzacija. Ne bodo se več igrale na ograjenem zemljišču pred očmi tisočerih turistov, ampak bodo živeli pri svojih starših v Callanderu (Ontario), kjer bodo zgradili zanje in njih sedmero bratov in sestra posebno šolo. Do sedaj so kanadski petorčki živeli na kliniki zdravnika Dafoeja.

Svoboda tiska in vojna cenzura v Angliji

Tri in pol stoletja svobode angleškega tiska

Svoboden tisk, ki datira v Angliji od revolucije 1688. leta, rojstnega leta angleške svobode, vsebuje v glavnem dve stvari:

Prvič, da se sme pisati in tiskati vse, kar kdo želi, in to brez dovoljenja kakršne koli oblasti. Ta zakon velja v Angliji od 1695. leta. Istočasno pa ta svoboda pomeni, da se mora oni, ki je neresnično stvar napisal ali natiskal, zagovarjati pred sodiščem, posebno pa, ako napisana ali natiskana stvar škoduje poedincu ali družbi. Sodišče in porota potlej razsodi, ali je bil kdo oškodovan ter kaznuje.

Problem oškodovanja posameznika je enostaven ter lahko razumljiv. Kaj pa pomeni škoditi družbi? Pisanje ter tiskanje idej, ki težijo k temu, da izzovejo vstajo v družbi, žaljenje verskega čustvovanja družbe ali pa njenih nravnih načel. Ko se oškodovanje družbe dokaže, se krivca kaznuje. Kaznujejo se pisec, tiskarnar, izdajatelj in prodajalec inkriminirane knjige — ali eden ali pa vsi skupaj.

Taka je angleška koncepcija in praksa v mirnem času. Po tem zakonu vlada ne more uvesti predhodne cenzure ter ne more preprečiti izdaje kakšne publikacije. Sodišče kaznuje šele takrat, ko je dokazano škodovanje, ko je inkriminirana zadeva že tako rekoč izvršena. Kakšen pa je praven položaj med vojno?

CENZURA

Cenzura je spremenjena samo v enem pogledu. Za vojni čas je uvedena predhodna cenzura. Vendar je ta cenzura omejena samo na vojne vesti. Ta cenzura ne omejuje nikakšnih mišljenj o vojni. Prav to pa je osnovna razlika angleške vojne cenzure od vojne cenzure v drugih državah.

Cenzuro vojnih vesti zahtevajo vojni interesi in potrebe. Pri cenzuriranju teh vesti se teži k temu, da se ne bi objavila v vojnem času nobena vest, ki bi koristila sovražni strani ali pa bi osvetlila vojne operacije. Razume se, da ne bi tako vest objavil nobeden izdajatelj ali novinar. Lahko pa se zgodi, da se v njegovi vesti nahajajo poedinosti, ki se zdijo laiku na prvi pogled nepomembne, ki pa lahko strokovnjaku marsikaj povedo. Zaradi tega se je morala vlada ozirati na vojni čas ter uvesti predhodno cenzuro.

Docela drugače pa je v slučajih, kjer se more govoriti o »naziranjih o vojni«. Vsak državljan še lahko vedno piše ter objavlja svoja naziranja o vojni, o načinih financiranja vojne in o vojnih pogodbah. Tako proces demokracije, ki sestoji iz javnih diskusij in javnih kritik, ni tangiran z vojno. Še celo aktivnejši postaja. Svoboda pisanja in svoboda govora sta kri in zrak tega procesa. Iz tega demokracije črpajo svojo moč. Odkar je začela vojna, parlament zaseda redno ter kritizira vlado. Debate in kritike se objavljajo v časopisju. Drugačnega stanja si v Angliji sploh ne bi mogli zamišljati. Parlament je suveren. Za njim stoji ljudstvo, a pred njim vlada. Kar parlament reče, se mora poslušati, svobodno in brez kakršnih koli zaprek.

MINISTRSTVO ZA INFORMACIJE

To ni vse. Že tisk sam razpravlja vsako vprašanje v zvezi z vojno, v prvi vrsti vprašanja, ki izvirajo iz postopanja vlade. Vlada je na priliko ustanovila ministrstvo za informacije. Že pri samem začetku so se pojavile diskusije o uradništvu tega ministrstva, o njegovem odnosu do svobode tiska, o pravicah državljanov, da izvedo resnico, pravo resnico in samo resnico. Vsi vemo, da teži vsaka vlada k temu, da je kolikor mogoče tajinstvenejša. Dobro vemo, da imajo takšne težnje svoj vzrok, in da se ne more vse povedati na glas, posebno v vojnem času ne. Ali isti trenutek čutimo, da moremo resnici pogledati v oči, pa naj bo potlej resnica takšna ali takšna. Stvari hočemo videti takšne, kakršne so. Zadržanje tiska in javnosti, ki je stala za njim, je pokazalo, da v Angliji ne more obstajati propagandno ministrstvo. Anglež lahko prenese dobrohotno vojno cenzuro, kakor tudi v drugih panogah javnega življenja sprejme dobrovoljne iniciative, ali izvzemši vprašanj, ki se nanašajo na vojno, tu je cenzura nemogoča. Prva dva tedna vojne sta pokazala dve posebnosti Angležev: dobrovoljno disciplino (ves načrt civilne obrambe je baziran na njej) in svobodo kritike. Angleži niso pozabili ne na eno ne na drugo. In prav najmanj so Angleži pozabili na pravico do kritiziranja, svobodnega in konstruktivnega kritiziranja, ki ima namen pomagati in svetovati. Vzemimo na primer neko akcijo: hotelom in šolam je bilo zapovedano, da praktično prenehajo z obstojem. Naredba je bila nerazumljiva. Ljudstvo je čutilo, da morajo šole obstajati še naprej. Civilno življenje ne more prenehati. Ljudstvo piše vendar pisma časopisju in časopisje jih tiska. Ljudstvo komentira dogodke. In navsezadnje vlada mora vendar poslušati želje ljudstva ter se jim podrediti.

»VOJNA MEGLA«

Angleški zgodovinarji kaj radi pripovedujejo o »vojni megli«, o zameglitvi. V megli moramo vpiti, če se hočemo rešiti udarca. Mi še vedno govorimo, ali svoboden tisk je naš megafon. To ni nikakšno sitnarjenje ali sumničenje, najmanj pa znak slabosti. Nasprotno, to je znamenje moči. Parlament in narod stojita tesno drug ob drugem. Če je med parlamentom in ljudstvom soglasje, tedaj je v državi mir, z njim pa svoboda tiska.

Zato smo opozorili na razliko med vojnimi vestmi in razmišljanji o vojni. Angleške vesti o vojni morajo biti kratke in redke. Tuji dopisniki so zaradi tega mogoče nezadovoljni, mogoče tudi domači novinarji. Zato pa je dovoljena najširša kritika vojnih zadev. To je dosti, in to daje ljudstvu zaupanje. Svoboda govora in pisanja hočeta pomagati vladi na najboljši način, ki je mogoč: s pomočjo izražanja svobodnega mišljenja.

Medicina je služba človeštvu...

V ciklusu predavanj o medicini na mariborski Ljudski univerzi je bilo vsekakor eno izmed najzanimivejših, tako po svoji vsebini kakor po izvajanjih, predavanje znanega zagrebškega zgodovinarja na polju medicine primarija internega oddelka zagrebške bolnišnice dr. Luja Thallerja.

Dr. Lujo Thaller je nameraval govoriti na Ljudski univerzi o razvoju medicine v Sovjetski Rusiji, kakor je govoril o tej temi na Ljudskem vseučilišču v Zagrebu in v Banja Luki, vendar pa se je moral končno odločiti za temo o zgodovini medicine. Medicina sama je stara že več tisoč let, borbo proti bolezni je poznal že pračlovek. Prva človeška kultura je razlikovala dva načina zdravljenja: empirični (ki temelji na izkušnji) in magični, racionalni način zdravljenja, na podlagi razmišljanja. Medicina je nastala v Egiptu, na Kitajskem, v Ameriki (Indijanci), v Indiji, Asiriji, oziroma v Babilonu. V Egiptu so poznali empirični način zdravljenja že 5 do 6 tisoč let pred našim štetjem. Opazovali so bolnika ter napisali dosti receptov. Spisi o kirurgiji so ponekod tako dovršeni, da še današnja medicinska znanost marsikje drugače ne zdravi. Nasprotno pa so Asirci zdravili na magičen način, z molitvami, zakletvami in čaranji.

Evropska medicina je bila prenešena iz Grčije. Iz grških eposov je razvidno, da je takratni človek dobro poznal anatomijo človeka, kajti v eposih ne najdete nobene anatomične napake. **Grški genij na polju medicine Hipokrates je živel v veliki dobi svobode duha. Le v taki dobi je mogel napisati dognanja, ki so še danes uporabna.** Zavrgel je magični način zdravljenja ter dejal: **Vsaka bolezen, četudi je od boga, je prirodno** kvarjenje telesa, bolezen povzroči sprememba v telesu. **Hipokrates je postavil ta dognanja v dobi svobode, ko je bil** človek kot poedinec važen. Hipokrates je bolnika opazoval do podrobnosti, zbiral znanstveno dokaze o bolezni ter gledal na bolnika kot na del celotnega stvarstva, kot del celote. Infekcijo pa je ignoriral, ker ni veriel v magično zdravljenje ter v tezo, da je mogoče vnesti bolezen v človeški organizem od zunaj. Znanost o infekciji se je razvila šele pred dobrimi 100 leti.

V aleksandrijski dobi, 1800 let pred n. št. so človeka secirali, ker so poznali dobro anatomijo. Cesarski rimski zdravnik Galen je zbral nato vse Hipokratove in aleksandrijske spise ter jih sistematiziral. Iz dela se pozna da je nastalo v državi ki ni poznala kakšne grške svobode. Galenov sistem **je držal dobrih** 1500 let. Medicinska znanost ni več napredovala, ker ni bilo potrebne svobode.

Krščanstvo je prineslo v medicino element usmiljenega samarijanstva: bližnjemu bolniku je treba pomagati. Krščanstvo je zaradi tega začelo ustanavljati bolnišnice vendar pa se medicina ni več razvijala saj so te bolnišnice nastale bolj zaradi skrbi do bližnjega, kakor v svrho zdravljenja. Vpad divjih ljudstev je nato uničil kulturo ter z njo znanost o medicini. Krščanstvo v srednjem veku je poznalo bolnišnice brez zdravnikov, dočim so pa bile v Bizancu bolnišnice z zdravniki.

Grško medicino so dalje razvijali edino Arabci. Z razmahom mohamedanstva je nastalo med Arabci močno kulturno gibanje, vse medicinske knjige so bile prevedene v arabščino, a tudi vladarji so podpirali bolnišnice.

Prve medicinske šole so začele v Evropi nastajati nato šele okrog leta 1000, prevajati so začeli arabske spise nazaj v latinščino, 1400 pa je šla celo posebna ekspedicija v Bizant proučevat medicinske knjige. Renesansa je oživela staro kulturo in grška ter latinska dognanja. Belgijec Vesalius pa je zapustil knjigo ter začel sam secirati, preko človeškega organizma je hotel spoznati bolezen. V 17. stoletju je začel Anglež Harvey časovno gledati na zdravljenje: vzel je organizem v časovnem razvoju od jajca naprej. Ob koncu 18. stoletja so že začeli studirati infekcije. Prvi uspeh zdravljenja infekcije je dosegel zdravnik Jenner. V tem času je bil izpopolnjen tudi mikroskop. Okrog 1830 imamo dobo medicinske romantike. V 19. stoletju je napredovala patološka anatomija. Pasteur pa je odkril infekcijo, kar je pozneje uporabil dr. Koch. V 20. stoletju so bili odkriti duševni vzroki bolezni (Freud.) Na polju kirurgije pa je bilo najvažnejše odkritje odstranjevanje bolečin in preprečitev infekcije. Primer Sovjetske Rusije pa kaže, **da se more človek šele takrat uspešno boriti proti bolezni, če se bolezen docela ozdravi, torej pri vseh bolnikih, in ne samo pri posamezniku (na** pr. spolne bolezni, jetika). Prvih 10 let je bil abortus v SSSR dovoljen, kasneje pa so spoznali, da je to napak: otrok je last družbe in žena je morala roditi pod zdravniškim nadzorstvom.

Medicina se je razvijala vedno takrat, ko so ljudstva živela v svobodi, kajti znanost se ne da dirigirati. Medicina ni trgovina, ampak služba človeku, je religiozen akt. Slovanska težnja po svobodi nam je jamstvo, da bodo Slovani še našli sebe in nam še dosti ustvarili na polju medicine. Izmed Južnih Slovancev pa so bili prav Slovenci, ki so ustvarili največ na polju medicinske znanosti. -rč.

Kako postaneš narodni voditelj?

Oni dan se mpo dolgem času srečal prijatelja Nandeta — pijanega, da, oprostite. Še nikoli ga nisem videl v takem stanju, zato sem se nemalo začudil.

»Huk,« je zagolčal, mežikaje vame s kalnimi očesci, »nič se ne zgražaj, žalostna mi majka! Da, že od lanske Velike noči je taka z menoj... Kdo pa je kriv? Vidiš, tole tukaj!« In je privlekel iz žepa »Večernik«, lansko velikonočno številko, vso zamazano in razcefrano, in mahal z njo po zraku.

Moje strmenje je naraščalo.

»Čak,« pravi on in se mi obesi za laket, »ti bom razložil. Viš, tehle sedem člankov o Slovencih me je tako prijelo. Saj ti povem, da me že devet mesecev drži. Zmeraj jih spet berem, potlej grem pa na vse to pit. Madonca, če se te kar od sedmih strani takole lotijo in ti sedemkrat prekrtačijo tvojo zaprašeno slovensko vest in zavest, — kaj pa ti preostane drugega...«

»Gorostasen efekt teh člankov, če bi vsi tisti tisoči, ki so jih brali, šli in se napili kakor ti, grešna duša!« pripomnim jaz.

»Zakaj pa ne?« se je razvnel mož. »Pili so naši očetje in dedje, pijemo mi in pili bodo naši sinovi in vnuki. To je čisto naturno, da se pije v žalosti in v veselju. Viš, jaz pijem na oboje. Sem žalosten, da je z nami Slovenci danes tako, kakor je, sem pa tudi vesel, da jih je še nekaj med nami, ki imajo koraižo povedati resnico na desno in levo. Mej duš, ti rečem, s takimile fanti, če bi jih imel okoli sebe, pa si upam predramiti in sklicati škap vse Slovence, jih zbrati v eno falango, huk, kaj praviš?«

»Imenitna ideja!« pravim. »A kdo bo voditelj?«

»Kdo, huk, kdoo? Tisti vendar, ki je prišel z idejo. Tukaj torej jaz, jasno, huk!« se je zdaj razkoračil.

»Ampak oprosti, saj je vendar tukaj tistih sedem, ki so tebe predramili. Logično torej, da bi moral zdaj iti za njimi ti, a ne oni za teboj!«

»Takih reči ti ne razumeš. To v člankih, to je teorija, zdaj pa treba stvar praktično zgrabiti, praktično, huk. Organizirati, to moraš znati!«

»No, pa na dobro srečo, Nande!« sem mu zaklical, ko sem hitel na zadnji avtobus. Ampak moram reči, da je zdaj po Nandetovi praktični razlagi zame vsa ta stvar z voditelji kaj jasna in preprosta. Pa da zdaj tudi razumem, zakaj smo imeli že toliko voditeljev in toliko preglavic z njimi. ejo.

MARIBORSKI ŽELEZNIČAR DEDIČ MILIJONSKEGA PREMOŽENJA V ALEKSANDRIJI

Nedavno je v Aleksandriji v Egiptu umrl bogat trgovec Ivan Verli. Bil je popolnoma sam in je svoje milijonsko premoženje zapustil svojima bratoma vlakovodji v pokoju Ljudevitu Verliju iz Maribora in Karlu, ki je v tržaški sirotišnici. Oba srečna brata sta bila nad ogromno dediščino zelo prietno presenečena. Ker se je pojavil v Egiptu človek, ki pravi, da ima pravico do polovice premoženja, bosta brata pokojnega trgovca uveljavila svoje pravice potom sodišča.

OBČINA ZOPET JAMČI ZA MESTNO HRANILNICO

Sinoči je bila kratka seja mariborskega mestnega sveta, katere se je udeležil tudi okrajni načelnik g. dr. Šiška. Po kratki uvodni besedi župana g. dr. Juvana je imel finančni referent ravnatelj g. Hrastelj ekspozé, v katerem je povedal, da je predlanskim izšla znana uredba o samoupravnih hranilnicah, ki pa teh ni zadovoljila. Delali so na tem, da se določbe ublažijo in dosegli, da samoupravne hranilnice zopet sprejemajo pupilarno varni denar in da so glede izterjevanja izenačene s Hipotekarno banko. V smislu veljavnih določb se morajo samoupravne hranilnice prilagoditi novim določbam uredbe, sicer bodo likvidirane. Zato je bila včerajšnja seja nujna, ker rok že v par dneh poteče. Mestni svet je soglasno osvojil predlog, da prevzame občina zopet neomejeno in neodpovedljivo jamstvo za svoj denarni zavod v istem obsegu, kakor ga je imela poprej.

OBDARITEV SOKOLSKE DECE NA POBREŽJU

Tudi Sokol Pobrežje je obdaril svojo deco. Obdarovanih je bilo 24 moške in 38 ženske dece z blagom za oblekce, srajce in z dvema paroma čevljev. Po obdaritvi je bila čajanka za deco s prižiganjem lučic na božičnem drevesu in z godbo. Naraščajniki so zapeli božično pesem, nakar se je deca zadovoljna razšla. Sokol Pobrežje se najtopleje zahvaljuje vsem dobrosrčnim ljudem, ki so prispevali v denarju in v blagu, da je obdaritev tako lepo uspela.

Skrbi in težave gospoda Železna

Fran Trdko.

Daleč naokrog med sončnimi goričkimi hribi so počivale njegove njive in gozdovi, tu pa tam med bujnim zelenjem pa njegove hišice in celo gradovi. Lepa, čudovita jesen je ležala nad tem božjim svetom in nad ljudmi, ki so prebivali po teh kočah. Njive so bile že puste, le še repa in v kupe povezano koruzišče je počivalo na njih. Vsemu temu lepemu svetu, ki je mirno ždel pod jesenskim soncem je stal na čelu gospod Železen, ki je za ves ta svet skrbel in ga tako rekoč uravnaval po svoji mili volji.

Vse svoje življenje, vse skrbi in težave je gospod Železen posvetil temu svetu, kateremu je bil razen Boga edini gospodar. To je on vedel ni čutil hkrati. Ljudje so bili sicer dovolj poslušni in pobožni, bilo pa je med njimi tudi mnogo takih, ki so te lepe čednosti prezirali in seve s tem zadajali gospodu Železnu mnogo skrbi in trudnih pomislekov. Zato ni čuda, da se je to jesen preselil na svoje posestvo z namenom, da izloči te renegate iz te doline sreče in da vzbudi v svojih zvestih hlapcih novi duh za nadaljnje pokorno življenje.

Kakor star puščavnik, brez vsakih ceremonij se je preselil s svojim zvestim psom Hektorjem v lep stariński gradič, od koder se mu je nudil lep razgled po celem posestvu. Zdelo se mu je, da je s tem zmanjšal svoje skrbi, obenem pa je tako bil bliže svojim zvestim glapcem, ki so zadnje čase zašli po potu skušnjav in neposlušnosti. In prav je bilo to, kajti Železen je dobro vedel kakšne posledice lahko nastanejo, če bi te ljudi zanemarjal in puščal svobodno vohati vse, kar diši in kar bi prav gotovo škodovalo edino le njegovi vsestransko popularni osebi. Vedel je kot star politik in obenem plemeniti vodja vseh teh pozemskih ovčic, da ljudje brez vodstva in duševnih svetovalcev postanejo sčasoma neznosni, pokvarjeni, delomrzneži, dà ne celo roparji, puntarji in izdajalci. Res je sicer, da je zadnja leta vsa ta vprašanja nekam zanemarjal, zato pa je sklenil baš to leto vse te zaostanke nadoknaditi.

Drugače je bil gospod Železen človek, — kakršnih je hvala Bogu pri nas mnogo — ki je ljubil zvestobo, poslušnost in disciplino. Zrasel je še v starem svetu, zato mu je bil ta novi svet tuj, obenem ničemuren in pokvarjen. Kar se tiče pobožnosti on ni bil bog ve kako močno, a jo je kljub temu visoko cenil, kajti sam je večkrat dejal, da je ravno v pobožnosti skrita vsa človeška naklonjenost, poslušnost in molčečnost. Čeprav on sam ni imel te lepe čednosti, je od svojih podrejenih to odločno zahteval.

Torej ko se je že preselil v svoj gradič in ko je že z ondotnim župnikom pretresel vsa pereča vprašanja, ki so se nanašala na nespodobno življenje hlapcev in sploh cele vasi, je poklical k sebi svojega gozdarja, ki je obenem vršil dolžnost upravitelja. Ko je stopil ta stara mršava, podložna in zvesta korenika pred svojega gospodarja, ga je ta nekaj časa ostro gledal, na to pa ga je vprašal:

»No, Janoš, kaj je novega na posestvu?«

»Pokorno javljam, nič posebnega. Sicer pa kaj naj bi bilo.«

»Tako? Torej vse je v redu. Kaj pa je z beroši — ali so zadovoljni?«

»Morajo biti gospod Železen. Če pa kateri ni zadovoljen, ga zadovoljimo, ali mu pa damo potrebni lek.«

»To je beseda«, se je smejal Železen, da se je še Hektor prebudil pri peči. »Saj dobijo vse, kar jim je potrebno. Kradejo pa tudi kot srake! Kaj pa še hočejo? Mar nisem dober z njimi? Če nisem tak človek, kakršen sem, bi je davno moral odnesti vse. Kaj pa pravijo o meni? Kakor sem slišal se nekateri puntajo!«

»Da. To je že res. To so predvsem oni, ki mislijo, da so pametni, ker čitajo časopise in ki se pečajo z neko politiko. Takih je mnogo. Te bi trebalo izločiti, ker so nevarni kot za vas, tako za nas vse. Drugače pa pravijo, da ste še nekam dober človek.«

»Tako, tako« je zadovoljno vendar zamišljeno brenčal stari Železen. »Hvalijo me, obenem pa opravljajo. Župnik ima prav. Ljulko je treba iztrbiti iz pšenice. To je ono, kar me je pognalo po dolgem času med vas. Meni nihče ničesar ne pove. Šele takrat zvem, ko gori.«

»Za vas je to čisto lahka stvar. Prepričan sem, da vaša pamet in vaše besede bodo naredile konec temu neredu.«

»Tako je Janoš. Jaz mislim, da mi bo uspelo.« Smejal se je in si prižgal cigareto. »Ponudil bi ti, pa kadim »Morave«. Te so preveč drage, da bi je ponujal. Jutri boš zato dobil eno »Dravo«. Razumeš Janoš?,« se je smejal Železen in se čisto pogreznil v velik fotelj.

»Razumem, gospod Železen«! Obrnil se je in na prstih odšel skozi vrata.

Novica, da bo gospod Železen zavil vrat vsem nezadovoljnežem je šla po vasi med kmete in še dalje. Po ovinkih so pa izvedeli, da bodo nekateri odpuščeni, ker so »šimfali« samega Železna in zahtevali, da naj zemljo razdeli med svoje hlapce in kmete. Kajpak, mnogi so se prestrašili, mnogo pa se jih je odločilo, da bodo izdržali pri svojih zahtevah.

In zgodilo se je, da je neke lepe jesenske nedelje gospod Železen sklical shod. Govoriti jim je hotel najprej zlepa, potlej pa če bo treba tudi zgrda. Prišli so torej skoraj vsi, raztrgani, umazani, izgarani pred grad. Ko se je gospod Železen prikazal pri glavnih vratih je nastala tišina, kajti vedel je vsak, da bo Železen spregovoril. In zgodilo se je kakor vedno. Železen je v resnici spregovoril:

»Hlapci, kmetje, žene in deca!«, je dejal z vzvišenim glasom. Prišel sem med vas, da vas popeljem na pot sreče in zdrave pameti. Slišal sem, da ste zašli v greh, slišal sem, da zaničujete svojega gospodarja, da mu pretite s smrtjo, češ da vas on izrablja in vam jemlje vsakdanji kruh! Mar

Sport

Doslej 34 prijav za podzvezina prvenstva

PRIREDITELJI PRIČAKUJEJO ŠE VEČ PRIJAV — TEKMOVANJE BO FILMANO

Včeraj je potekel redni rok za prijave tekmovalcev za letošnje podzvezino prvenstvo MZSP v klasični kombinaciji, ki bo v nedeljo dopoldne in popoldne v okolici Ribnice na Pohorju. Prijavilo se je lepo število tekmovalcev mariborskih klubov, ki bodo tekmovali deloma v kombinaciji deloma pa le v teku ali samostojnih skokih. Izmed izvenmariborskih klubov ni doslej nobeden prijavil svojih tekmovalcev, tako da lahko mirno pričakujemo, da se bo v naknadnem prijavnem roku do 1 ure pred začetkom teka prijavilo še nekoliko novih kandidatov za naslov prvaka v tej ali oni disciplini nedeljskega sporeda.

Po številu prijavljenih tekmovalcev vodi za enkrat ISSK Maribor, ki jih je prijavil 12; SSK Maraton 11, SK Železničar 8, Zimsko sportni odsek SPD pa 2 tekmovalca. Poimenično so prijavljeni: za ISSK Maribor Fanedl Karel, Simčič Albin, Burnik Jože, Marguč Ernest, Šubic Janko, Stante Jožef, Hren Stanko, Bizjak Adolf, Welle Kurt, Skočir Ivan, Škerget Adolf, Petrun Ivan; za SSK Maraton Žunter Ivan, Keršbaumer Filip, Kunc Ivan, Lašič Ivan, Sojč Ivan, Grmovšek Štefan, Sodec Karel, Kralj Lojze, Čurk Mirko, Kemperle Tone, Konečnik Franc; za SK Železničar Babič Lado, Kuhar Jože, Kramarič Franc, Kranjčič Leopold, Herič Josip, Dolinšek Emerik, Karlin Rudolf, Knific Jožko; Zimsko sportni odsek SPD pa je prijavil Škofiča Srečka in Čopa Francija.

Gotovo je, da bodo izven konkurence nastopili v solo skokih tudi nekateri močni gorenjski skakalci, prireditelju so obljubili sodelovanje Novšak, Pribošek ter Palme.

Še eno posebnost bo nudilo letošnje podzvezino prvenstvo: najzanimivejši deli tekmovanja bodo filmani. Kot filmski operater bo fungiral tukajšnji zdravnik dr. Lutman, tako da nam bo še po dovršenem tekmovanju mogoče opazovati napete borbe za prvenstvo v okviru filmskega žurnala v kinu.

Glede razporeda v Ribnici sami in glede prometnih zvez se ni nič izpremenilo. Prijave za avtobusno vožnjo v Ribnico, ki bo gotovo najugodnejša, ker se udeleženci izognejo neprijetnemu prestopanju z vlaka na avtobus na postaji Brezno-Ribnica, sprejema še danes popoldne poslovalnica „Putnika" na Trgu svobode.

s **Smučarski klub Celje** je prijavil za prvenstvo MZSP v klasični kombinaciji Krella Roberta; to je doslej edini prijavljeni celjski tekmovalec.

Izredni občni zbor SK Mislinje

Mesec dni je minilo od zadnjega občnega zbora, ko so se novi odborniki zadovoljni razšli, in že so se v četrtek ponovno zbrali na izredni občni zbor, da prekrste svoj klub, pokopljejo pozabljenju tragedijo kluba in oživljeni nastopijo pot navzgor.

Ob pol 9. uri zvečer je otvoril predsednik Černe Ferdo občni zbor in ponovno poročal o vzroku, zakaj je prišlo do izrednega občnega zbora. V celjski „Novi dobi" je pred dnevi izšel članek, v katerem trdi anonimni pisec, da se je po občnem zboru vnela živahna debata, ker so hoteli nekateri na novo došli spraviti klub v kalne vode, pa se jim vsled zavednosti članstva to ni posrečilo. Pisec se kljub pozivu ni odzval in tako je na zadnji seji odstopila večina odbornikov in sklenilo se je sklicati izredni občni zbor. Poleg volitev je bila na sporedu sprememba pravil in imena.

Občni zbor je soglasno sklenil, da se dosedanje ime kluba: Sportni in kolesarski klub Mislinja prekrsti v Sportni klub Slovenji Gradec. Ravno tako so bile soglasno sprejete izpremenjene točke v dosedanjih pravilih kluba. Po zadnjem občnem zboru sodeč smo menili, da bo na tem občnem zboru prišlo do več list, a članstvo, zavedajoč se položaja, je postavilo le eno listo, katera je bila soglasno sprejeta. Izvoljeni so: predsednik Černe Ferdo, odvetnik, tajnik Bradač Drago, blagajnik Vyborny Vekoslav, gospodar Gregorič Janko. Sekcije so prevzeli po večini stari načelniki sekcij, le kolesarsko je mesto Cajnka Vinka, kateri se je odrekel funkciji, sprejel znani dirkač Primorja Grabec Ivan. Kulturno vzgojno sekcijo vodi Kavs Ivan, ostale pa Bizjak Herman, Krek Stane, Granda Mihael. Nadzorni odbor: Rojnik Ivan, Tomc Miroslav. Pri slučajnostih je bilo dano pooblastilo nač. Grabcu, da zastopa klub na skupščini Koroške kolesarske podzveze 4. februarja 1940 in da v primeru, da bi se podzveza razšla pristopi Mariborski ali pa Ljubljanski kolesarski podzvezi. Nogometaši pa ostanejo še nadalje člani Mariborske NP.

Smučarska poročila

(„Putnik", Maribor, 12. jan.)

Sv. Lovrenc na Pohorju: —15, jasno, mirno, 15 cm pršiča na podlagi 12 cm

Ribnica na Pohorju: —14, jasno, mirno, 15 cm pršiča na podlagi 12 cm, skakalnica uporabna

Senjorjev dom: —11, jasno, mirno, 15 cm pršiča na podlagi 30 cm

Kotlje — Rimski vrelec: —15, jasno, mirno, 12 cm pršiča na 10 cm podlagi

Peca: —14, jasno, mirno, 30 cm pršiča na podlagi 50 cm

Ruška koča — Sokolski dom: —18, jasno, mirno, 15 cm pršiča na podlagi 10 cm

Sv. Trije kralji: —9, pooblačeno, mirno, 10 cm pršiča na podlagi 10 cm, sankališče ugodno

Logarska dolina (Sestre Logar): —13, zelo oblačno, mirno, sneži, 10 cm pršiča na podlagi 25 cm, snežne razmere na cesti ugodne

DOGODKI V HOKEJSKEM SPORTU

Tretja tekma v hokeju na ledu med ljubljansko Ilirijo in budimpeštanskim BKE se je v Ljubljani končala z rezultatom 2:11 (1:3, 0:4, 1:4). Po tekmi sta nastopila državna prvaka Silva Palmetova in Emanuel Thuma.

s **Seja upravnega odbora MNP** bo v ponedeljek ob 20.

s **SK Železničar je poslal na mladinski smučki dan** v Celje juniorja Koširja in Dajzingerja.

s **Prvi redni občni zbor SNZ**, ki bi se moral vršiti v kratkem v Ljubljani, je preložen do takrat, ko bodo upravne oblasti potrdile nova pravila zveze.

---

nisem jaz vaš oče, vodja, takorekoč pastir vašega obstanka? Vprašajte vaše dede, kako je bilo nekdaj, ko je namesto teh mojih besed pela palica! Vem, da vas zapeljujejo hudi duhovi, vem, da ste naklonjeni vsem onim, ki so moji nasprotniki. Če vi tako delate, bom pa tudi jaz. Nevem, kaj boste dejali takrat, ko bom začel trebiti ljulko iz pšenice! Kaj bodo delali tisti, ki sedaj kričijo: ‚Dol z njim, dol z njim!' Imam te zapisane in dobili bodo svoje plačilo. Vedite, da sem jaz vaš gospodar in zastonj je tu vsa anarhija in politika, kajti v vsem tem je edino vaša propast in smrt.« Govoril je očividno iz jeze. Spredaj je bilo slišati nekoliko odobravanja, zadaj pa protestiranje in glasno godrnjanje.

»Mir,« je zaklical gozdar in se povzpel na stopnice.

»Dol z gofljačem, sem z našim denarjem! Na naših žuljih bi se hotel povzpeti do grofa! Dovolj nam je. Kruha, kruha nam dajte ne pa grožnje in čenčarije.«

Med poslušalci je nastal obči krohot. Že so se obrnili in godrnjaje zapuščali grajsko dvorišče. Železen pa je stal na stopnicah bled in razočaran. Kdo bi mislil, da ga bodo tako osmešili in pustili na cedilu?

Hotel jih je pozvati nazaj, pa ni našel za to primernih besed. Hlapci pa so odhajali ne zmeneč se za to, da še on vedno stoji na stopnicah in da še hoče govoriti. O, kaj so mu zakričali naravnost v obraz? On pa je molčal in se čudil. Stal je na sredi svojega posestva ves osramočen, slab, čeprav je bil edini gospodar vse te ravnine in vseh teh lepih pisanih gozdov, nad katerim sije jesensko sonce. Posloviti se od te bande, prodati vse in živeti mirno in lepo življenje. To bo največja kazen za ta hudoben svet, ki je zašel v prepad večnega pogubljenja.

»Zaprežite,« je zaklical hlapcu, ki je stal pri štali in kadil iz velike pipe. »Gremo domov, domov!« Potlej se je obrnil proti gozdarju: »Z novim letom je ta banda odpuščena!«

Ko se je že vozil proti domu je mislil: na pomlad bom prodal posestvo. Razparcelirati in prodati. To je največja kazen, a za mene velika rešitev. Potlej se naj zgodi, kar se ima zgoditi.'

Sedaj ni več gledal po njivah, ki so se mu zdele nekam odvratne in tuje. Zahotelo se mu je sladkega spanja, kajti zdelo se mu je, da se je rešil vseh skrbi, ki so ga mučile noč in dan. Denar, denar! Na cesto z njimi, ki ne poslušajo in se ne pokoravajo! Tako je mislil gospod Železen medtem, ko je med ozkimi poljskimi potmi drdrala njegova kočija mimo razoranih njiv in pisanih gozdov proti mestu.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM. V malih oglasih stane vsaka beseda 5 din, najmanjša pristojbina za te oglase je din 5.— Dražbe, preklici dopisovanja in zenitovanjski oglasi din 1.— od besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 3.— Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma za te vposlati v pismu skupaj z naročilom ali na dopolnilni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE
vseh vrst v najmoderneiših lastnoročnih izdelavah dobite v zalogi pohiš. va Aleksandrova c. 48. 4311—1

PONIKLANJE
pokromanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«, Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177—1

GOSTILNA TRIGLAV
Prvovrstna, samo sortirana vina iz Slovenskih in Štajerskih goric, izvrsna meščanska kuhinja. Se priporoča A. E. Lisjak, gostilna »Triglav«, Glavni trg 3. 13350-1

NA DOBRO DOMAČO HRANO
sprejmem več delavcev ali dijakov meščencev. Kneza Koclja ulica 24-I. vrata 4. 13459-1

BUČNO OLJE
dobro, svež in belo namizno olje nudi Tovarna olja I. Hochmüller, Maribor, Taborska 7. 13584-1

OVČJO VOLNO
predem na roko. Onič Joža, Razvanje 79. 13507-1

ona
kupuje plašče, obleke, pletenine, perilo in nogavice samo v specialni modni in konfekcijski trgovini
konfekcija
greta
maribor
grajski trg

NAJCENEJŠA SLOVENSKA TVRDKA
za čiščenje oken in parketov se priporoča. Nikvar Franc, Maribor-Limbuš. 13530-1

KAJENJE ŠKODUJE VAŠEMU ZDRAVJU
»NIKOTINOL« neškodljivo zanesljivo sredstvo odvadi v 2—3 tednih kajenja tudi najstrastnejše kadilce. Cena velika steklenica din 70.—, mala din 60.—. Po povzetju razpošilja Jugopatent, Ljubljana, Dvořakova 8. Sprejmemo preprodajalce. 13542-1

IDEJE — IZUME
vnovčuje in plasira v tu- in inozemstvu Jugopatent, Ljubljana, Dvořakova 8. 13543-1

GOSPODINJE!
Pozimi je umivanje oken neprijetno. Nabavite si najnovejši, praktični patentirani brisalec za umivanje in sušenje oken. Cena z navodilom din 36.—. Dobite ga v vseh boljših trgovinah ali direktno pri Jugopatent, Ljubljana, Dvořakova 8. Telefon 42-40. Pri predplačilu na čekovni račun štev. 14.627 Vam pošljemo poštnine prosto. — Sprejmemo preprodajalce. 13544-1

TUDI RAZVAJENEMU ŠPORTNIKU
nudi ugodno in ceneno zavetišče
HOTEL JELEN
Sv. Lovrenc na Poh. Idealni smučki tereni! 13426-1

DRVA
zaradi velike zaloge kuriva sem znižal ceno drv za meter postavljen na dom din 65.—, 75.—, 90.—. Vilem Ehrlich, Studenci, Aleksandrova 62. 13490-1

Posest

PARCELA
preko 10.000 m², Radvanje, po din 4.50 naprodaj samo skupno. Ponudbe pod »Dobra naložba« na ogl. odd. »Večernika«. 13457-2

DVODRUŽINSKO HIŠO
v sredini mesta zamenjam proti večji na periferiji. Razliko plačam v gotovini. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Spomlad«. 13552-2

TRISTANOVANJSKA HIŠA
naprodaj pod zelo ugodnimi pogoji. Velik vrt, sadovnjak. Vprašati Obrežna cesta 25 v Studencih pri Mariboru. 13559-2

HIŠA
enodružinska, ugodno naprodaj. Zg. Radvanje, Delavska ul. 34. 13567-2

3 STAVBENE PARCELE
v mestu Mariboru, najlepša sončna lega, levi breg, 5 minut od glavne pošte, na prodaj. Naslov v ogl. oddelku »Večernika«. 13501-2

VINOGRADNO POSESTVO
15—17 oralov, ob banovinski cesti Sv. Jakob v Slov. gor. naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13512-2

PARCELO
v Mariboru kupim. Ponudbe z navedbo lege, velikosti in cene na ogl. odd. »Večernika« pod »979«. 13539-2

ZAGREBŠKO GOSTILNO
na najprometnejšem mestu v Ilici, dobroidočo, obiskovano od najboljših vinskih konzumentov, z veliko domačo kuhinjo, prodamo s celokupnim inventarjem, prostranimi prostori, kuhinjo, pivnico, stanovanjem, zagotovljeno nizko najemnino, portalnimi izložbami za 48.000 din. Poslovalnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 13610-2

POSESTVO
primerno za upokojenca se proda v Zagrebu. Vprašati pri Fricu Confidenti, Celje, Razlagova ul. 3-a, Pokojninski zavod. 13614-2

LEPO POSESTVO
osem oralov, hiša in gospodarsko poslopje, vse novo, ob lepi cesti na Mestnem vrhu, četrt ure od mesta Ptuj, naprodaj, pripravno za kmeta in meščana. Vprašati pri g. Francu Zorčiču, zaloga piva pivovarne Union, Ptuj. 13496-2

TRGOVINE, TEAFIKE, INDUSTRIJE
gostilne, hotele, restavracije, bifeje, kavarne, mlekarne, parfumerije, drogerije, apoteke, bonbonijere, slaščičarne, mline, žage, usnjarne, posestva, vile, hiše, letovišča prodajamo in posredujemo. Nakup hitro in uspešno. Poslovalnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 13609-2

DOBRE PRODAJE!
Novozgradba, 4 sobe, 3 kuhinje, vrt 800 m² din 55.000. **Novozgradba** v Radvanju s sadovnjakom 4000 m² 60.000. Lepa **vila**, novozgradba, sadovnjak, poceni. — Velika moderna **vila** 500.000. — **Posestvo**, 10 oralov, od tega 5 oralov vinograda 250.000. — Sokupovalec za vilenosestvo se išče. — Posredovalnica »**Rapid**«, Gosposka 28. 13591-2

Kupim

BERDO
za tamburaški orkester, dobro ohranjeno, kupim. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13432-3

LEPO OPREMLJENO SOBO
event. s hrano, iščem za 1. febr. Lahko tudi izven mesta. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Čisto«. 13523-3

PSA ČUVAJA
ovčarja ali volčjaka, 7—12 mesecev starega, inteligentnega, kupim. Naslov ogl. odd. »Večernika«. 13529-3

PIANINO ALI KLAVIR
rabljen, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Pianino«. 13612-3

MIZE ALI PULTE
kupim. Pismene ponudbe na oglasni oddelek »Večernika« pod »Dobro ohranjeni« 13485-3

Prodam

SVETLA SPALNICA
iz trdega lesa naprodaj. — Strossmayerjeva 28-II, 9. 13471-4

POHIŠTVO
otomana, postelje, omare, psiha, mize, podobe, klavir in raznovrstno poceni naprodaj. Frankopanova 1, Starinarna. 13554-4

OTROŠKA POSTELJA
kompletna, poceni naprodaj. Smetanova 34-IV, vrata 18. 13569-4

JABOLKA
od 10 kg naprej po din 3.— prodaja Šepec, Grajski trg 7 13579-4

JEDILNICA IN SPALNICA
temna, orehova, ura z nihajom, velike slike, stari Brockhaus-Leksikon poceni naprodaj. Krekova 6-I. vrata 7. 13589-4

ŽAKET-OBLEKA
za din 100, dolge glacé-rokavice din 40, moški čevlji din 100 in zimska jopa din 80 na prodaj. Sodna 23-I, vrata 4. 13508-4

KOŽUHASTA JOPICA
nova, in nov smoking za manjšo postavo poceni naprodaj. Vrbanova ulica 13. 13521-4

OTROŠKI VOZIČEK
bel, dobro ohranjen, globok, naprodaj. Maistrova ul. 3-I. levo, na dvorišču, Kenc. 13493-4

TAMBURAŠKI INSTRUMENTI
kompletni, in dobro ohranjeni, naprodaj. Vprašati pri hišniku glavna pošta, Maribor 1, »Poštni rog«. 13500-4

BILJARD
ugodno naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13596-4

NAPRODAJ
lep smoking, radio in spalni divan. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13597-4

PREMOG
100 kg din 32.—. Filipančič, Kopališka 10. 13507-4

DAMSKI BRZOŠIVALNI STROJ »PFAFF«
ugodno naprodaj. Celec, Koroška c. 17. 13668-4

KUPUJ DOMAČE BLAGO

Stanovanje

DVOSOBNO STANOVANJE
s kopalnico oddam s 1. februarjem v najem. Meljska cesta 63. 13405-5

STANOVANJE
2 sobi, kuhinja, shramba, oddam s 1. februarjem. Taborska ul. 16, pri mostu. Vprašati Marijina ul. 25-I. 13545-5

Halo! Halo!

Kupujte, dokler še imamo veliko zalogo angleškega in češkega blaga, po znano nizkih in še starih cenah, za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, oficirske, financarske in železničarske uniforme itd.

samo v ČEŠKEM MAGAZINU

pri glavni policiji. Velika odprodaja ostankov! Krojaške potrebščine!

DVOSOBNO STANOVANJE s kopalnico oddam. Vprašati Klavnška ul. 5. 13449-5

STANOVANJE sobo, kabinet in kuhinjo, dvo riščno poslopje, I. nadstropje, oddam samo stalnonameščenu do štiričlanske družine. Mesečno 330 din. Taborska ul. 7. 13425-5

STANOVANJE soba in kuhinja, oddam. Tržaška c. 1. blfe. 13550-5

STANOVANJE soba, kuhinja, 2-sobna, 3-sobna, kopalnica in veranda, oddamo. Smetanova ul. 54. gosilna. 13560-5

STANOVANJE soba, kuhinja, kabinet, oddam. Sp. Radvanjska c. 41. Nova vas. 13561-5

TRISOBNO STANOVANJE sončna lega, čisto, uporaba vrta, v Koroščevi ul. 8-I. oddam takoj ali s 1. februarjem v najem. Vprašati pri Hlebšu, Koroščeva 8. 13562-5

TRISOBNO STANOVANJE v II. nadstropju, južna stran, čisto, z uporabo vrta, oddam s 1. februarjem v najem. — Vprašati pri hišniku, Koroščeva ul. 6. 13563-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM oddam mirni stranki. Stanko Vrazova 5, Pobrežje. Vprašati: Lovec, Glavni trg 4. 13564-5

Sobo išče

SNAŽNO SOBO event. s celo oskrbo, išče tovarniški uslužbenec. Ponudbe s ceno poslati na ogl. odd. »Večernika« pod »Točno plačilo«. 13515-8

SOBICO išče mlad državni uradnik, po možnosti s celo oskrbo. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Uradnik«. 13520-8

Sobo odda

MAJHNO SOBICO opremljeno, oddam takoj. Koroška cesta 85. 13549-7

OPREMLJENO SOBO oddam. Dvorakova ul. 10-III. desno. 13556-7

SOBO IN KUHINJO oddam. Ciril-Metodova 14. Studenci. 13574-7

PRAZNO SOBO oddam za eno ali dve osebi. Vprašati pri g. Triebnik, Koroška c. 19-I, od 1.—½6. ure. 13505-7

OPREMLJENO SOBO s kopalnico oddam. Vrazova ul. 9, pritličje. 13516-7

SOBO elegantno opremljeno, oddam gospodu. (Novo poslopje). Sodna ul. 9-II, dnevno samo od 18.—20. ure. 13519-7

NA STANOVANJE IN HRANO sprejmem gospodu s 15. januarjem ali 1. februarjem. — Vošnjakova 21, pritličje. 13601-7

NA STANOVANJE IN HRANO sprejmem gospoda ali gospodično. Aleksandrova c. 33-I. 13595-7

Štampiljke signirne **SOFRA MARIBOR** Gregorčičeva ul. 24

Službo dobi

PERFEKTNO KUHARICO ki opravlja tudi druga hišna dela, iščem. Strossmajerjeva ul. 28-II. 9. 13434-9

SOBARICO išče prvovrsten podeželski hotel v Sloveniji. Ponudbe s fotografijo pismeno na ogl. od. »Večernika« pod »Sobarica«. 13462-9

GOSPODIČNO vsestransko korektno, zmožno gospodinjstva, poseduje to trgovsko koncesijo, sprejmem — eventualno tudi samo kompanjonko. Ponudbe: Maribor, poštni predal 16. 13547-9

SODELAVCA (-KO) za trgovino z mešanim blagom s 30—50.000 din iščem. Sodelovanje pogoj. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Reelno«. 13602-9

Službo išče

ŠIVILJA gre na dom, popravi staro in naredi novo. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13473-10

MLADO DEKLE išče službe v kaki hotelski kuhinji v Mariboru, Ptuju ali Ormožu. Pismene ponudbe na ogl. odd. pod »Dekle«. 13557-10

ZA GOSPODINJO grem k starejšemu gospodu. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Zanesljiva«. 13568-10

TRGOVSKI NAOBRAŽENEC z dolgoletno trgovsko prakso, vajen vsega trgovskega poslovanja in tudi za pisarno uporaben, mirne in trezne narave, išče kako primerno zaposlitev ali stalno službo, gre tudi na deželo kamorkoli. Dopise prosim pod »Samostojna moč« na ogl. odd. »Večernika«. 13502-10

ABSOLVENT dveletne zadružne šole, z odličnimi kvalifikacijami, išče mesto v hralnici ali v zadrugi. Gre v začetku tudi kot praktikant. Naslov v oglasnem oddelku »Večernika«. 13504-10

ABSOLVENTKA trgovskega tečaja, z malo maturo, iz velike družine, išče službo kot pisarniška začetnica ali blagajničarka. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13509-10

Dobi

SAMSKI GOSPOD srednjih let, dobro situiran, v dobri službi, trgovsko naobražen, lastnik posestva, želi spoznati gospodično ali dvovo brez otrok s primerno naobrazbo v svrho ženitve. Pismene ponudbe na oglasni odd. »Večernika« pod »Ideal 222«. 13576-12

ŽENITVE IN MOŽITVE boljših krogov posredujemo najvestneje in solidno. Prvovrstne zveze v meščanskih, trgovskih, industrijskih, uradniških in oficirskih krogih. Informativne prospekte pošiljamo diskretno proti predplačilu din 10.— v znamkah. — »Rezor«, Zagreb, Pošta 3. 13611-12

TRGOVČEV SIN 24-leten, poroči mlajšo gospodično. Potrebna dota din 200.000 za prevzem trgovinehiše in posestva. Ponudbe po možnosti s sliko, na ogl. odd. »Večernika« pod »Lepa bodočnost«. 13498-12

Pouk

POUK v nemščini, slovenščini, francoščini in italijanščini. Pomožni pouk srednješolcem v latinščini in francoščini. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13573-13

Kauče naslonjače, otomane, dobavlja najceneje **„OBNOVA" F. Novak** Glavni trg 1 in Jurčičeva 6

V najem

ZA PISARNO ALI OBRT oddam v najem na Aleksandrovi cesti 10-I. dve prazni sobi. Vprašati Sodna ul. 15-I. 13585-15

GOSTILNO ALI BIFE vzamem v najem v Mariboru ali bližnji okolici. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Takoj«. 13537-15

Lokal

V NAJEM SE ODDAJO s 1. marcem 1940 ali prej na Aleksandrovi cesti štev. 14-I štiri velike sobe posebno pri kladnem za pisarno, eventualno tudi 6-sobno stanovanje s pritiklinami. Povprašati pri dr. Kieser Karlu, odvetniku v Mariboru, Aleksandrova cesta 14-I. 13518-14

AKO SI ŽELITE res dobre domače kašnate klobase, potem pridite v soboto, 13., in nedeljo, 14. t. m. v gostilno na »Livadi«, Studenci, Kralj Matjaževa 45. 13510-14

VEČJI TGOVSKI LOKAL ali manjši s skladiščem iščem za 1. april. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod «Lokal». 13527-14

TRGOVINA v Savinjski dolini se odda aprila v najem. Ponudbe na upravo »Večernika« Celje pod »Trgovina«. 13513-14

OBRTNI LOKAL na glavni cesti Melje takoj oddam. Vprašati Macarol Ano, Meljska 41. 13486-14

Kapital

POSOJILO 20.000 din iščem na vknjižbo na prvo mesto s 6 do 7% obrestmi. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13469-16

AKO RABITE POSOJILO ne čakajte zadnjega trenutka, temveč javite se takoj pri Hranilni posojilnici »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova ul. 8. 11778-16

KDOR MI POSODI 15.000 din za 1 leto, dobi dobre obresti. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13511-16

STANOVANJE IN DOBRO HRANO za 250 din mesečno da samostojna gospa gospodični, ki posodi 3000 din. Potrebuje za trgovino. Drugo po dogovoru. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13535-16

HRANILNE KNJIŽICE vrednostne papirje kupujemo stalno in po najvišjih cenah in proti takojšnjemu plačilu Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka 12. 13617-16

KDOR POSODI din 3500 za dobo 6 mesecev, mu dam celo oskrbo. Sigurnost zajamčena. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13600-16

Kam, kje?

VINA najboljša in najcenejša za dom dobite pri Senici, ulica kneza Koclja 13438-17

ČE HOČETE DOBRO VINO piti, morate v gostilno Žiček priti. Studenci, Kralja Petra cesta 51. Za obilen obisk se priporoča gostilničarka. 13581-17

PRIDITE NA KOLINE! Vsakovrstne dobre klobase in pristna kapljica. Gostilna Seršen, Limbuš. 13587-17

TELEGRAM! Danes »Kmečki ples« v gostilni Kren (Klemenšak). Pobrežje. Pohorska godba. 13453-17

RESTAVRACIJA »UNION« toči najboljša domača ljutomerska vina iz lastnih goric. Najboljša dunajska in francoska kuhinja. Se priporoča restavrater Aloiz in M. Jarc. 13605-17

Štofi, volnene jopice, perilo, odeje najceneje pri **MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9**

DVOSOBNO STANOVANJE sončno, v centru mesta, oddam s 1. februarjem. Razlagova 11. 13551-5

STANOVANJE sončno, dvosobno, opremljeno, brez perila, in posrežbe, takoj oddam. Vprašati Wildenrainerjeva 13-II. 13565-5

STANOVANJE soba in kuhinja, oddam s 1. februarjem. Sokolska ul. 39. Studenci. 13571-5

STANOVANJE soba in kuhinja, oddam. Studenci, Cankarjeva 5. 13572-5

SOBO IN KUHINJO oddam v Studencih, Slomškova 5. 13577-5

STANOVANJE soba in kuhinja, takoj oddam. Vprašati dr. Verstovškova ul. 38. Pobrežje. 13578-5

STANOVANJE dvosobno, komfortno, oddam. Gosposvetska 17. 13517-5

STANOVANJE lepo trisobno, oddam s 1. februarjem v Slovenski ul. 37. Povprašati Gospojna ulica 13 13522-5

STANOVANJE dve sobi in kuhinja, oddam. Meljska cesta 44. Vprašati pri lastniku. 13535-5

STANOVANJE 2 sobi, kabinet, kopalnica, sredi mesta oddam s 1. febr. Vprašati v ogl. odd. »Večernika«. 13540-5

STANOVANJA lepa, 4- in 3-sobna, oddamo. Vprašati v posredovalnici »Rapid«, Gosposka 28. Brez plačna pojasnila. 13590-5

STANOVANJE soba in kuhinja, oddam. Dr. Verstovškova 31, Špesovo selo, Pobrežje. 13598-5

Luna modniki brez ribje kosti in gumija Vas napravijo vitko in elegantno, po naročilu že tekom šest ur, najcenejše **„Luna"** Maribor, samo Glavni trg 24

OPREMLJENO SOBO lepo, čisto, v centru dam v najem. Krekova 5, pritličje, levo. 13558-7

OPREMLJENO SOBO separirano, takoj oddam. Puškinova ul. 3, pritličje. 13472-7

OPREMLJENO SOBO sončno, s posebnim vhodom, oddam pri parku s 15. januarjem. Vrazova 6-III, desno. 13531-7

OPREMLJENO SOBO sončno, oddam boljšemu gospodu. Dušanova 12. 13533-7

NA STANOVANJE IN HRANO sprejmem gospodično ali gospoda. Meljska cesta 59-I. vrata 7. 13553-7

SOBO čisto opremljeno, oddam. Jerovškova 42. 13457-7

OPREMLJENO SOBO v sredini mesta oddam dvema poštenima gospodoma s 1. februarjem. Jenkova ul. 5, Maribor. 13487-7

MAJHNO SOBICO lepo, oddam. Minska 32, I. nadstropje levo. 13489-7

STANOVANJE s celo oskrbo oddam boljši gospodični. Kolodvorska 3, desno. 13491-7

SOBO lepo opremljeno, snažno, s posebnim vhodom, oddam. Kosarjeva ul., koncem Koroščeve 52. 13492-7

OPREMLJENO SOBO oddam. Ruška 3, Krumpl. 13494-7

SONČNO SOBO separirano, opremljeno, z uporabo kopalnice in tople vode oddam dvema boljšima osebama tudi s celotno oskrbo. Tomšičev drevored, Dr. Ivanačeva 3. 13592-7

OPREMLJENO SOBO z dobro meščansko hrano oddam takoj. Aleksandrova c. 79. 13594-7

SOBO prazno, oddam. Nasipna 62. Pobrežje. 13599-7

V LEPO SOBO sprejmem sostanovalca in dam celo oskrbo poceni. Gospojna 7-III. levo. 13603-7

Hubertusi volneni od . . din 239·- otročji od . . „ 149·- pri naprej **MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9**

KROJAŠKEGA VAJENCA sprejmem. Male, Koroška cesta 50. 13480-9

KOMPANJONKO za dobičkanosno trgovino, s 5000 din iščem. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Samostojnost«. 13555-9

DEKLE ŠOLE PROSTO sprejmem v službo v Mariboru. Koseskega ul. 15. 13583-9

POSTREŽNICO čedno in zanesljivo, iščem. Naslov pove ogl. odd. »Večernika«. 13586-9

UČENKO za kuhinjo sprejmem. Eno leto brezplačno. Gostilna »Slavija«, Maribor, pri glav. kolodvoru. 13588-9

DVA VAJENCA ali vajenki sprejme bife »Slavija«, nasproti glav. kolodvora. 13503-9

INTELIGENTNA GOSPODIČNA ki se hoče v nemščini izobraziti in dobiti družbo, se išče. Dopise pod »Dobi nagrado« na »Večernik«. 13506-9

SLUŽKINJO pridno in pošteno, ki zna tudi kuhati, takoj sprejme dobra 2-članska družina. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13526-9

GOSTILNIČAR VDOVEC išče gospodično srednjih let ali pa vdovo z nekaj gotovine za gospodinjo takoj. Naslov v ogl. odd. »Večernika« 13534-9

DRUŽABNIKA (-CO) za dobro idočo obrt s kapitalom din 7000 iščem. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Dobar zaslužek«. 13516-9

RAZNAŠALCA peciva sprejmem. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13409-9

MESARSKEGA POMOČNIKA starejšega od 30 let, sprejme Šerbec Maks, Studenci, Kralja Petra 70. 13606-9

DEKLE mlado, pošteno, išče službe kot podnajemnica. Že bila na gostilni. Vprašati pri Kregarju, Aleksandrova 30. 13513-10

KUHARICA perfektna za vse, pridna, poštena, s priporočilom, išče službe. Ne gleda na plačo. Naslov Strossmajerjeva ul. 6, II. nadstr., pri g. Seruga. 13514-10

VDOVA srednjih let želi mesto gospodinje brez plačila pri boljšem, starejšem gospodu ali pri gospe od 1. marca dalje. Dopise pod »Gospodinja« na ogl. odd. »Večernika«. 13525-10

NAJAKARICA marljiva in skromna, stara 20 let, z lepim spričevalom, s kavcijo 1000 din, želi takoj službo v prometni gostilni. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13495-10

Zgubljeno

KDOR JE NAŠEL te dni v Studencih na Kralja Petra cesti damsko uro iz kromanga, prosim, naj jo vrne Grjol Anici, Studenci, Kralja Petra cesta 68, ali policiji. 13566-11

IZGUBILO se je včeraj dopoldan pri glavni blagajni Nabavljalne zadruge ali pa pri linici uprave »Večernika« din 1100.— v rumenem ovitku. Pošten najditelj se prosi naj odda denar pri uradu mestne policije proti nagradi. Prizadeti je mali revni upokojenec. 13622-11

Prodaja za MARIBOR **Perc Oto** Gosposka 34

OKASA tablete Pri spolni slabosti lahko poskusite. **OKASA tablete za moške** 100 komadov din 220·— proti povzetju Zastopnik Lekarna **Mr. Rožman Miroslav** Beograd — Terazije 5 Ogl. reg. S. 5846/36

Zlato in srebro, brijante, zastavljalne listke šče nujno za nakup **M. Ilgerjev sin,** Maribor, Gosposka ulica 15

BORIS JEREB dentist-tehnik se je preselil v Sl. Konjice (pri kolodvoru)

Pozor, kinoobiskovalci in ljubitelji lepih filmov!

Prinašamo tri največje filmske bombe letošnje sezone!

Od sobote 13. do vključno petka 19. januarja

Bel Ami

umetnina Willy Forsta kot režiserja in glavnega igralca.
Najsijajnejša, najduhovitejša veseloigra sedanjosti po slovitem romanu Guy de Maupassanta, ki je izšel v O. Župančičevem prevodu pod imenom „Lepi striček".
Film opojnega šarma, ljubavne romantike in razigranega življenja.
Najbolj uspeli nemški film!

Ponos francoske produkcije!

Edvard VII. in njegova doba

(ENTENTE CORDIALE)

Najrazkošnejši, reprezentativni milijonski velefilm, najboljši film v zgodovini francoske kinematografije!
V tem sijajnem, nenadkriljivem filmu so prikazani zgodovinski dogodki in cel niz resničnih prizadevanj angleških in francoskih suverenov in diplomatov ob koncu prejšnjega in začetkom tega stoletja.
Nedvomno najaktualnejši film sedanje dobe!

Kraljica lepote in očarljivega petja!

Jeanette Mac Donald

v najnovejšem glasbenem in pevskem velefilmu fantastičnega razkošja, sijaja in bleska.

Serenada ljubezni

Poleg 7 novih šlagerjev poje Jeanette Mac Donald še arije iz oper „Boheme" in „Madame Butterfly". Poleg tega pa vesela in zabavna vsebina, polna humorja, komike in dovtipov!

Posebni predpustni spored, specialna veseloigra

Hans Moser **Ostriženi jež** Hans Moser

KINO ESPLANADE

Tel. 25-29

Continental

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT

Maribor, Vetrinjska ul. 30
Ljubljana, Prešernova ul. 4[4]

Jaz Vam bom pomagal

Poznani raziskovalec in pisec okultnih znanosti g. F. T. Karmah Vam napravi brezplačno življenjsko napoved o Vaši bodočnosti. Razen važnih dogodkov iz preteklosti Vam uzane tudi Vaše izgledе v ljubezni, zakonu, loteriji, trgovini in vse važne dogodke sedanjosti. Njegov nasvet Vam bo prinesel zaželenih uspehov v življenju. Zahvale, katere prejema vsak dan iz vseha sveta, dokazujeio izredno zaupanje njegovi preizkušenosti. Postavite nekoliko važnih vprašanj, ki Vas najvič zanimalo in točne rojstne podatke. Vse zgoraj navedeno dobite popolnoma brezplačno, ako kupite od pisca njegovo najnovejšo knjigo »NAŠ ŽIVOT I OKULTNE TAJNE«. Grandiozno delo ima nad 200 fotografij katero lahko naročite na naslov: F. T. Karmah, Žalec, drav. ban. Popularna cena din 30.—. Denar lahko pošljete na ček. rač. 17.455.

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel

čevljarsko delavnico v Slovenski ulici 6

od g. Kovačiča ter se priporočam za nadaljnjo naklonjenost.
Potrudil se bom z dobrim blagom in zmernimi cenami vedno in vsakemu naročniku postreči.
Priporoča se za obilen obisk

ŠULEK, čevljarski mojster

Srbska pravoslavna cerkvena občina v Mariboru

obvešča svoje članstvo in prijatelje, da proslavimo danes

doček nove godine

v kavarni „Jadran"

Šaljivi nastopi!

Vstopnine ni!

Šivalni stroji • Najnovejši otroški vozički

Velika izbira motorjev, triciklov, šivalnih strojev, igračnih vozičkov, skirojev avtomobilčkov, kolesni deli — Ceniki franko! —

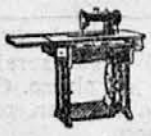

„TRIBUNA" F. B. L. LJUBLJANA

Karlovška c. 4 — Podr.: Maribor, Aleksandrova c. 26

Slike za delavske in poslovne knjižice izdeluje Gosposka ul. 18/I. **Foto Japelj**

Pohištvo! Ob prenovitvi tvrdke nam je danes mogoče po izredno nizkih cenah nuditi najnovejše modele spalnic, jedilnic, kaučev, madracev, preprog itd. Obrnite se zaupljivo na nas in prepričajte se sami o nizkih cenah in solidni izdelavi. Dobite pa tudi vse na obroke!

E. ZELENKA

tovarna pohištva, tapetništvo in stanovanjske opreme

MARIBOR, Ulica 10. oktobra 5

MOŠKI! Pri spolni slabosti (spolni impotenci) poizkusite hormonske pilule

HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VISVIT", Zagreb, Langov trg 3. Opt. rev. S. br. 5846-39

Naročniki kupujte pri naših inserentih ter oglašujte!

†

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerne žalosti javljajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je njihov iskreno ljubljeni, nepozabni življenjski tovariš, brat, stric, nečak in svak, gospod

dr. Rudolf Gmajner

rez. kapetan I. kl., bivši uradnik Prve hrv. šted.

umrl v petek, 12. januarja, ob pol. 4. uri po kratkem, a hudem trpljenju in previden s tolažili sv. vere, v 52. letu starosti.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, 14. januarja 1940, ob 15. uri iz mrtvašnice na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, 15. januarja, ob 7. uri v magdalenski cerkvi.

Maribor, Hrastnik, Radeče, Bukarešta, Beograd, 12. januarja 1940.

LAURA SCHEIDBACH
IN OSTALO SORODSTVO.

†

Tužnim srcem javljamo žalostno vest, da je naš ljubljeni oče, stari oče, brat in tast, gospod

Jakob Tomšič

posestnik na Ostrožnem pri Celju

danes ob pol 4. uri zjutraj v starosti 68 let preminul. Pogreb bo v nedeljo, 14. januarja, ob 15. iz hiše žalosti na Ostrožnem 43 na okoliško pokopališče. Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek zjutraj v farni cerkvi.

Celje, Sava pri Litiji, Šmarje-Sap, Št. Peter v Sav. dol., Pišece, Amerika, 12. jan. 1940.

Žalujoče rodbine:
DERNOVŠEK, VARLEC, MAGANJA.

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11. 409.